

Godišnji izvještaj

2020

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2020. GODINA

SADRŽAJ

Uvodna riječ guvernera	5
Pravni status	7
1. EKONOMSKA KRETANJA U 2020. GODINI	11
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	11
1.2 Izvještaj o stanju bh. privrede	15
1.2.1 Realni sektor	16
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	16
II. Cijene	16
III. Zaposlenost i plate	17
1.2.2 Fiskalni sektor	19
1.2.3 Bankarski sektor	22
1.2.4 Vanjski sektor	24
I. Platni bilans	24
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs	25
2. IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA CBBIH U 2020. GODINI	29
2.1 Monetarna politika	30
2.2 Račun rezervi kod CBBiH	30
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	33
2.4 Upravljanje gotovim novcem	35
2.5 Održavanje platnih sistema	38
2.6 Uloga fiskalnog agenta	40
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	41
2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	42
2.9 Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama	43
2.10 Proces interne revizije	44
2.11 Ostalo	44
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima	44
2.11.2 Komuniciranje s javnošću	47
Spisak grafikona	49
3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA	53
4. STATISTIČKE TABELE	131
Spisak tabela	177
Publikacije i web servisi	178
Skraćenice	180

UVODNA RIJEČ GUVERNERA

Poštovani,

U Godišnjem izvještaju koji je pred vama predstavili smo najvažnije mјere i aktivnosti koje je Centralna banka Bosne i Hercegovine preduzimala tokom 2020. godine kako bi ispunila svoj zakonom postavljeni cilj – održavanje stabilnosti domaće valute u skladu sa odabranim modelom monetarne politike poznatim kao valutni odbor.

Dosljedno provodeći mandat, Centralna banka Bosne i Hercegovine je održala stabilnost domaće valute, dajući doprinos ukupnoj finansijskoj stabilnosti u zemlji. Centralna banka Bosne i Hercegovine je kontinuirano radila na provedbi zadataka iz Strateškog plana.

Obavezna rezerva banaka je održavana u skladu sa zakonskim propisima, deviznim rezervama se upravljalo primarno na principima sigurnosti, platni sistemi zemlje, kao bitan faktor finansijske stabilnosti, funkcionali su bez prekida i uredno su izvršene sve transakcije, zadovoljene su sve potrebe banaka i privrede kada je u pitanju snabdjevanje gotovim novcem i uredno je izvršavana funkcija fiskalnog i bankarskog agenta za državu Bosnu i Hercegovinu i druge javne institucije.

U martu 2020. godine proglašena je globalna pandemija koronavirusa koja je značajno promijenila domaće i međunarodno ekonomsko okruženje.

Usporavanje i zaustavljanje globalnog protoka roba i usluga, slijedom uticaja širenja pandemije koronavirusa, uzrokovali su rekordan pad ekomske aktivnosti u 2020. godini. Pandemija COVID-19 je dovela do snažnih poremećaja u ekonomijama širom svijeta. Većina zemalja je u martu potpuno zatvorila ekonomije, zbog brzog širenja epidemije, što je zdravstvene sisteme dovelo gotovo do kolapsa u nekim evropskim zemljama. Zatvaranje ekonomija se nametnulo kao neminovnost, ali i presedan u novijoj historiji. Naravno, cijena zatvaranja je bila ogroman pad ekomske aktivnosti i BDP-a.

U Bosni i Hercegovini zabilježen je pad BDP od oko -4,5%, posebno izraženo u industriji, trgovini, transportu i turizmu. Posebno je pogodjen realni sektor ekonomije, industrijska proizvodnja i djelatnosti uslužnog sektora. Pad BDP-a negativno se odrazio na fiskalne pokazatelje u vidu pada prihoda i rasta rashoda vlada u Bosni i Hercegovini. Na različitim nivoima vlasti doneseni su paketi mјera koji su imali za cilj očuvanje radnih mјesta i podršku zdravstvenom sektoru.

Nažalost, pandemija je izazvala snažnu kontrakciju i u vanjskotrgovinskoj razmjeni i značajno pogoršanje platnobilansne pozicije u 2020. godini. Najznačajnije smanjenje u vanjskotrgovinskoj razmjeni u 2020. godini je zabilježeno na smanjenju izvoza usluga i smanjenju uvoza. Bankarski sektor je ostao stabilan i likvidan, suočen sa izazovima pandemije i mjerama koje su preduzimane od strane agencija za bankarstvo kao regulatora. Zabilježen je pad kreditne aktivnosti, uveden je moratorij kreditnih obaveza u cilju olakšavanja izmirivanja kreditnih obaveza kao i druge mјere u cilju održavanja poslovanja klijenata. Depoziti u komercijalnim bankama zabilježili su rast od 4,8% u odnosu na prethodne godine.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine se od dana proglašenja stanja prirodne i druge nesreće, 17. marta 2020. godine, odvijalo u uslovima neizvjesnosti i otežanog provođenja zadataka i aktivnosti. U uslovima gotovo potpunog zatvaranja i zabrane kretanja, Centralna banka Bosne i Hercegovine se suočila sa izazovom osiguranja kontinuiteta poslovanja, pri tome vodeći računa o sigurnosti i zdravlju uposlenika. Pažljivim

planiranjem, praćenjem instrukcija relevantnih tijela, te implementacijom plana poslovanja u vanrednim okolnostima, obezbijeđeno je sigurno okruženje za rad i kontinuitet svih poslovnih procesa bez i jednog zastoja tokom 2020. godine.

Centralna banka Bosne i Hercegovine je održavanjem monetarne stabilnosti i doprinosom finansijskoj stabilnosti prepoznata od strane stručne i šire javnosti, kao i međunarodne zajednice, za što je tokom 2020. godine dobila nekoliko priznanja.

Uspješna realizacija svih zadataka i aktivnosti u 2020. godini ne bi bila moguća bez maksimalne profesionalnosti i angažmana svih članova kolektiva Centralne banke Bosne i Hercegovine, pogotovo u okolnostima rada koje je nametnula pandemija.

Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, Uprave i uposlenicima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zadatih ciljeva.

Godišnji izvještaj za 2020. godinu odobren je na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, održanoj 29.03.2021. godine.

dr. Senad Softić
Guverner

PRAVNI STATUS

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997. i počela je s radom 11. avgusta 1997.¹ godine Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. godine konvertibilna marka vezana je za euro prema kursu: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definiše i kontroliše provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izдавanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od institucija na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno depozite entiteta i njihovih javnih institucija na osnovu zajedničke odluke entiteta, kao i depozite komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedavajući ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

EKONOMSKA KRETANJA U 2020. GODINI

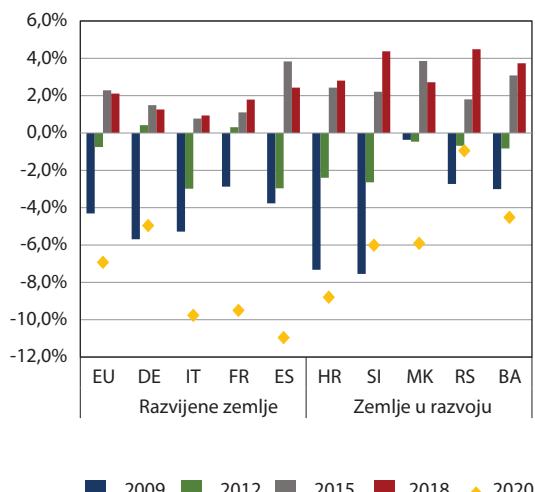
1. EKONOMSKA KRETANJA U 2020. GODINI

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Usporavanje i zaustavljanje globalnog protoka roba i usluga, slijedom uticaja širenja pandemije koronavirusa, uzrokovali su rekordan pad ekonomskih aktivnosti u 2020. godini. Smanjenje potražnje za proizvodima, rast nezaposlenosti te značajan pad cijena nafte uticali su globalno na slabljenje inflacijskih pritisaka tokom cijele godine. Pandemija koronavirusa imala je snažan uticaj i na tržiste rada, naročito u zemljama u kojima nisu odobrene značajne državne pomoći u očuvanje radnih mesta. Od početka 2020. godine, Upravni odbor ECB-a je potvrdio opredijeljenost za kurs vrlo ekspanzivne monetarne politike na duži period. Zahvaljujući ovakvom smjeru i intenzitetu monetarne politike došlo je do značajnog pada stopa prinosa do dospijeća čak i na obveznice zemalja eurozone s vrlo visokim javnim dugom. Pandemija koronavirusa imala je znatan uticaj na dinamiku monetarnih kretanja i mjera u europodručju. FED je također od početka pandemije koristio mjere izrazito ekspanzivne monetarne politike za podršku američkoj ekonomiji i uglavnom su bile prilagođavane s ciljem pružanja podrške stanovištu i privredi kroz pogodnija kreditiranja i osiguravanje likvidnosti domaćem sektoru.

Period poslije velike finansijske krize obilježen je dugoročnom ekonomskom stagnacijom, nakon čega je uslijedio period blagog rasta ekonomskih aktivnosti, koji je iznenada prekinut snažnim uticajem korona šoka. Nakon što je u prethodnim godinama djelatnost trgovine, smještaja i prevoza pozitivno doprinosila rastu

Grafikon 1.1: Godišnje promjene realnog BDP-a u odabranim zemljama

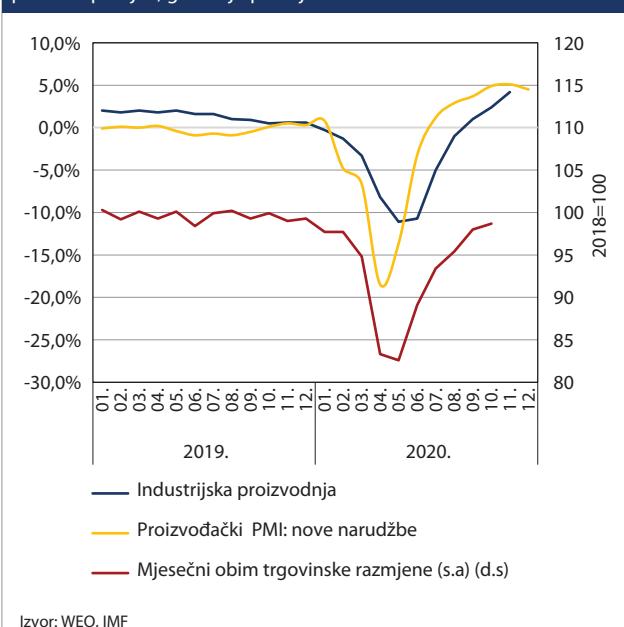
Izvor: EUROSTAT

Napomena: Podaci zemalja u razvoju, te EU i IT za 2020. godinu se odnose na godišnji rast u prva tri kvartala u odnosu na isti period prethodne godine.

BDP-a, u izvještajnoj godini ovaj sektor bilježi najveće gubitke slijedom ograničenog kretanja stanovništva, što se naročito odražava na zemlje koje u svojoj ekonomskoj strukturi značajno zavise od turizma² (grafikon 1.1).

Indikatori globalne aktivnosti pokazuju da je trgovinski sektor s nastankom krize zabilježio veći pad nego je to slučaj s industrijskom proizvodnjom. Industrijska proizvodnja je na globalnom nivou smanjena za 10,0% u prvoj polovini godine, dok je u drugoj polovini godine evidentan oporavak industrijske proizvodnje. Indeks mjesecnog obima trgovinske razmjene je do kraja 2020. godine ostao ispod nivoa iz 2018. godine (grafikon 1.2).

Grafikon 1.2: Indikatori globalne aktivnosti u 2020. godini, kvartalni pomicni prosjek, godišnje promjene

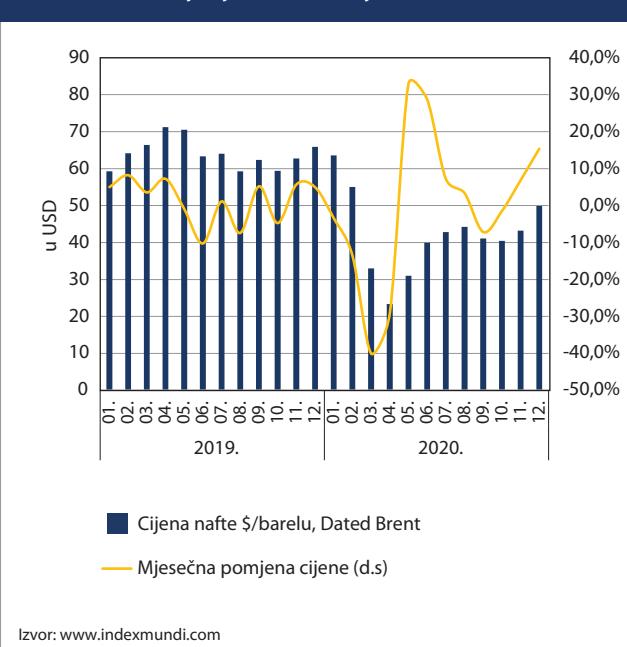

Izvor: WEO, IMF

² Prema podacima Svjetskog savjeta za putovanja i turizam (eng. WTTC), koji uključuje procjenu doprinosu turizma i prevoza na BDP, ovaj sektor je u 2019. godini imao globalni udio od 10,3% u BDP-u (8,9 biliona USD), dok je prema prvim procjenama očekivani pad u 2020. godini iznosio 17,0% u odnosu na godinu ranije (7,4 biliona USD). Među zemljama gdje je prisutan značajan doprinos ovog sektora, izdvajaju se zemlje na grafikonu 1.1. (IT, FR, ES, HR).

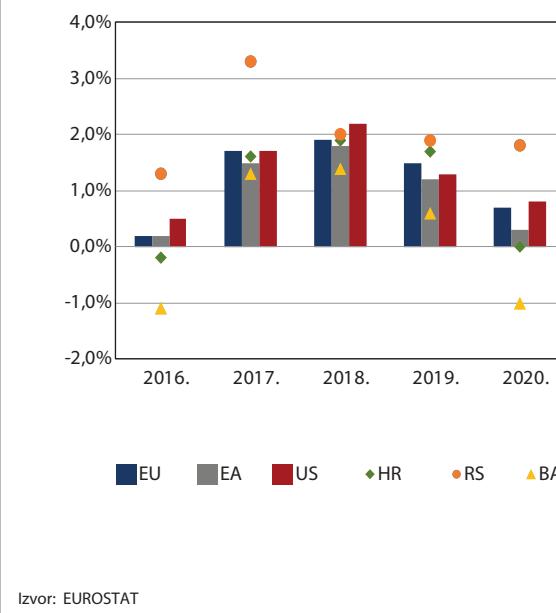
U 2020. godini je zabilježen pad cijena svih berzanskih roba (naročito nafte), osim zlata, što je odlika kriznih vremena. Pandemija COVID-19 je izazvala vanredno jaku kontrakciju potražnje za naftom, nakon čega je posljedično umanjena proizvodnja, što je rezultiralo snažnom neravnotežom na tržištu. Globalna tražnja za naftom u godini pandemije je smanjena za 8,6%, što predstavlja najveći pad potražnje za ovim energentom u posljednjih trideset godina, dok je cijena nafte s proglašenjem pandemije bila niža za 50,0% u odnosu na kraj 2019. godine. Do kraja godine je došlo do blagog porasta cijene nafte, dok je potražnja za ovim energentom još uvijek daleko ispod nivoa prije krize (grafikon 1.3).

Grafikon 1.3: Kretanje cijena nafte na svjetskom tržištu

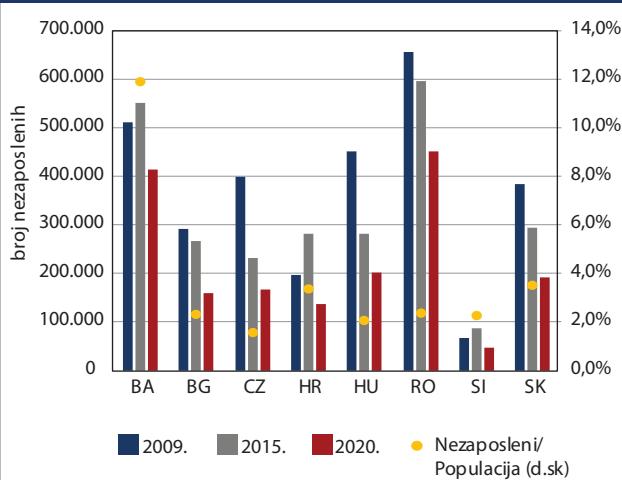
Prosječne potrošačke cijene u razvijenim zemljama, kao i većini zemalja u razvoju, bilježe blagi rast koji je bitno ispod ciljanog nivoa inflacije uprkos kontinuiranoj ekspanzivnoj monetarnoj politici vodećih centralnih banaka. Ukoliko se posmatra kretanje prosječnih potrošačkih cijena u međunarodnim okvirima i zemljama regije, primjećuje se kako bh. tržište konstantno bilježi najnižu inflaciju, odnosno najvišu deflaciјu (grafikon 1.4).

Grafikon 1.4: Godišnje kretanje prosječnih potrošačkih cijena u odabranim zemljama

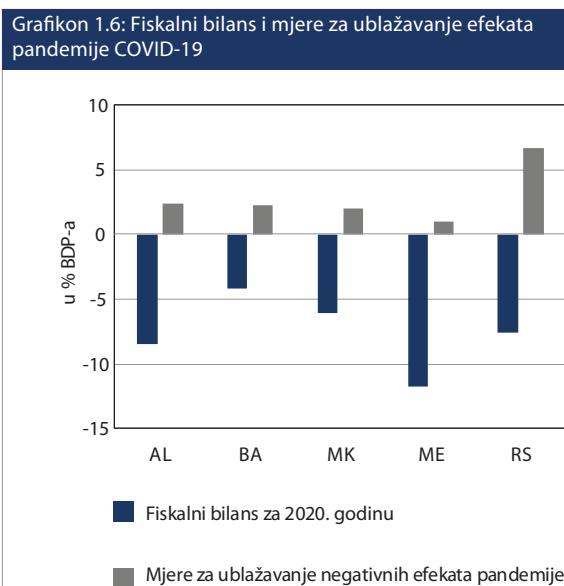

Stopa nezaposlenosti u EU na kraju godine je iznosila 7,5% i samo je za 1,0 procenatni poen veća u odnosu na isti period 2019. godine, kao rezultat značajne državne pomoći usmjerene ka očuvanju radnih mesta (grafikon 1.5). Iako je stopa nezaposlenosti neravnomjerno rasla u zemljama okruženja, kao rezultat strukturnih ekonomskih razlika, brojne zemlje imaju značajno smanjenje nezaposlenih lica u odnosu na veliku finansijsku krizu. Istovremeno, BiH bilježi konstantno najveći broj nezaposlenih lica u odnosu na procijenjenu populaciju.

Grafikon 1.5: Broj nezaposlenih osoba u odabranim zemljama

Kako bi se ublažile zdravstvene i ekonomske posljedice pandemije COVID-19, vlade regiona su donijele značajne finansijske mjere, koje predstavljaju dodatno opterećenje na fiskalni bilans, tj. utiču na produbljenje fiskalnog deficitra, koji je za BiH za 2020. godinu projiciran u iznosu od 4,2% u procentima BDP-a (grafikon 1.6). Većina zemalja se odlučila za mjere pružanja finansijske podrške kako bi se nesmetano odvijali gotovinski tokovi privrednih subjekata u vrijeme restrikcija i zatvaranja ekonomija. Značajna sredstva su planirana za pomoć zdravstvenim sistemima (za nabavku opreme i testova), kao i za socijalno zbrinjavanje radnika. Vlade entiteta u BiH su planirale u svojim budžetima izdvojiti sredstva u iznosu od 2,3% BDP-a za ove namjene.

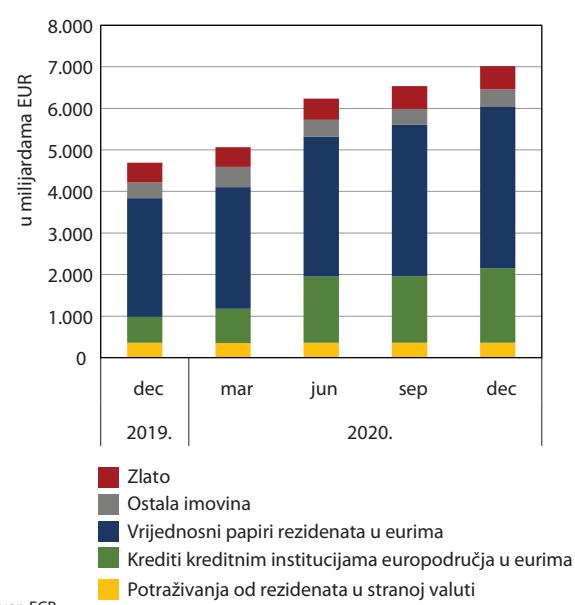

Izvor: Svjetska banka, Ekonomski i socijalni uticaj COVID-19 i Redovni ekonomski izvještaj, jesen 2020. godina.

Od početka 2020. godine, Upravni odbor ECB-a je potvrdio opredijeljenost za kurs vrlo ekspanzivne monetarne politike na duži period. Pandemija koronavirusa imala je znatan uticaj na dinamiku monetarnih kretanja i mjera u eurozoni. Rast najšireg monetarnog agregata (M3) podupiru kontinuirane kupovine vrijednosnih papira koje provodi eurosistem, koje su samim tim postale i najvažniji izvor kreiranja novca u širem smislu. Posljedično, aktiva ECB-a se u toku 2020. godine povećala za visokih 50,0% i s krajem decembra 2020. godine je iznosila 7,01 biliona eura. Najznačajniji rast aktive zabilježen je u drugom kvartalu 2020. godine, nakon čega se u toku trećeg i četvrtog kvartala rast stabilizirao, ali je i dalje bilježio stope rasta koje su više od onih zabilježenih prije pandemije koronavirusa. Mjere monetarne politike ECB-a, zajedno s mjerama koje su donijele nacionalne vlade i evropske institucije, bile su od ključne važnosti za uslove kreditiranja i olakšavanja pristupa finansiranja, posebno za one koji su najviše pogodjeni posljedicama pandemije. ECB je odgovorila odlučujućim paketom komplementarnih mjera koje su strukturisane, u dvije ključne operacije: kreditne operacije i kupovina imovine. Pružanje obilne likvidnosti centralne banke, kao pomoć u podršci kreditnom toku u realnoj

ekonomiji, bilo je presudno za odgovor ECB-ove monetarne politike na krizu COVID-19. S tim u vezi, već u martu se počelo s privremenim provođenjem dodatne operacije dugoročnjeg refinansiranja LTRO (eng. Longer-term Refinancing Operations), kako bi se finansijskom sistemu eurozone, bez odlaganja, pružila likvidnosna podrška. Ovim vanrednim operacijama LTRO premostio se period do ciljane operacije dugoročnjeg refinansiranja treće serije TLTRO III (eng. Targeted Longer-term Refinancing Operations) u junu 2020. godine. Operacije dugoročnog refinansiranja (TLTRO III) podržale su osiguravanje dodatne likvidnosti tokom pandemije. ECB je također provela treću, četvrtu i petu (od ukupno sedam) novih pandemijskih hitnih operacija dugotrajnog refinansiranja PELTRO (eng. pandemic emergency longer-term refinancing operations), koje su bile najavljenе u aprilu 2020. Ove operacije su bile usmjerenе na pružanje podrške nesmetanog funkcionisanja tržista novca. PELTRO operacije su ubrizgale dodatnih 7,5 milijardi eura likvidnosti. Kao rezultat ovih operacija, rast kredita bio je značajan i udovoljio je potrebama preduzeća za likvidnošću i podržao njihove tekuće aktivnosti. Ukupna likvidnost ubrizgana ovim operacijama povećala je stavku kredita kreditnim institucijama europodručja u eurima za 1,16 biliona eura u odnosu na decembar 2019. godine. Drugi ključni alat monetarne politike ECB-a tokom neviđenog šoka bio je program hitne kupovine zbog pandemije (PEPP). PEPP je pokrenut s početnom tranšom od 750 milijardi eura u martu, a u junu je povećan za 600 milijardi eura. Ova mjera imala je dvostruki cilj: stabilizovati tržista i na taj način osigurati neometan prenos monetarne politike kao i pomoći da se inflacija pravovremeno vrati projiciranoj stopi od 2,0%. Sa stabilizacijom tržista, uloga PEPP-a u ublažavanju mjera monetarne politike krajem godine je postajala sve važnija. Rast ove stavke aktive s krajem godine iznosi je 1,04 biliona eura u odnosu na isti period 2019. godine (grafikon 1.7).

Grafikon 1.7: Konsolidovani bilans eurosistema, aktiva

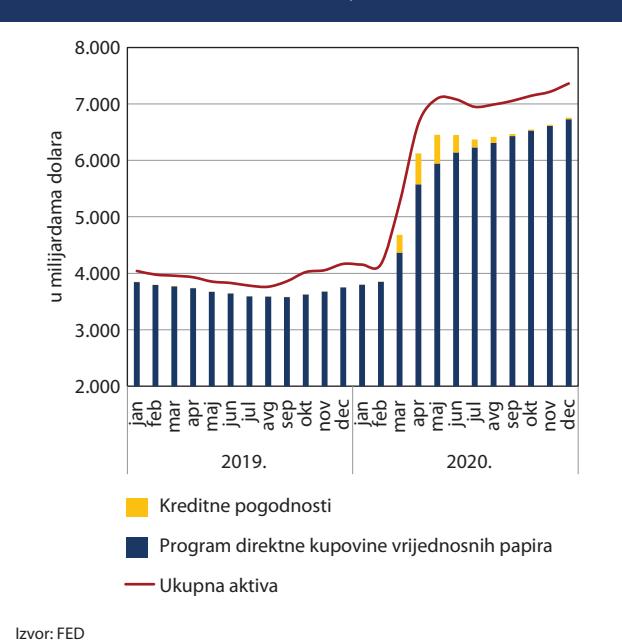

Izvor: ECB

Kamatna stopa na glavne operacije refinansiranja te kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost kreditiranja od centralne banke i na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod centralne banke, ostale su nepromijenjene na nivou od 0,00%, 0,25%, odnosno -0,50%. ECB je krajem godine naglasila da će ključne kamatne stope biti zadržane na istim nivoima, dok se ne vidi snažno približavanje inflacijskih izgleda nivou od blizu, ali ispod 2,0%.

FED je također od početka pandemije koristio mjere izrazito ekspanzivne monetarne politike za podršku američkoj ekonomiji. Federalni odbor za otvorena tržišta FOMC (eng. Federal Open Market Committee) je na dvije martovske sjednice snizio ciljani raspon stope na federalne fondove, prvo za 50, a potom za 100 b.p. Sve do kraja 2020. godine, a raspon ciljane kamatne stope od 0 do 0,25 posto je zadržan sve do kraja 2020. godine. Mjere koje je FED provodio u toku 2020. godine uglavnom su bile prilagođavane, s ciljem pružanja podrške stanovištu i privredi kroz pogodnija kreditiranja i osiguravanje likvidnosti domaćem sektoru. Američka centralna banka je tokom cijele godine provodila mjere kupovine državnih vrijednosnih papira, ali i hipotekarnih vrijednosnih papira agencija. Također, nastavljeno je i s prekonoćnim i terminskim repo operacijama. Krajem marta i početkom aprila, mjere FED-a za stabilizaciju finansijskih tržišta doprinijele su značajnjem povećanju ukupne aktive. Kako su se uslovi na finansijskom tržištu širom svijeta počeli poboljšavati, tempo kupovine vrijednosnih papira usporio je, a repo i swap povlačenja znatno se smanjila tokom trećeg i četvrtog kvartala. Aktiva FED-a povećala se sa 4,3 biliona dolara sredinom marta na 7,36 biliona američkih dolara sa krajem decembra (grafikon 1.8).

Grafikon 1.8: Aktiva Federalnih rezervi, odabранe stavke

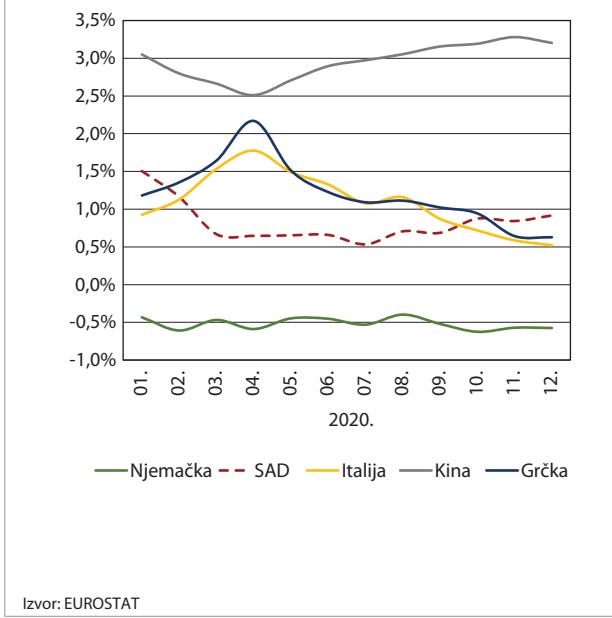

Izvor: FED

U prvim mjesecima provođenja ECB-ovog PEPP-a (mart i april 2020.godine), naglo su povećane stope prinosa na obveznice zemalja eurozone s natprosječno visokim javnim dugom. Naknadno je uslijedila korekcija u stopama prinosa na desetogodišnje obveznice najzaduženijih zemalja eurozone. U odnosu na početak godine, niska i negativna stopa prinosa do dospjeća u zemljama eurozone s najboljim ekonomskim performansama je dodatno smanjena (grafikon 1.9), a u zemljama s visokim javnim dugom ona konvergira ka nuli. Stopa prinosa do dospjeća je u jednogodišnjem periodu (12/2020.-12/2019.) na desetogodišnje državne obveznice Njemačke i SAD-a smanjena za 38 b.p. i 100 b.p. respektivno, a na italijanske i grčke za 90 b.p. i 0,83 b.p., uprkos ogromnim poremećajima u radu globalne i svih nacionalnih ekonomija.

U drugoj polovini godine dolazi do divergencije u kretanju stope prinosa na kineske i američke obveznice s jedne strane i stopa prinosa u zemljama EU s druge strane.

Grafikon 1.9: Stopa prinosa do dospjeća na sekundarnom tržištu desetogodišnjih obveznica pojedinih država

Izvor: EUROSTAT

Prošlogodišnje promjene u vrijednosti svjetskih berzanskih indeksa se nisu ponovile i na nekim ključnim svjetskim tržištima smanjena je tržišna kapitalizacija dionica. Na monetarne stimulanse u godini u kojoj je pad nacionalnih ekonomija uslijed društveno-ekonomskih restrikcija veći nego za vrijeme globalne finansijske krize, najjače je reagovalo američko i japansko tržište, a najslabije britansko. Japansko (Nikkei 225) i američko tržište (Standard & Poor 500) su porasli gotovo isto (16,0%), a za približno toliko je pao i engleski FTSE (-14,3%). Indeks evropskog tržišta (Euro Stoxx 50) dionica je smanjen za 5,1%, a njemački DAX je povećan za 3,5%. Vodeći kineski indeks tržišta dionica Heng-Seng je u ovoj godini izgubio za 3,4% u odnosu na prethodnu godinu. Kinesko tržište dionica ispoljava drugačiju dinamiku kretanja od američkog, iako je za razliku od američke, kineska ekonomija porasla.

1.2 Izvještaj o stanju BiH privrede

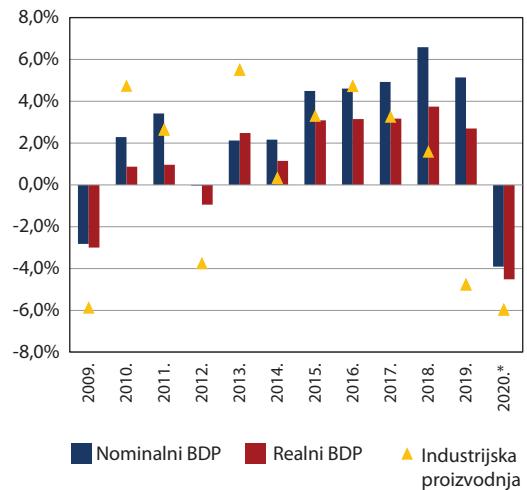
Snažan utjecaj pandemije na ekonomiju ogleda se u padu BDP-a. Najznačajniji pad realne bruto dodane vrijednosti zabilježen je u industriji, te u trgovini, prijevozu i smještaju. Realni sektor ekonomije karakteriše snažan pad industrijske proizvodnje, te značajan pad u djelatnostima uslužnog sektora koje su uveliko ovisne o dolascima stranih turista i dijaspore. U izvještajnoj godini intenzivirani su radovi u građevinarstvu, prvenstveno u niskogradnji, što je dovelo do rasta građevinskih radova na godišnjem nivou. Kretanje opšteg nivoa cijena ukazuje kako je na domaćem tržištu zabilježena deflacija, dok zemlje međunarodnog okruženja bilježe blagu inflaciju. Na tržištu rada bilježi se značajan rast broja nezaposlenih lica, uz sve nepovoljniju dobnu strukturu radno sposobnog stanovništva.

Izbijanje pandemije COVID-19 snažno se odrazilo na fiskalna kretanja u BiH. Entitetske vlade su odstupile od planirane fiskalne konsolidacije i počele primjenu ekspanzivne fiskalne politike kako bi ublažile ekonomske posljedice pandemije.

Platnobilansna pozicija je pogoršana u odnosu na prepandemijski period. Deficit na tekućem računu je produbljen, a glavni faktor rasta rezervne aktive je bilo vanjsko zaduzivanje sektora vlade.

Prema projekciji CBBiH³ iz novembra 2020. godine, nominalni BDP je procijenjen na 35,36 miliardi KM za 2020. godinu. Na godišnjem nivou, projicirana stopa rasta realnog BDP-a iznosi -4,6%, što je gotovo jednako stopi u prva tri kvartala prema BHAS-u (grafikon 1.10). Prema istoj projekciji, naredne dvije godine će biti obilježene sporim oporavkom, slijedom izbijanja novih valova koji su uzrokovali pooštravanje već postojećih restriktivnih mjera. Period zdravstvene i ekonomske krize te dugoročna stagnacija osjetiće se u svim sektorima društva i ekonomije i moguće je očekivati rast realnog BDP-a ne viši od 3,0% u naredne dvije godine. Ovako umjerenim stopama rasta moguće je dostizanje pretkriznog nivoa ekonomske aktivnosti tek na kraju 2022. godine.

Grafikon 1.10: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje

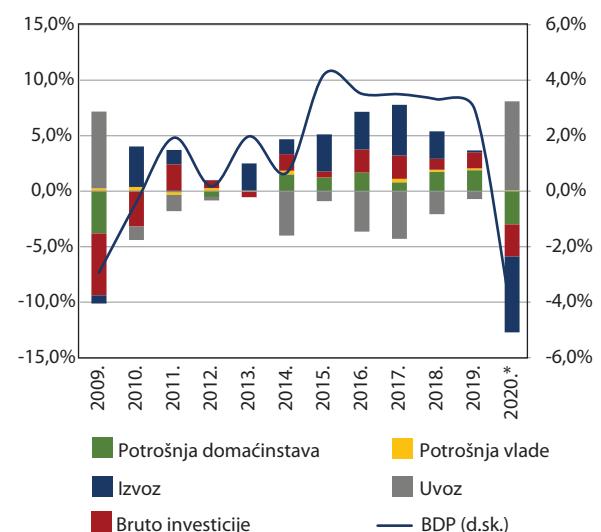

Izvor: BHAS

Napomena: Podaci za 2020. godinu uključuju godišnji rast za prva tri kvartala, u odnosu na isti period 2019. godine.

Većina komponenti rashodnog obračuna (grafikon 1.11) bilježi negativan doprinos ekonomskoj aktivnosti, osim državne potrošnje koja neprimjetno raste, te uvoza čiji rekordan pad usporava daljni rast trgovinskog deficitu s inostranstvom. U periodu od prva tri kvartala, dvocifreni pad bilježe investicije, pretežino u privatnom sektoru, izvoz te uvoz roba i usluga. Rekordan pad izvoza je pod uticajem smanjenja izvoza roba te ograničenog kretanja stranih turista koji bilježe smanjenja dolazaka od 83,6% na godišnjem nivou. Značajan rast nezaposlenosti, smanjen priliv doznaka te opšta nesigurnost doprinijeli su padu potrošnje domaćinstva, a samim tim i padu ukupne ekonomske aktivnosti.

Grafikon 1.11 Doprinos godišnje stope rasta BDP-a prema rashodnom pristupu

Izvor: BHAS

Napomena: Podaci za 2020. godinu uključuju godišnji rast za prva tri kvartala, u odnosu na isti period 2019. godine.

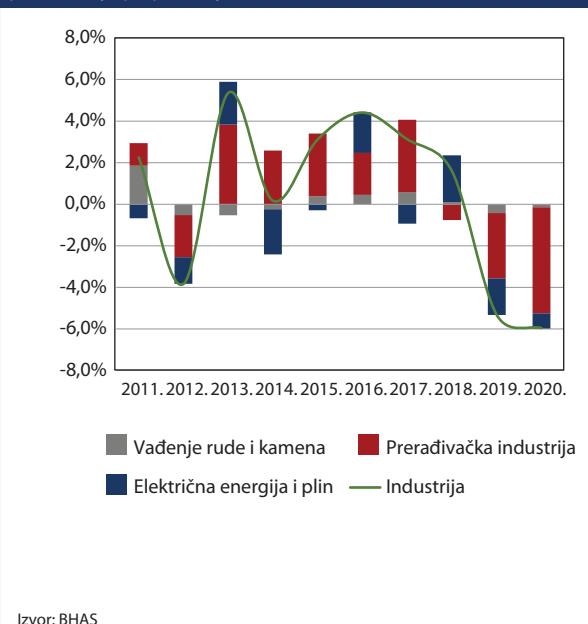
³ Službena jesenja projekcija ključnih makroekonomskih indikatora, u skladu sa srednjoročnim makroekonomskim modelom.

1.2.1 Realni sektor

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

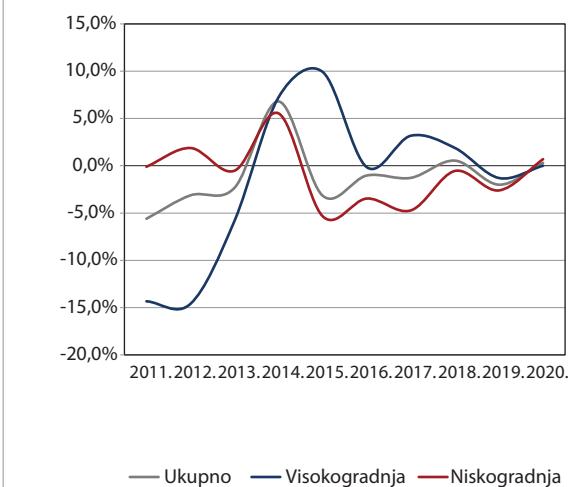
Nakon što je u 2019. godini zabilježen najizraženiji pad industrijske proizvodnje u posljednjoj deceniji, slijedom prestanka rada pojedinih strateških preduzeća i smanjenja konkurentnosti sektora, u kriznoj 2020. godini produbljen je pad industrijske proizvodnje. Posmatrano prema područjima djelatnosti, godišnji pad industrijske proizvodnje (grafikon 1.12) je prvenstveno pod uticajem snažnog pada proizvodnje prerađivačke industrije te smanjenja proizvodnje i distribucije električne energije i plina. Ipak, ova djelatnost je već u posljednjem kvartalu zabilježila blagi rast na godišnjem nivou, što ukazuje na brži oporavak industrije u odnosu na, prvenstveno, uslužne djelatnosti.

Grafikon 1.12: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima

Iako je pandemija koronavirusa negativno djelovala na najvažnije grane ekonomije, industriju i trgovinu, brojne djelatnosti bilježe rast proizvodnje u kriznoj godini, poput poljoprivrede, zdravstvene djelatnosti ili građevinarstva. Nakon što je u posljednjim godinama zabilježena stagnacija ukupnih građevinskih radova, slijedom usporene implementacije kapitalnih projekata, u izvještajnoj godini bilježi se blagi rast radova, prvenstveno u niskogradnji (grafikon 1.13). Imajući u vidu djelimičan prestanak rada svih grana, uz propisane restriktivne mjere na radnom mjestu koje su također usporavale dinamiku radova, oporavak građevinarstva i industrije u posljednjem dijelu godine predstavljaju dobar put za brži rast ukupne ekonomske aktivnosti.

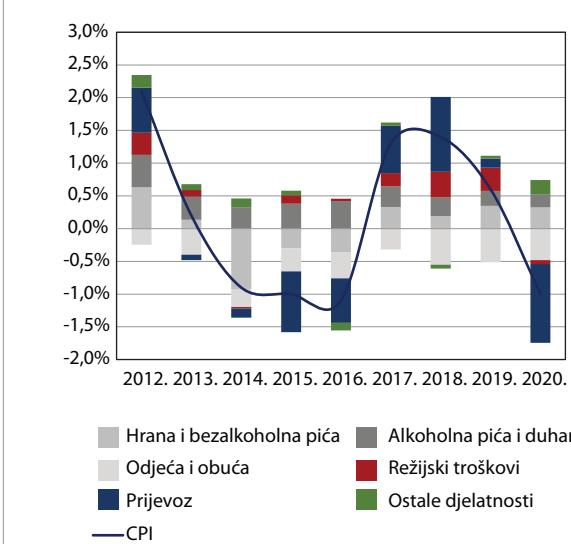
Grafikon 1.13: Godišnje promjene proizvodnje građevinskog sektora

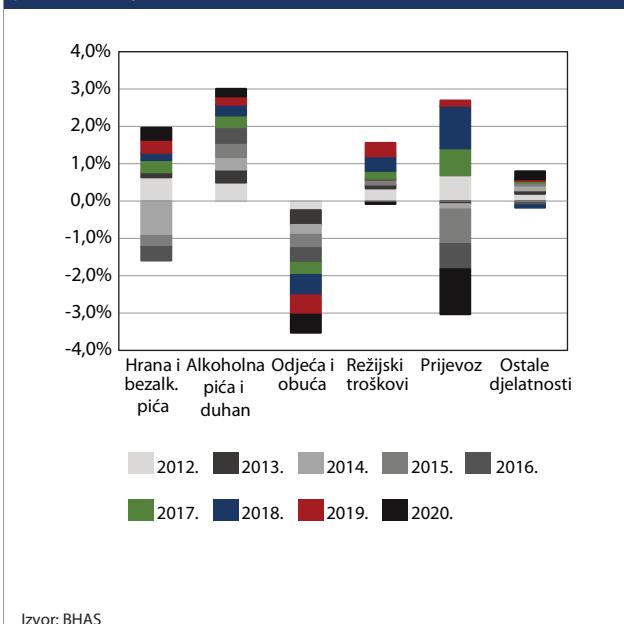
II. Cijene

U izvještajnoj godini bilježi se godišnja deflacija od 1,0%, kao rezultat negativnog doprinosa odjeljaka prevoza te odjeće i obuće (grafikon 1.14). Na drugoj strani, pozitivan doprinos bilježe odjeljci hrane i bezalkoholnih pića, zdravstva, hotela i restorana te alkoholnih pića i duhana. Kada se posmatra akumulirani doprinos odjeljaka, primjetan je pozitivni doprinos cijena alkoholnih pića i duhana (grafikon 1.15), slijedom kontinuiranog rasta akciza te rast režijskih troškova. Istovremeno, jedino cijene odjeće i obuće vrše konstantan negativni pritisak na opšti nivo cijena. U posmatranom periodu, prosječni rast potrošačkih cijena je iznosio samo 0,2%.

Grafikon 1.14: Doprinos godišnjoj stopi inflacije/deflacije

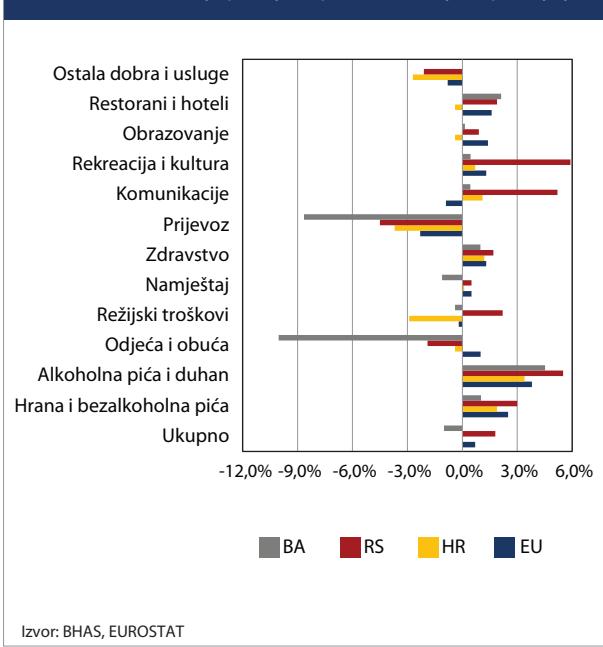
Grafikon 1.15: Kumulativni doprinos odjeljaka na prosječne potrošačke cijene

Izvor: BHAS

Ukoliko se posmatra godišnje kretanje potrošačkih cijena po odjelicima u izabranim zemljama⁴ (grafikon 1.16), vidljiv je sličan trend u kretanju gotovo svih odjeljaka. Pad cijena bilježi prevoz te cijene ostalih dobara i usluga. Značajno odstupanje bilježi jedino odjeljak odjeće i obuće u BiH, što poslijedično utiče na pad opšteg nivoa cijena, koji je jedino prisutan na domaćem tržištu, iako je udio ovog odjeljka relativno nizak u strukturi ukupnog indeksa potrošačkih cijena (4,8% u strukturi indeksa).

Grafikon 1.16: Godišnja promjena potrošačkih cijena po odjelicima

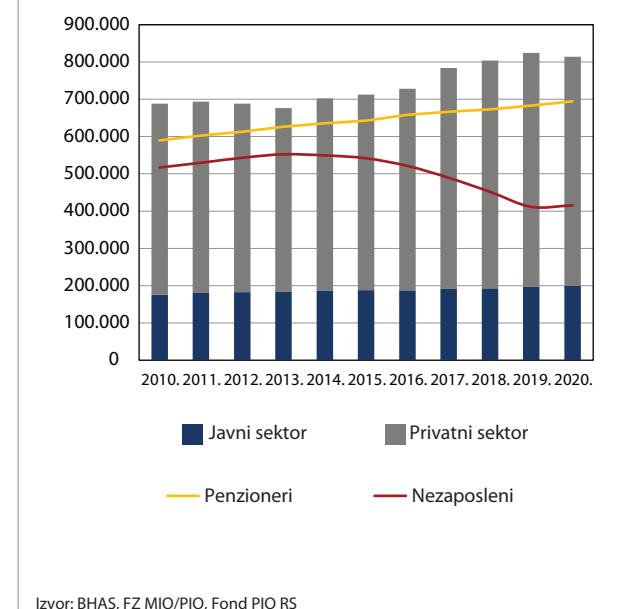
Izvor: BHAS, EUROSTAT

⁴ EUROSTAT koristi harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP) za podatke o usporedivosti inflacije, dok CPI se najčešće koristi kao mjeru inflacije u nacionalnim okvirima. HICP i CPI uzimaju u obzir iste reprezentativne korpe dobara i usluga, a osnovna razlika je u obuhvatu stanovništva i izvorima za ponderacijsku strukturu. Kako HICP podaci još uvijek nisu službeno dostupni, za BiH koriste se CPI podaci.

III. Zaposlenost i plate

Prema posljednjim podacima iz Ankete o radnoj snazi s kraja prvog polugodišta 2020. godine stopa nezaposlenosti je bila 16,0%. Administrativna i anketna stopa nezaposlenosti značajno se razlikuju zbog različitog pristupa u definisanju i evidenciji⁵, s tim kako je trend promjene stope nezaposlenosti gotovo istovjetan prema obje metodologije. Posmatrajući broj lica na tržištu rada vidljivo je kako kretanje zaposlenosti u različitim sektorima⁶ prati sličan trend kao rast broja penzionera (grafikon 1.17). Istovremeno, primjetna je značajna razlika ukupno zaposlenih lica u odnosu na penzionere i nezaposlena lica, koji također koriste benefite zdravstvene zaštite. U izvještajnoj godini broj zaposlenih lica je smanjen, dok s druge strane, broj penzionera konstantno raste, slijedom čega je omjer pokrivenosti penzionih fondova pogoršan i iznosi 1,17 zaposlenika na jednog penzionera. Budžetski deficit penzionih fondova na kraju izvještajne godine iznosi 1,0% BDP-a i pogoršan je u odnosu na raniju godinu, slijedom bržeg rasta iznosa za penzije u odnosu na rast nominalnog BDP-a.

Grafikon 1.17: Broj zaposlenih po sektorima i ostalih osoba na tržištu rada

Izvor: BHAS, FZ MIO/PIO, Fond PIO RS

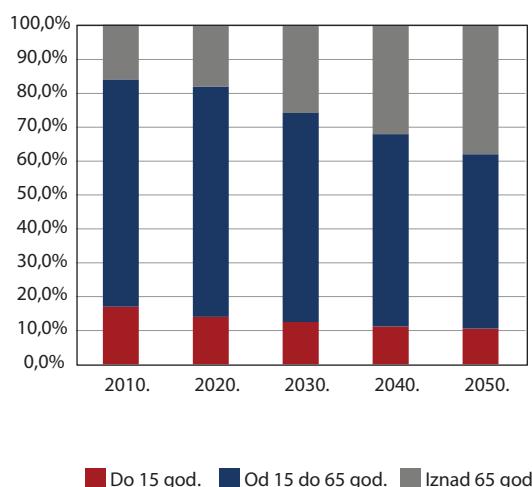
Između ostalog, poslovanje penzionih i socijalnih fondova je dodatno usložnjeno kao rezultat sve izraženijih negativnih demografskih promjena koje se ogledaju u smanjenju udjela radnog aktivnog stanovništva i povećavanju udjela izdržavanog stanovništva (grafikon 1.18).

⁵ Administrativni podaci o nezaposlenim licima sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izvode iz podataka jedanput godišnje, koji su prikupljeni anketiranjem osoba u domaćinstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anketa o radnoj snazi, II kvartal 2020.

⁶ Javni sektor uključuje djelatnosti: O (Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći). Privredni sektor uključuje ostale djelatnosti.

Službena projekcija kretanja stanovištva⁷, koja podrazumijeva nastavak negativnog trenda prirodnog prirasta, povećanje očekivane životne dobi te relevantne podatke o migracijama od EUROSTAT-a i ostalih izvora, ukazuju na dramatičan pad radnog sposobnog stanovništva u narednim decenijama. Do 2050. godine, procijenjeno je smanjenje ukupne populacije od 22,5%.

Grafikon 1.18: Projekcija dobne strukture stanovništva

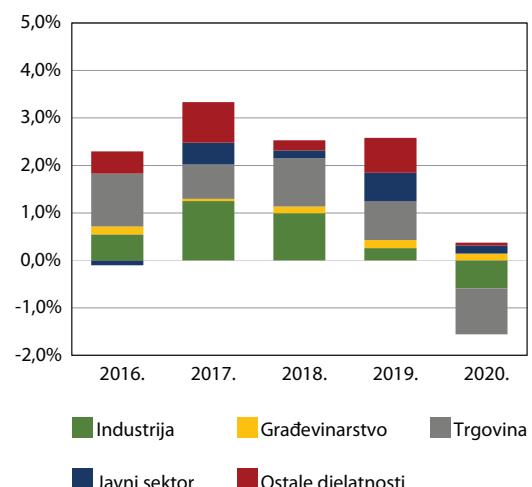

Izvor: BHAS

Napomena: Podaci za 2010. godinu su preuzeti iz Ankete o radnoj snazi, dok ostale godine iz Analiza stanja stanovništva i projekcija stanovništva za period 2020. – 2070. godine.

Prema kretanju zaposlenih po djelatnostima (grafikon 1.19), najizraženiji pad zaposlenih lica na godišnjem nivou bilježe djelatnosti trgovine, prevoza i smještaja te industrijskih djelatnosti. Blagi rast zaposlenosti bilježe djelatnosti javnog sektora, prvenstveno zdravstva i javne uprave, komunikacija te građevinarstva.

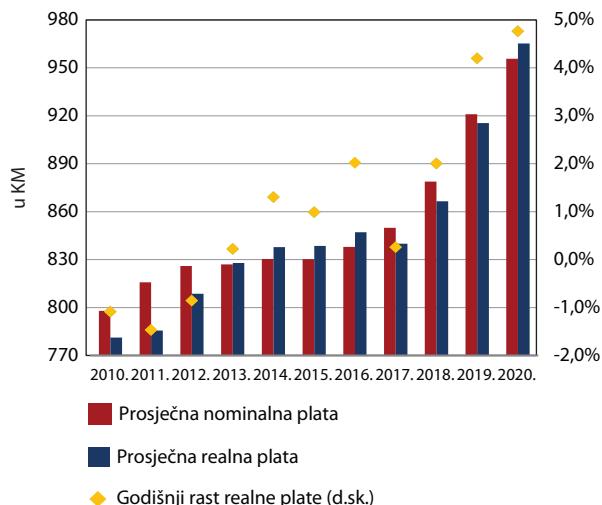
Grafikon 1.19: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima

Izvor: BHAS

Uprkos negativnom efektu pandemije na većinu indikatora, nastavljen je trend rasta prosječne nominalne neto plate u izvještajnoj godini (grafikon 1.20), što je djelimično pod uticajem povećanja minimalne plate u RS na početku godine⁸, ali i smanjenja niskokvalifikovanih radnih mјesta koji su imali ispodprosječne plate. Uzimajući u obzir iskazanu godišnju deflaciјu, realne neto plate bilježe brže stope rasta od nominalnih. Tržiste rada karakteriše značajno povećanje nominalnih plata gotovo svih djelatnosti te pad prosječne produktivnosti⁹ (grafikon 1.21). Snažan pad produktivnosti naročito je izražen u trgovini, prevozu te hotelijerstvu, dok na drugoj strani izražen rast produktivnosti bilježi građevinarstvo, čime je vidljiv značaj infrastrukturnog ulaganja, koji je također bio izražen u 2014. godini kada su zabilježene velike poplave i pad opšte ekonomske aktivnosti.

Grafikon 1.20: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plate

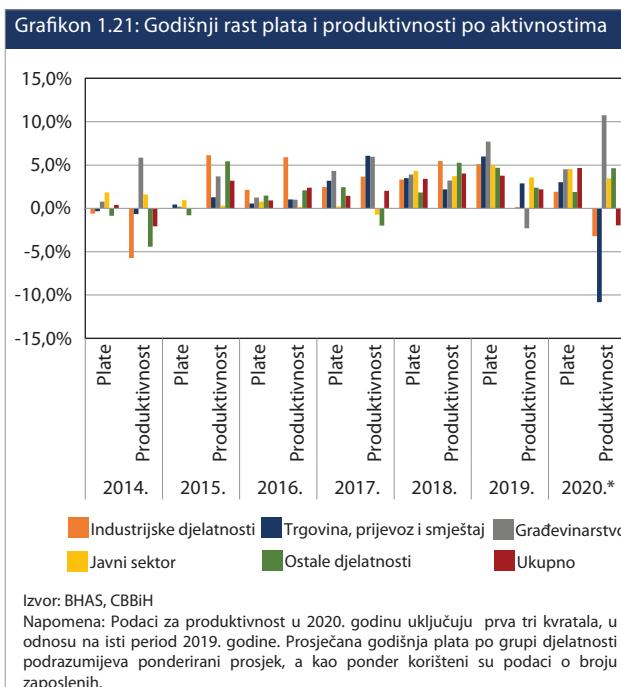
Izvor: BHAS

Napomena: Prosječana godišnja plata podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plata po mjesecima.

⁷ Analiza stanja stanovništva i projekcija stanovništva za period 2020-2070. godine u Bosni i Hercegovini je provedena od strane Populacijskog fonda Ujedinjenih naroda (UNFPA), u saradnji sa BHAS, FZS i RZS.

⁸ Prosječne nominalne plate u RS na kraju godine su veće za 5,5%, dok su iste u FBiH veće za 3,5%.

⁹ Procijenjena produktivnost uključuje omjer nominalnog BDV-a i broja zaposlenih pod djelatnostima

1.2.2 Fiskalni sektor

Izbijanje pandemije COVID-19 snažno se odrazilo na fiskalne indikatore. Snažna ekonomska kontrakcija automatski je dovela do pada prihoda i rasta rashoda sektora generalne vlade. Entitetske vlade su donijele niz mjera za ublažavanje posljedica pandemije na ekonomiju, koje su podrazumijevale preraspodjelu budžetskih sredstava. Implementacija paketa mjera doprinijela je stvaranju fiskalnog prostora za troškove subvencioniranja plata kao najvažnije mjeru za očuvanje radnih mesta i podršku zdravstvenom sektoru (pogledati Tekstni okvir 1).

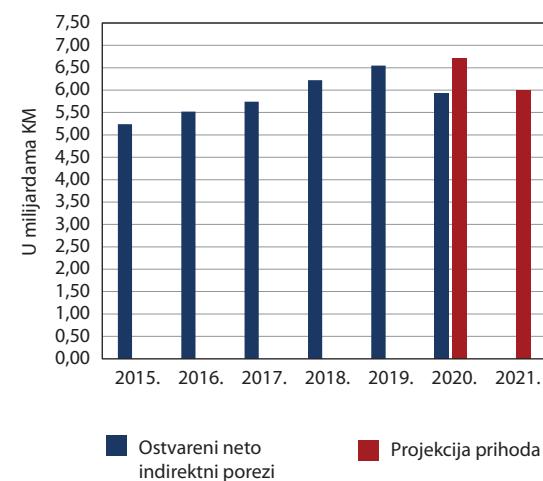
Izmjene i dopune u entitetskim budžetima usvojene u drugom kvartalu 2020. godine (u RS drugi put je izvršen rebalans budžeta u decembru 2020. godine) uskladile su budžetska sredstva s učincima ekonomske kontrakcije i usvojenih mjera. Prihodna i rashodna strana budžeta su značajno izmijenjene u odnosu na inicijalni plan. Stoga je u 2020. godini zabilježen značajan manjak u budžetu generalne vlade i povećanje nivoa javnog duga, što je dovelo do produbljenja fiskalne neravnoteže u BiH.

Nakon izbijanja pandemije zaustavljen je dugogodišnji trend rasta prihoda od indirektnih poreza. Snažan pad privatne potrošnje, uvoza i transporta, uzrokovao je značajno smanjenje prihoda po ovom osnovu (grafikon 1.22). Iznos naplaćenih neto prihoda (5,92 milijarde KM) je najniži u posljednje četiri godine, a u 2020. godini je za 9,6% (628,8 miliona KM) niži u odnosu na 2019. godinu. Pad prihoda uzrokovan je prvenstveno padom prihoda od PDV-a (274,3 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu), koji je posljedica snažne kontrakcije privatne potrošnje i izostanka potrošnje stranih turista. Prihodi od akciza, nakon PDV-a imaju najveći udio u ukupnim prihodima od indirektnih poreza i njihov godišnji pad je iznosio 229,6

miliona KM u 2020. godini. Navedeni pad je prvenstveno prouzrokovani snažnim padom prihoda od akciza na duhanske proizvode i naftne derivate. Naplata prihoda po osnovu putarine na godišnjem nivou je manja za 67,4 miliona KM. Finalizacijom vanjskotrgovinske liberalizacije u BiH (CEFTA i SSP) prihodi od carina imaju relativno manji značaj u ukupnoj naplati indirektnih poreza s obzirom na smanjen broj zemalja koje podliježu plaćanju carine. Uz to, značajan pad uvoza zabilježen u drugom kvartalu godine imao je za posljedicu godišnji pad prihoda po osnovu carina u iznosu od 38,2 miliona KM.

Prema posljednjim projekcijama Uprave za indirektno oporezivanje (iz novembra 2020. godine, izvor naveden uz grafikon), za narednu godinu je projiciran blagi oporavak prihoda te njihov godišnji rast od 2,8%, što je i dalje ispod nivoa prihoda iz 2019. godine (za 100 miliona KM). Prepostavka pozitivnih trendova u naplati indirektnih poreza u srednjem roku uslovljena je trajanjem pandemije. S druge strane, dvije najveće stavke u okviru vladine potrošnje, izdvajanja za socijalna davanja i plate zaposlenih, zabilježile su značajan rast u 2020. godini (330 miliona KM – zadnji raspoloživi podatak sa Q3, 2020. godine).

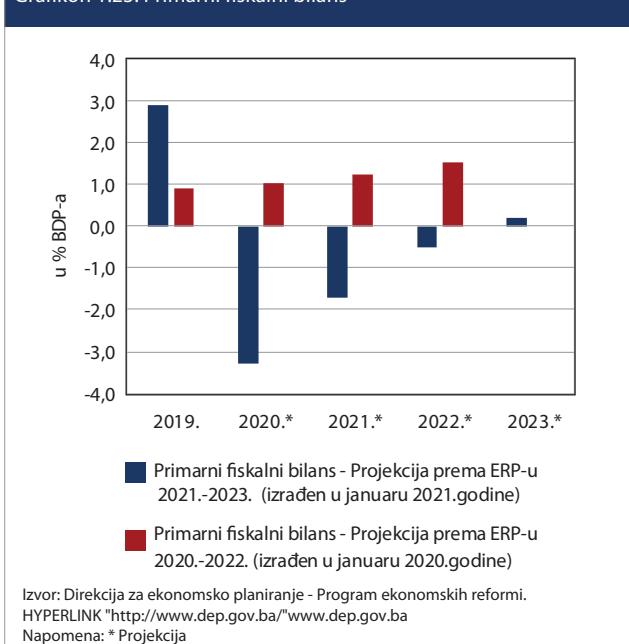
Grafikon 1.22: Prihodi od indirektnih poreza

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje. Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.185/186, novembar-decembar 2020.godina).

Dugogodišnjom fiskalnom konsolidacijom i restriktivnom fiskalnom politikom prije izbijanja pandemije vlade entiteta su stvorile fiskalni prostor da djeluju s ciljem ublažavanja negativnih posljedica pandemije, prvenstveno preusmjeravanjem sredstava na pogodjene sektore.

Grafikon 1.23: Primarni fiskalni bilans

Revidiran primarni fiskalni bilans iz Programa ekonomskih reformi, izrađen u januaru 2021. godine, jasno odražava težinu korona šoka na fiskalni sektor (grafikon 1.23). Naime, značajna odstupanja u planiranim rashodima (rast od 1,36 milijardi KM) uz istovremeni snažan pad javnih prihoda (778 miliona KM) su stvorili ogroman pritisak na entitetske budžete u pogledu finansiranja, što je iziskivalo značajno povećanje plana zaduženja kod inostranih kreditora. Na strani rashoda, odstupanja u planu su bila najznačajnija u stavci subvencija i socijalnih davanja (736 miliona KM). U 2020. godini se kao rezultat navedenih učinaka očekuje primarni fiskalni deficit oko 3,3% BDP-a. Prema navedenom Programu predviđa se smanjenje primarnog deficitu već u 2021. godini uz kontrolisan rast državne potrošnje. Zbog pandemije izdaci za javne investicije u 2020. godini su bili manji u odnosu na planirane (93 miliona KM manje u odnosu na prethodnu godinu). Prije izbijanja pandemije COVID-19 odobrena su sredstva za infrastrukturne projekte i projekte u elektroenergetskom sektoru u ukupnom iznosu od 2,42 milijarde KM¹⁰. (Programa javnih investicija BiH za period 2020.-2022.godine) i prema tome očekuje da pozitivan efekat javnih investicija na cijelokupnu ekonomsku aktivnost u narednom periodu.

U 2020. godini je prekinut trogodišnji trend smanjenja ukupnog duga sektora vlade te je na kraju 2020. godine zabilježen njegov rast u nominalnom iznosu od 941,7 miliona KM. Vlade entiteta su se zadužile kod inostranih kreditora (MMF-a, Svjetske banke, EU) i na domaćim tržištima kapitala. U 2020. godini ukupan iznos povučenih sredstava od inostranih kreditora je iznosio 1,39 milijardi KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od

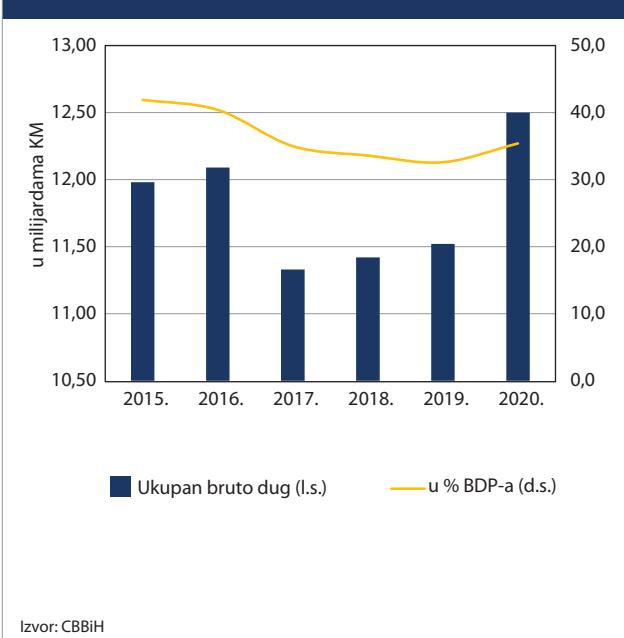
¹⁰ Program javnih investicija Republike Srbije za period 2020.-2022. godina, decembar 2019. godine.

Program javnih investicija Federacije BiH za period 2020.-2022. godina, oktobar 2019. godine.

1,85 milijardi KM¹¹. Najveći iznos povučenih sredstava je zabilježen u drugom kvartalu u iznosu od 797,6 miliona KM, zbog zaključenja aranžmana Instrument za brzo finansiranje s MMF-om u aprilu, u iznosu od 642 miliona KM, na period otplate od tri godine (2023.-2025.godine). Veći dio povučenih sredstava usmjeren je na ublažavanje ekonomskih i zdravstvenih posljedica izazvanih pandemijom COVID-19.

U 2020. godini od inostranih kreditora je povučeno više sredstava nego što je otplaćeno, pa je vanjska zaduženost na kraju 2020. godine zabilježila značajan godišnji rast (546 miliona KM ili 6,3%). Tako je ukupni bruto dug povećan je na 35,4% BDP-a u 2020. godini (grafikon 1.24). Vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2020. godine je iznosila 8,69 milijardi KM (grafikon 1.25) i najvećim dijelom se odnosi na koncesioni dug.

Grafikon 1.24: Ukupan bruto dug sektora vlade

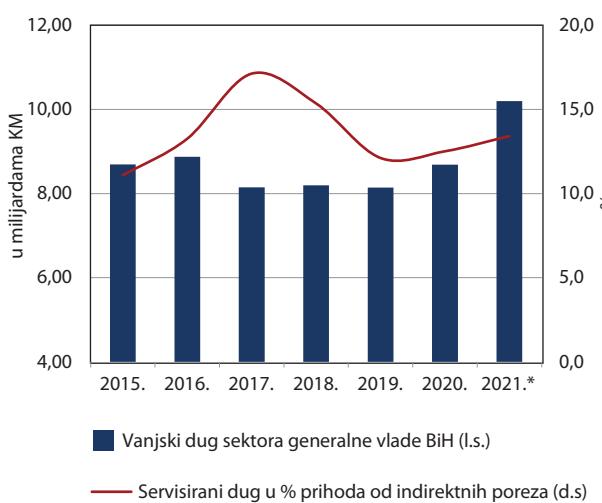

Neto zaduženje sektora vlade u 2020. godini je iznosilo 648,9 miliona KM. Od ukupno servisiranih sredstava prema inostranim kreditorima (741,1 miliona KM) prema Svjetskoj banci – IDA i Evropskoj banci za obnovu i razvoj – EBRD su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 162,5 miliona KM i 119,3 miliona KM respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2021. godini planirana su sredstva u iznosu od 803,7 miliona KM, što je 13,4% projiciranih prihoda od indirektnih poreza za 2021. godinu¹² (u 2019. godini taj procenat je bio niži i iznosio 12,4%).

¹¹ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2021.- 2023. godina, avgust 2020. godine.

¹² Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2021. godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA Bilten br.185/186, novembar-decembar 2020. godina).

Grafikon 1.25: Vanjski dug sektora vlade

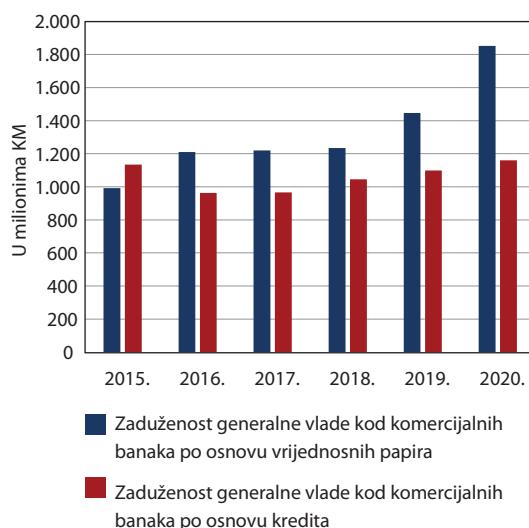

Izvor: CBBiH i Uprava za indirektno oporezivanje

Napomena: * Projekcija

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila značajan rast na godišnjem nivou, kako po osnovu vrijednosnih papira tako i po osnovu kredita (grafikon 1.26). Tokom 2020. godine vlade entiteta su na tržištu vrijednosnih papira emitovale ukupno 787,8 miliona KM, (RS 488,2 miliona KM i FBiH 299,6 miliona KM), dok je neto zaduženje po ovom osnovu iznosilo 74,0 miliona KM. U 2021. godini po osnovu otplate unutrašnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti 885,6 miliona KM (Federacija BiH 564,6 miliona KM i Republika Srpska 321,0 miliona KM). Izloženost banaka ka sektoru vlade na kraju 2020. godine je bila 8,9% ukupne aktive bankarskog sektora.

Grafikon 1.26: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Tekstni okvir 1: Mjere vlada Republike Srpske i Federacije BiH kao odgovor na globalni izazov pandemiju COVID-19

Pandemija COVID-19 je dovela do snažnih poremećaja u ekonomijama širom svijeta. Većina zemalja je u marta potpuno zatvorila ekonomije, zbog brzog širenja epidemije, što je zdravstvene sisteme dovelo gotovo do kolapsa u nekim evropskim zemljama. Zatvaranje ekonomija se nametnulo kao neminovnost, ali i presedan u novoj istoriji. Naravno, cijena zatvaranja je ogroman pad ekonomske aktivnosti. Sve zemlje koje su bile zatvorene su morale preuzeti niz mjera za spašavanje ekonomija i zdravstvenih sistema, pa tako i naša zemlja. Vlade oba entiteta su donijele rebalanse budžeta (Vlada RS dva puta). Rashodi su prvenstveno planirani za pomoći zdravstvenom sektoru i za saniranje ekonomskih posljedica pandemije.

Vlade oba entiteta su izdvojile oko 50 miliona KM (oko 0,15% BDP-a) za nabavku medicinske opreme, kao i zaliha medicinske opreme. Vlada Federacije BiH je transferisala 30 miliona KM (0,1% BDP-a) bolnicama.

Vlada RS je preuzeila obavezu da će zdravstveni fond pokrивati sve troškove liječenja za sve pacijente, bez obzira da li imaju osiguranje i prolongirala plaćanje poreskih obaveza do kraja juna te je istovremeno ubrzala proces refundiranja doprinosa i poreza.

Mjere koje je Vlada RS preuzela za saniranje ekonomskih posljedica pandemije se odnose na preuzimanje obaveze za isplatu doprinosa za zdravstveno i penziono osiguranje za oko 40.000 radnika koji su direktno bili pogodjeni zatvaranjem, odnosno vladinim mjerama, u iznosu od 50 miliona KM ili 0,15% u % BDP. Vlada je također preuzeila obavezu isplate minimalne plate za april, za sve uposlenike sektora koji su bili pogodjeni vladinim mjerama, za što je izdvojeno 53 miliona KM ili 0,16% u % BDP, te je 25 miliona KM (0,08% u % BDP) transferisano Fondu za nezaposlenost. Kako bi se osigurala likvidnost kompanija Vlada također radi na razvijanju modela garancije kredita.

Vlada Federacije BiH je u sklopu ekonomskih mjera pomoći preuzeila obavezu subvencioniranja plaćanja doprinosa za penziono i zdravstveno osiguranje za radnike pogodjene zatvaranjem ekonomije. Također je preuzeila obavezu isplate minimalne plate zaposlenicima u kompanijama koje trpe posljedice zatvaranja ekonomije. Vlada Federacije BiH je izdvojila oko milijardu KM za pomoći ekonomiji kroz uspostavljanje specijalnog Fonda za stabilizaciju ekonomije za što je izdvojeno 500 miliona KM te uspostavljanje Garantnog fonda u Razvojnoj banci koji će služiti za održavanje i poboljšanje likvidnosti kompanija pogodjениh pandemijom, za što je izdvojeno oko 100 miliona KM.

Vlade oba entiteta su objavile i mjere pod nazivom COVID 2. Drugi set mjera je usmjerjen na najviše pogodjene sektore: turizam, aerodrome, zdravstvo i za izvoz prerađivačke industrije, za što je planirano da se izdvoji oko 100 miliona KM.

Usljed većeg broja emisija javnog duga bh. entiteta (tabela 1.1.), veće nominalne vrijednosti promet na bh. berzama je tokom 2020. godine nadmašio promet ostvaren tokom 2019. godine. Ukupno ostvareni promet na bh. berzama u 2020. godini od 1,27 miljardi KM je za 41% viši nego u prošloj godini. Struktura prometa, u kojoj se na BLSE odnosi 58% prometa, je determinisana značajno većim brojem emisija javnog duga Republike Srpske u odnosu na Federaciju Bosne i Hercegovine.

Tabela 1.1: Emisije javnog duga bh entiteta u 2020. godini

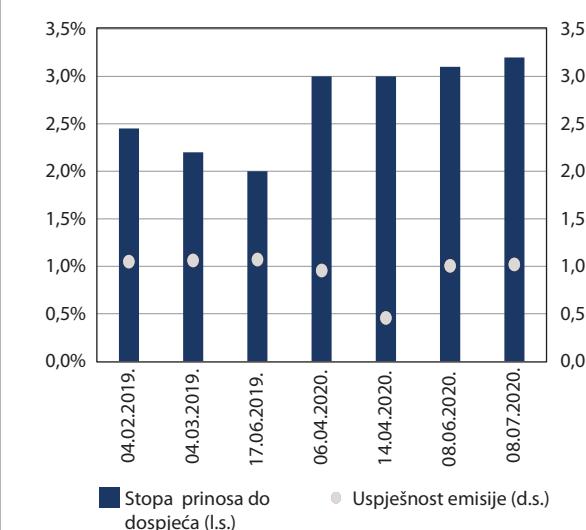
Ročnost, u mjesecima	6	12	60	72	84	120	180	Ukupno
Republika Srpska	5	2	4		1	1		13
Federacija Bosne i Hercegovine	2	1	2	1	2		1	9
Ukupno	7	3	6	1	3	1	1	22
Nominalna vrijednost emisija (u milionima KM)	276	120	291	50	106	31	30	905

Izvor: BLSE i SASE

Tokom godine je emitovan približno isti broj emisija trezorskih zapisa (10) i obveznica (12), a zbog veće denominacije emisija s rokom dospjeća iznad godinu dana u vrijednosnoj strukturi emisija preovladavaju obveznice (56,0%). Od ukupne vrijednosti emisija u Republici Srpskoj se na obveznice odnosi 55,0%, a u Federaciji Bosne i Hercegovine 58,0%.

Prethodno navedeni veći obim aktivnosti Republike Srpske na primarnom tržištu javnog duga se sprovodio na dva ključna tržišna segmenta, tržište šestomjesečnih trezorskih zapisa i tržište petogodišnjih obveznica. Do izbijanja pandemije sve emisije javnog duga Republike Srpske su bile uspješne, a po izbijanju pandemije se

Grafikon 1.27: Emisije petogodišnjih obveznica Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: Uspješna emisija je ona u kojoj je planirani iznos emisije jednak ostvarenom iznosu emisije.

bilježi jedna manje uspješna emisija (grafikon 1.27) visoke denominacije. Slabiji interes investitora za emisijama ovog entiteta je bio privremen i narednom dijelu godine ostvareni iznosi emisija su bili jednaki planiranim.

Federacija Bosne i Hercegovine se u mnogo većoj mjeri nego Republika Srpska usmjerila na tržište obveznica ročnosti iznad pet godina. Sve njene emisije su bile uspješne, a uslijed zadovoljavajuće fiskalne pozicije čak šest emisija javnog duga su otkazane tokom 2020. godine (jedna emisija trezorskih zapisa i pet emisije obveznica). Iako u blagom porastu, troškovi zaduživanja Federacije Bosne i Hercegovine su i dalje značajno niži nego u Republici Srpskoj (tabela 1.2.). U prosjeku viša tražnja za emisijama Federacije Bosne i Hercegovine je, kao i prošle godine, doveo do značajne razlike u stopama prinosa do dospjeća na tržištu javnog duga entiteta. Razlika u tražnji za emisijama je najuočljivija na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa na kojem je u prosjeku tražnja premašivala ponudu za 34,0% (Republika Srpska), odnosno za 80,0% (Federacija Bosne i Hercegovine).

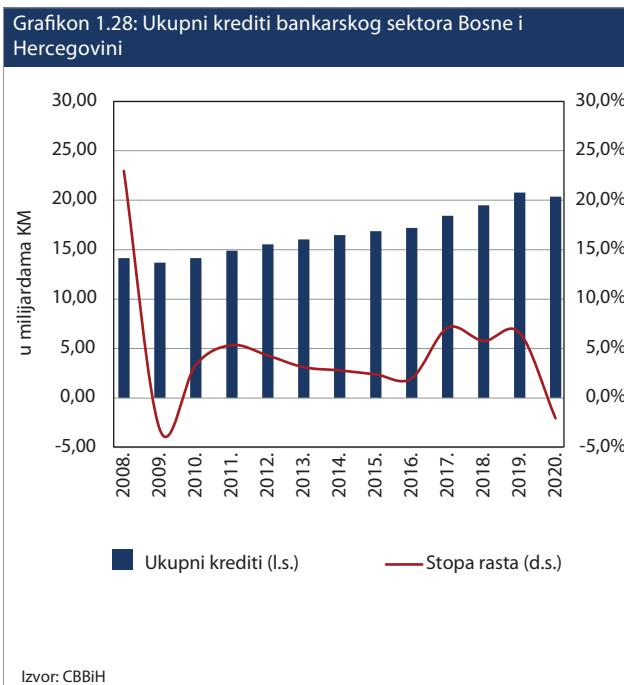
Tabela 1.2 Prosječna stopa prinosa do dospjeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2020. godini

Ročnost, u mjesecima	6	12	60	72	84	120	180
Republika Srpska	0,32%	1,00%	3,08%		1,74%	2,96%	
Federacija Bosne i Hercegovine	0,08%	0,11%	0,94%	0,96%	1,24%		3,23%

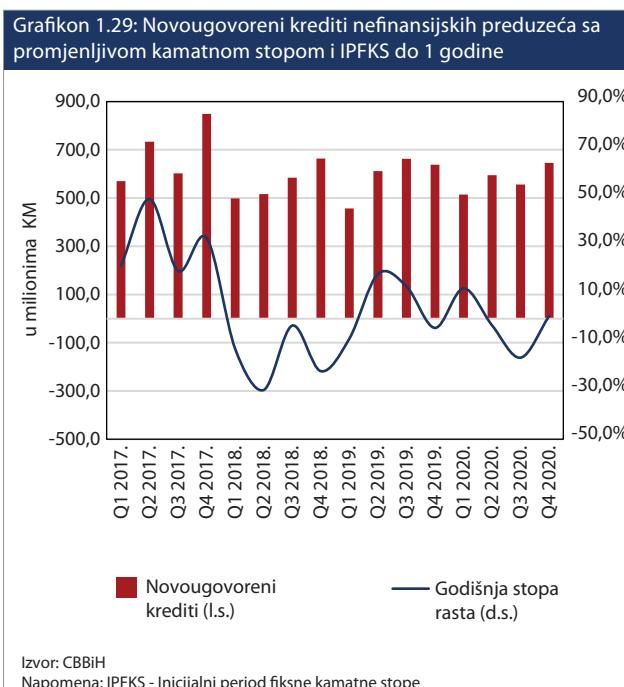
Izvor: BLSE i SASE

1.2.3 Bankarski sektor

Izvještajni period su obilježili pad kreditne aktivnosti posebno u djelu privatnih nefinansijskih preduzeća i obnova depozitnog potencijala banaka nakon masovnog povlačenja depozita na početku pandemije. U skladu s novim regulatornim propisom koji je usvojen 2019. godine, a stupio na snagu 1. januara 2020. godine, na smanjenje stanja kredita početkom godine uticalo je isknjižavanje nekvalitetnih kredita (oko 400 miliona KM). Nakon isknjižavanja kredita, globalono ograničavanje društveno-ekonomskе aktivnosti je dodatno oslabilo kreditnu aktivnost banaka u zemlji, te je prvi put nakon 10 godina zabilježen pad kredita (grafikon 1.28). Računovodstveni otpis nekvalitetnih kredita koji je omogućen novim regulatornim propisima, ali s druge strane i moratoriji na kredite, su uslovili da u 2020. godini ne bude evidentiran značajan pad nivoa kredita u bankama kao što je to bio slučaj u 2009. godini.

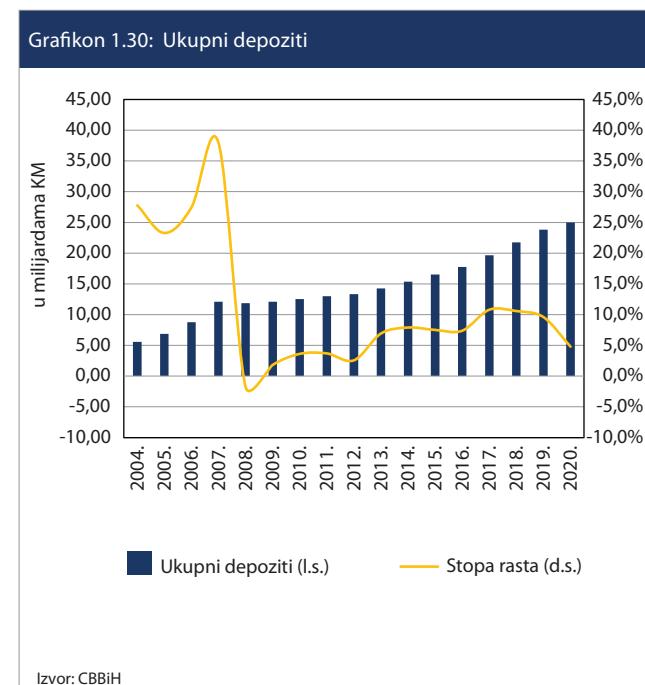

S obzirom da je pad kreditne aktivnosti jednim dijelom prouzrokovao isknjižavanjem dijela nekvalitetnih kredita iz bilansa početkom izvještajne godine, a da se isknjižavanje sada vrši kontinuirano, po ispunjenju propisanih uslova, pad kreditne aktivnosti u 2020. godini se još uvijek ne može označiti kao kreditni slom, iako je kreditni rast u prethodnoj godini iznosio 6,5%. Usljed djelovanja ponude i tražnje za bankarskim kreditima, usporavanje kreditnog rasta nije ravnomjereno raspoređeno po sektorima. Odluke o moratoriju na kreditne obaveze koje su zbog ublažavanja uticaja pandemije na dužnike banaka donijele entitetske agencije su djelimično sprječile eroziju kvaliteta aktive i još intezivnije smanjenje kreditne aktivnosti od postojećeg.

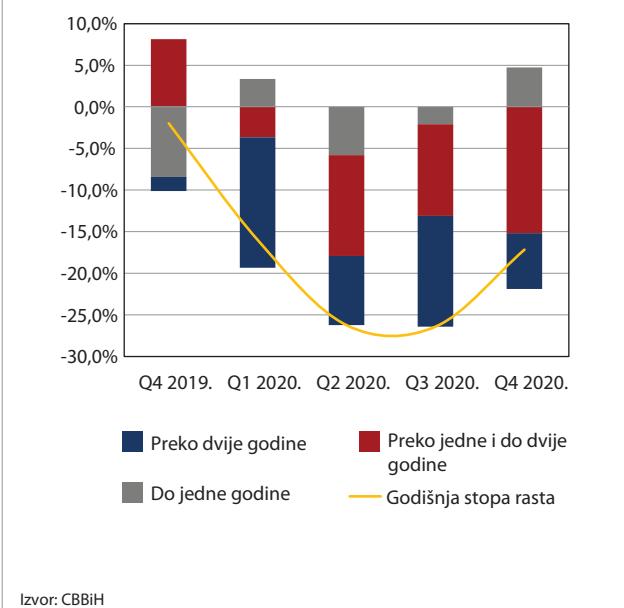
U 2020. godini se primjećivaо izuzetno spor i slab oporavak kredita s promjenljivom kamatnom stopom i inicijalnim periodom fiksne kamatne stope do godinu dana koji čine najveći dio novoodobrenih kredita preduzećima (u 2020. godini 85,0%) i to tek u zadnjem kvartalu (grafikon 1.29). Na značajno poboljašnje situacije na ovom dijelu kreditnog tržista tokom godine nije uticao ni jednogodišnji pad prosječne kamatne stope, što signalizira da prepreka snažnijoj kreditnoj aktivnosti nije na strani ponude.

Za razliku od perioda globalne finansijske krize kada je depozitni potencijal banaka smanjen (2008.godine), tokom 2020. godine depoziti banaka rastu (grafikon 1.30). Tokom prva tri mjeseca od početka prvog talasa pandemije (mart – maj 2020.godine) depozitni potencijal banaka je smanjen za 600 miliona KM, nakon čega je pad depozita zaustavljen. Na rast ukupnog depozitnog potencijala bh banaka uticali su depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća koji su nakon 2 mjeseca pada (mart – april) počeli ubrzano da rastu. Rast ovih depozita (16,0%) u godini kada su krediti nefinansijskim preduzećima smanjeni za oko 5,0% mogući su indikatori da je privredna investiciona dinamika na niskom nivou i da preduzeća odlazu investiranje uslijed opreznosti i usporene privredne aktivnosti.

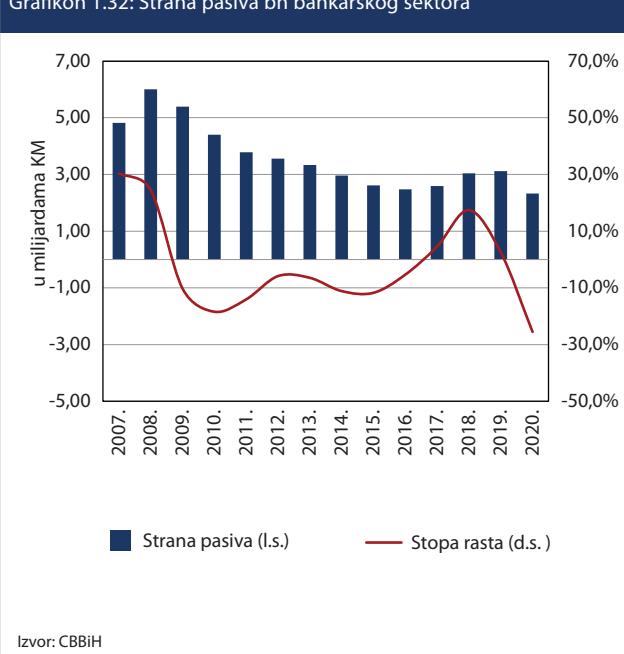
Godišnja vrijednost novougovorenih depozita stanovništva u 2020. godini je smanjena za oko jednu petinu u odnosu na prethodnu godinu, a cijela 2020.godina je protekla u smanjenju novougovorenih depozita stanovništva (grafikon 1.31). Ipak, tokom godine je povećano i stanje depozita stanovništva (3,9%) i stanje ukupnih depozita (4,8%), iako banke nisu povećavale prosječnu kamatnu stopu na depozite. Najbrže se oporavilo tržište novougovorenih depozita ročnosti do jedne godine.

Grafikon 1.31: Doprinos godišnjoj stopi rasta novougovorenih depozita stanovništva po ročnim segmentima

Kao i tokom globalne finansijske krize i kriza izazvana pandemijom negativno je uticala na dio bilansa banaka koji se odnosi na nerezidente (grafikon 1.32). U zadnjem kvartalu 2020. godine primjetan je prestanak smanjenja strane pasive, ali njen ogromni godišnji pad (-25,5%) je značajno viši u poređenju sa 2009. godinom (-10,2%). Banke u BiH su bez ikakvih zastoja i masovne kupovine deviza od Centralne banke Bosne i Hercegovine odgovorile na inostranu tražnju za devizama i za godinu dana strana pasiva je smanjena za 794 miliona KM.

Grafikon 1.32: Strana pasiva bh bankarskog sektora

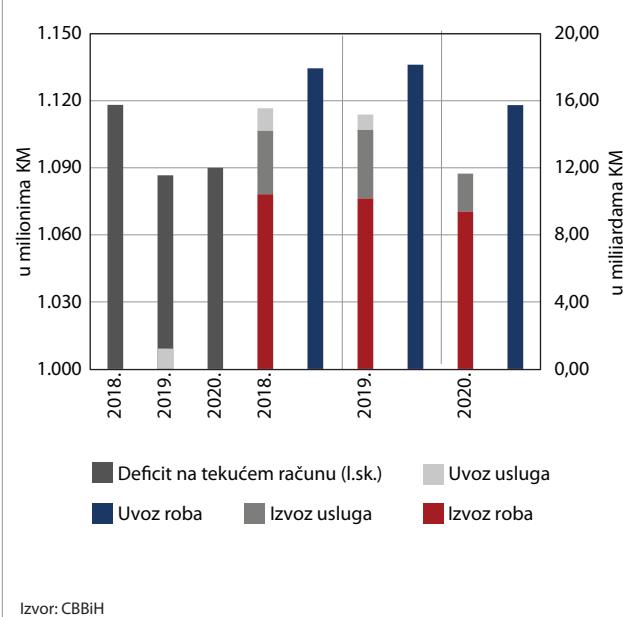

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platni bilans

Pandemija je izazvala snažnu kontrakciju u vanjskotrgovinskoj razmjeni i značajno pogoršanje platnobilansne pozicije u 2020. godini. Posmatrano u apsolutnim iznosima, deficit na tekućem računu je bio gotovo nepromijenjen u odnosu na 2019. godinu (grafikon 1.33). Međutim, očekuje se da će deficit izražen u procentima BDP-a biti znatno viši u 2020. godini, zbog dramatičnog pada ekonomske aktivnosti. Prema preliminarnim podacima, već s prva tri kvartala 2020. godine, deficit tekućeg računa, izražen u procentima BDP-a, povećao se za 57 b.p., na nivo od 3,52%, u odnosu na isti period 2019. godine.

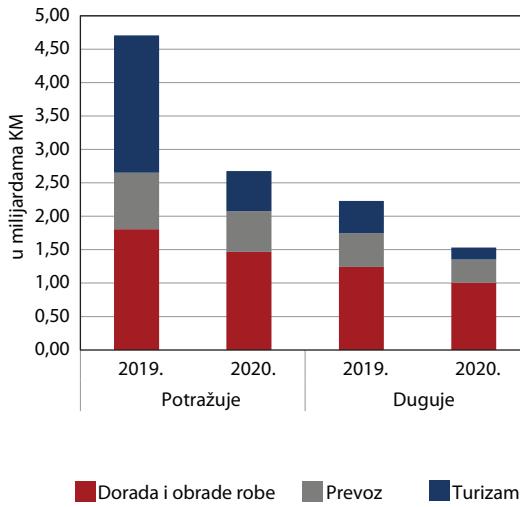
Grafikon 1.33: Deficit na tekućem računu

Najznačajnije smanjenje u vanjskotrgovinskoj razmjeni u 2020. godini je zabilježeno na smanjenju izvoza usluga i smanjenju uvoza (grafikon 1.33 iznad). Suficit na računu usluga je upolovljen u odnosu na 2019. godinu, a najznačajnije smanjenje je zabilježeno na kategorijama turizam, prevoz i usluge obrade i dorade robe u zemljama, prvenstveno na potražnoj strani, odnosno, našem izvozu pomenutih usluga. Zbog epidemiološke situacije u zemljama i svijetu, koja je rezultirala globalnim zatvaranjem nacionalnih granica za međunarodna putovanja, pad prihoda od stranih turista u BiH je bio dramatičan (grafikon 1.34 ispod). Iako znatno slabiji u poređenju s turizmom, ništa manje ozbiljan nije bio ni pad prihoda od usluga obrade i dorade robe u zemljama. Usljed prekida proizvodnih lanaca i otežanog prekograničnog kretanja roba, posebno u proljeće 2020. godine, obim izvoza nakon obrade i dorade u BiH smanjen je za 613 miliona KM (19,0%) u odnosu na 2019. godinu. Godišnje smanjenje redovnog izvoza bilo je znatno slabije (366,9 miliona KM, ili 4,4%).

Koliko oporavak bh. ekonomije u postpandemijskom periodu zavisi od oporavka u zemljama EU i ponovnoj integrisanosti u globalne proizvodne lancе, govori i činjenica da je smanjenje bh. izvoza u zemlje članice EU činilo čak 78,8% smanjenja izvoza u 2020. godini.

Grafikon 1.34: Račun usluga u platnom bilansu

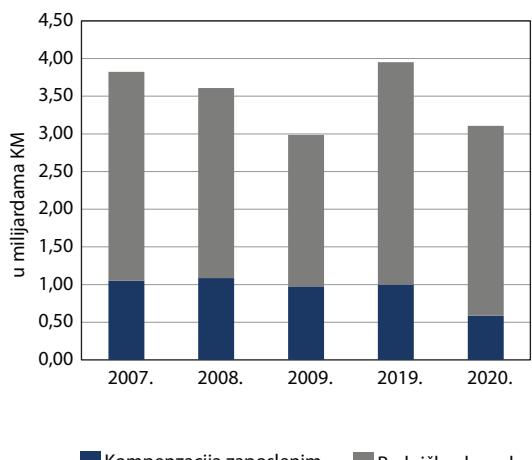

Izvor: CBBiH

Od ukupnog godišnjeg smanjenja uvoza (2,4 milijarde KM prema platnobilansnim podacima), 1,09 milijardi KM se odnosi na smanjenje uvoza energije, odnosno, mineralnih goriva. Prosječne cijene nafte na svjetskim tržištima su u 2020. godini bile znatno ispod onih u 2019. godini, ali su i uvezene količine, prvenstveno zbog potpunog zatvaranja ekonomije na dva mjeseca u proljeće 2020. godine, bile zantno niže. I uvoz ostalih roba, klasifikovanih prema ekonomskoj namjeni, je smanjen, ali znatno manje nego što je bio slučaj s energentima.

Neto prilivi po sekundarnom dohotku, tradicionalno, pokrivaju značajan dio trgovinskog deficit-a, smanjujući deficit po tekućem računu. Međutim, daleko naznačajnija stavka priliva iz inostranstva su radničke doznake. Druga značajna stavka priliva koji imaju identičan uticaj na deficit na tekućem računu su plate rezidenata u inostranstvu. Obje vrste priliva iz inostranstva su znatno smanjene u 2020. godini (grafikon 1.35). Ukupni prilivi po ove dvije stavke u 2020. godini su približno na nivou priliva iz 2009. godine, nivou nakon dvije godine smanjenja po izbijanju finansijske krize u razvijenim zemljama 2007. godine. Ono što je karakteristično za 2020. godinu jeste i nikad ranije registrovani značajan pad kompenzacije zaposlenim u inostranstvu. Zbog ograničenja kretanja u Evropi, značajno manji broj radnika iz BiH je primao platu u inostranstvu. Ukoliko se trend nastavi, što može biti posljedica kašnjenja u procesu imunizacije na COVID-19 u odnosu na EU, ali i imunizacije vakcinama koje nisu registrovane u EU, deficit na tekućem računu se može dodatno produbiti.

Grafikon 1.35: Radničke doznake i kompenzacija zaposlenim u inostranstvu

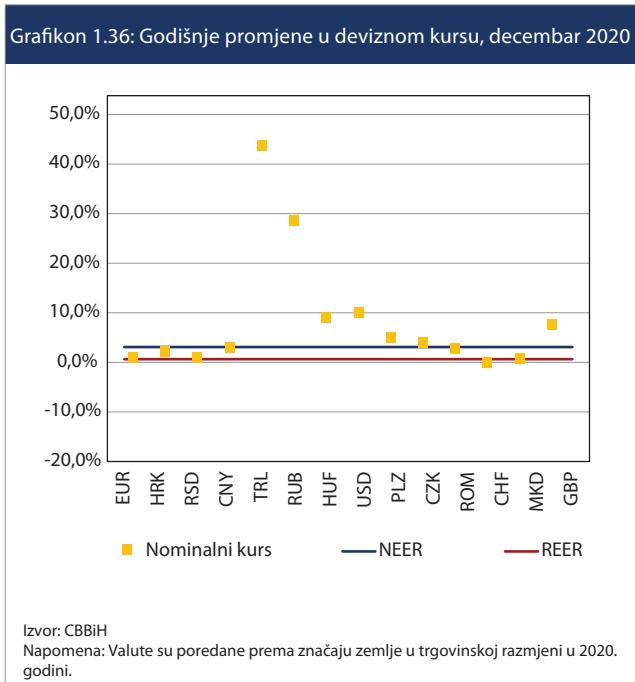

Izvor: CBBiH

Deficit na tekućem računu u 2020. godini je bio finansiran prvenstveno zaduživanjem sektora vlade kod inostranih kreditora (vidjeti poglavlje 1.2.2), i, u manjoj mjeri, prilivima po osnovu direktnih stranih investicija. Podaci o strukturi direktnih stranih investicija po zemljama, industrijama i tipu za 2020. godinu neće biti dostupni do momenta objave Godišnjeg izvještaja CBBiH. Prema informacijama o strukturi direktnih stranih investicija za prva tri kvartala, zaključuje se da znatan udio čini zadržana dobit u oblasti finansijskog posredovanja, što se veže za zabranu isplate dividendi u bankarskom sektoru iz profita za 2019. godinu. Neto zaduživanje prema inostranstvu u 2020. godini je premašilo deficit na tekućem računu, što je rezultiralo porastom rezervne aktive u odnosu na 2019. godinu (vidjeti poglavlje 2).

II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

Nominalni efektivni kurs (NEER) u posljednjih pet godina ima izrazito aprecijski trend, s izuzetkom druge polovine 2019. godine, kada je došlo do kratkotrajne promjene trenda. I realni efektivni kurs, gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator (REER-CPI), i NEER ukazuju na aprecijaciju KM prema valutama glavnih trgovinskih partnera (0,6% i 3,0% respektivno) u posljednjih godinu dana (grafikon 1.36). Aprecijacija NEER je uzrokovana nominalnom aprecijacijom KM prema valutama zemalja u razvoju, a kao jačanja EUR (naše sidrene valute) prema američkom dolaru (USD), koje je bilo naročito izraženo u drugoj polovini 2020. godine. USD je oslabio prema EUR tokom 2020. godine za 9,2%, što je i najveći pad dolara zabilježen od 2017. godine. Pad dolara pogoduje američkim izvoznicima, ali je i posljedica globalnog pada ekonomske aktivnosti i jedan je od faktora koji uzrokuju rast cijena sirovina.

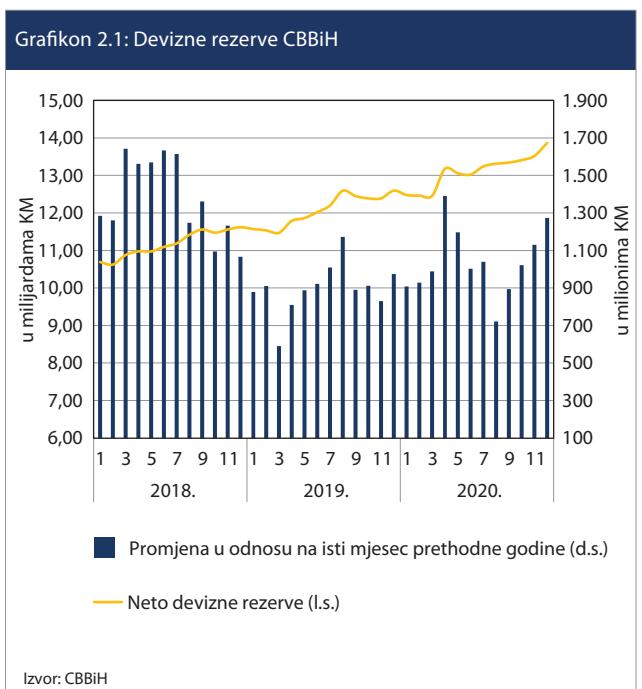

REER-CPI ima deprecijacijski trend u posljednjih pet godina, zbog niže inflacije u BiH, nego je to slučaj kod naših glavnih trgovinskih partnera.

**IZVJEŠTAJ O
AKTIVNOSTIMA CBBIH
U 2020. GODINI**

2. IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA CBBIH U 2020. GODINI

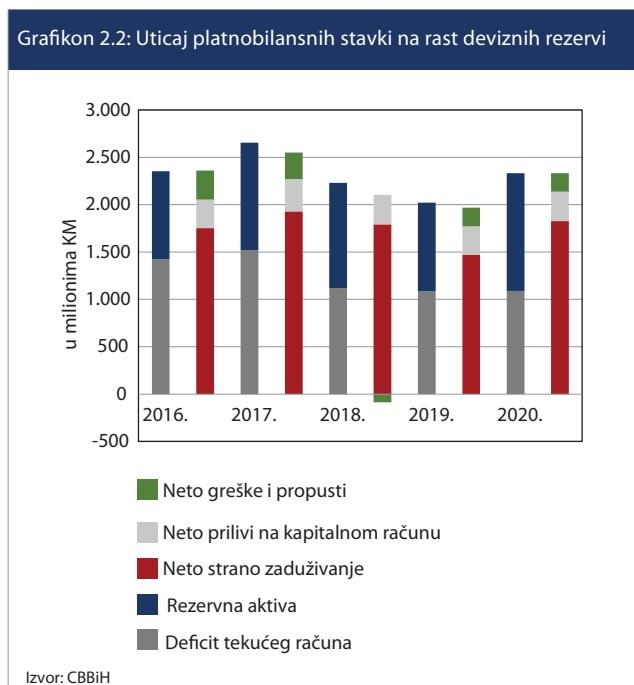
Izgledi za globalni privredni rast u 2020. godini su oslabili te je došlo do povećanja rizika kao direktnе posljedice pandemije COVID-19 i popratnog, gotovo potpunog zatvaranja ekonomske aktivnosti što je znatno izmjenilo faktore koji su uticali na nivo deviznih rezervi tokom 2020. godine. Na promjene stanja deviznih rezervi u 2020. godini uticale su promjene u vanjskotrgovinskom deficitu, smanjenje priliva od turizma, smanjenje priliva od doznaka te smanjenje priliva direktnih stranih investicija, otplata vanjskog duga, nova inostrana zaduženja vlada, promjena fer vrijednosti investicionog portfolija. Trend rasta deviznih rezervi nastavljen je i u 2020. godini. U prosjeku stanja, svaki mjesec 2020. godine je bilježen godišnji rast od preko 700 miliona KM, čak i prije priliva sredstava po posljednjem aranžmanu s MMF-om. Izraženo smanjenje deviznih rezervi početkom godine nije neuobičajeno, a najčešće je uzrokovano smanjenim obnavljanjem dospjele strane pasive banaka. U decembru 2020. godine, neto devizne rezerve su iznosile 13,86 milijardi KM i povećane su za 1,27 milijardi KM (10,09%) u odnosu na decembar 2019. godine, najviše pod uticajem priliva sredstava od MMF-a tokom drugog kvartala (grafikon 2.1).

Sve transakcije koje direktno utiču na nivo deviznih rezervi mogu se zbirno posmatrati kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH, što čini osnovu formiranja istih. Doprinos rastu ili padu deviznih rezervi najviše je izražen kroz kupoprodaju komercijalnih banaka i deponenata kod CBBiH, dok ostale promjene imaju znatno manji uticaj. Tokom 2020. godine, CBBiH je ostvarila pozitivan saldo kupovine i prodaje KM s komercijalnim bankama i internim deponentima u visini od 1,16 milijardi KM. Na otplatu vanjskog duga u 2020. godini odnosilo se 740,1 milion KM. Promjene u vrijednosti portfolija CBBiH uslijed tržišnih

uslova su u 2020. godini imale pozitivan uticaj na devizne rezerve u vrijednosti od 118,3 miliona KM u 2020. godini o čemu će više informacija biti u poglavljju 2.3.

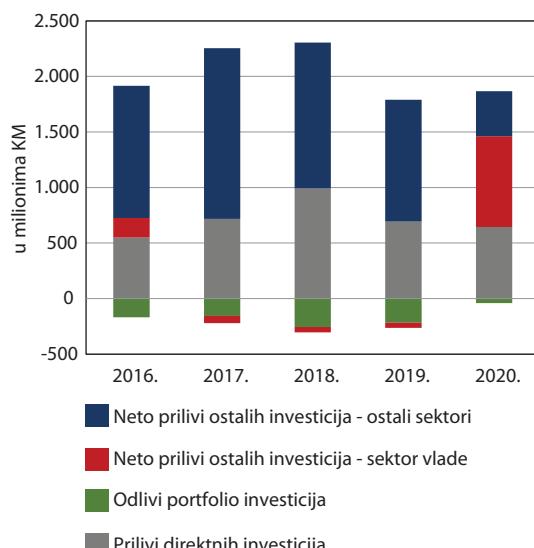
Grafikon 2.2 ispod ilustruje promjene u rezervnoj aktivi, koju, s platnobilansnog aspekta, uglavnom čine devizne rezerve CBBiH. S aspekta platnog bilansa, naš deficit tekućeg računa se može posmatrati kao dug BiH prema inostranstvu. Pojednostavljenno, taj dug je finansiran neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto prilivima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje može biti u obliku direktnih stranih investicija, što je preferirani oblik s makroekonomskog aspekta, jer ne podliježe obavezi vraćanja i podiže domaće kapacitete, ili u formi vanjskog zaduživanja sektora vlade, preduzeća, ili finansijskog sektora. Sav iznos neto stranog zaduženja koji premašuje deficit po tekućem računu povećava rezervnu aktiju, odnosno devizne rezerve u posmatranom periodu. Kako se one investiraju u inostranstvu, čak i kada se dio drži u gotovini u stranim valutama u trezorima CBBiH u zemlji, na grafikonu ispod su prikazane u koloni s deficitom tekućeg računa. S platnobilansnog aspekta, devizne rezerve treba posmatrati kao veće prilive iz inostranstva u posmatranom periodu, u odnosu na naš dug prema inostranstvu. Neto strano zaduživanje kod nerezidenata je znatno premašilo deficit tekućeg računa u 2020. godini, pa je zabilježen snažan rast deviznih rezervi kod CBBiH u odnosu na 2019. godinu (vidjeti grafikon 2.1 iznad).

Iako je iznos neto stranog zaduživanja u 2020. godini bio približan prošlogodišnjem nivou, struktura je bila značajno drugačija u odnosu na ranije godine (grafikon 2.3 ispod). Zaduživanje sektora vlade kod inostranih kreditora (prvenstveno kod MMF-a u formi aranžmana instrumenta za brzo finansiranje; vidjeti potpoglavlje 1.2.2)

je bilo ključni faktor rasta rezervne aktive. Iako se neto prilivi direktnih stranih investicija čine nepromijenjenim u odnosu na 2019. godinu, što bi u pandemijskoj godini trebao biti neočekivan pozitivan signal, i ovdje je struktura bitna. Zbog mjera koje su agencije za bankarstvo uvele s ciljem snaženja kapitalizovanosti i otpornosti bankarskog sistema u periodima vanrednog šoka, u 2020. godini je zabranjena isplata dividendi u bankarskom sektoru. Tako je vanredno visoka dobit bankarskog sektora iz 2019. godine povećala zadržanu zaradu, koja je kategorija direktnih stranih investicija. Detaljni podaci o strukturi direktnih stranih investicija u 2020. godini nisu još uvijek dostupni, ali prema podacima CBBiH o tokovima za prva tri kvartala 2020. godine, zadržana zarada preduzeća iz oblasti Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova, iznosila je 183,2 miliona KM. Dramatično smanjenje neto priliva ostalih investicija u ostalim sektorima je posljedica neobnavljanja dospjelih obaveza banaka prema nerezidentima (vidjeti potpoglavlje 1.2.3) i smanjenja trgovinskih kredita domaćim preduzećima u inostranstvu. U periodu pandemije, banke nisu trebale dodatne izvore dugoročnog finansiranja, a trgovinska razmjena s inostranstvom se obavljala u znatno manjem obimu (vidjeti podpoglavlje 1.2.4).

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

Izvor: CBBiH

2.1 Monetarna politika

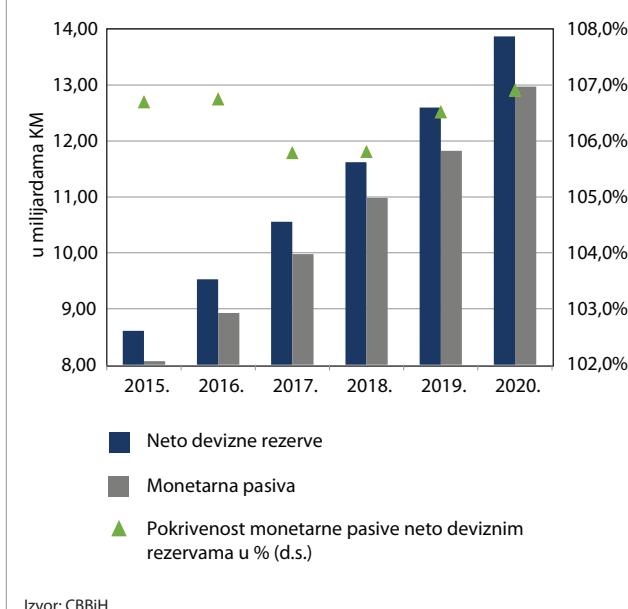
CBBiH je i u 2020. godini ispunila cilj definisan Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona o CBBiH, obavezna je da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:
(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke, i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2020. godine neto strana aktiva iznosila je 895,7 miliona KM, što je za 124,5 miliona KM (16,14%) više u odnosu na stanje na kraju 2019. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2020. godine su iznosile 13,866 milijardi KM i povećane su za 1,27 milijardi KM (10,09%) u odnosu na kraj 2019. godine. Monetarna pasiva je u istom periodu zabilježila rast od 9,69%, odnosno, 1,14 milijardi KM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan uticaj na tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane. Stopa pokrića valutnog odbora na kraju 2020. godine je viša u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.4).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

Izvor: CBBiH

2.2 Račun rezervi kod CBBiH

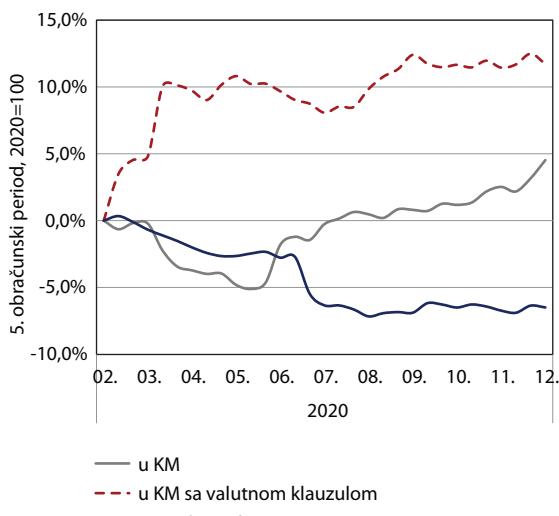
Jedini instrument monetarne politike CBBiH je obavezna rezerva. U toku 2020. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve niti obuhvanost osnovice za obračun obavezne rezerve. Stopa obavezne rezerve je zadržana na 10,0% i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. Stopa naknade na višak iznad obavezne rezerve je bila izjednačena s depozitnom stopom ECB-a i iznosila -50 b.p. Stopa naknade na obaveznu rezervu ostala je nepromijenjena i iznosila je 0,0%.

Sistemom obavezne rezerve su u 2020. godini obuhvaćene 24 banke i sve su ispunile obavezu izdvajanja na račun obavezne rezerve. Iako je u toku godine bilo perioda kada je osnovica za obračun obavezne rezerve (OR) bilježila smanjenje, od avgusta osnovica raste i taj trend je nastavljen do kraja 2020. godine. U posljednjem obračunskom periodu 2020. godine, osnovica za obračun obavezne rezerve je iznosila 27,27 milijardi KM, uz godišnje povećanje od 3,39 milijardi KM. Posljedično, zabilježen je

i rast prosječne obavezne rezerve na računu kod CBBiH. Iz svega navedenog, može se zaključiti da su izvori finansiranja banaka bili stabilni te da pandemija COVID-19 nije imala značajnije trajne efekte na ukupnu osnovicu za obračun OR.

U pogledu valutne strukture osnovice za obračun obavezne rezerve, od juna je evidentan nastavak trenda rasta osnovice u KM, koja je u posljednjem obračunskom periodu u 2020. godini činila 52,60% od ukupne osnovice. Određen nivo obaveza banaka u stranim valutama, ali i aktive u stranim valutama, u BiH je prirodan zbog aranžmana valutnog odbora, strukture izvora finansiranja banaka i regulatornih zahtjeva u vezi s upravljanjem deviznim rizikom banaka. Pad osnovice u stranim valutama je uglavnom posljedica pada strane pasive banaka, odnosno, obaveza prema nerezidentima. S obzirom da nije bilo jake potražnje za dugoročnim kreditima, banke nisu obnavljale dospjele strane obaveze u 2020. godini. S druge strane, s obzirom da banke moraju ispuniti propise o deviznoj izloženosti (uglavnom povezane s neto otvorenom pozicijom), pad inostranih obaveza banke su nadoknađivale povećanjem indeksiranih depozita u KM (grafikon 2.5). Kada se stabilizovalo smanjenje strane pasive banaka, prestala je rasti i osnovica u KM, indeksirana u EUR. Ukupna pasiva banaka je rasla, što ukazuje na to da banke tokom 2020. godine nisu imale problema s izvorima finansiranja.

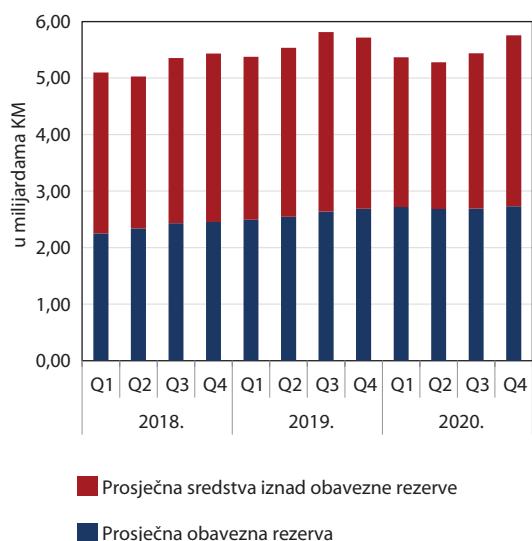
Grafikon 2.5: Valutna struktura osnovice za obračun OR

Izvor: CBBiH

Saldo računa rezervi je iznosio 5,75 milijardi KM (grafikon 2.6) u posljednjem obračunskom periodu u 2020. godini te je u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 39,31 milion KM. Višak iznad obavezne rezerve predstavlja samo jednu od komponenti visokolikvidne aktive bankarskog sisetma i upravo je u jeku pandemije zabilježena visoka likvidnost bankarskog sektora te je u skladu s tim CBBiH politiku obavezne rezerve zadržala nepromijenjenom. Višak iznad obavezne rezerve je na kraju 2020. godine iznosio 3,03 milijarde KM, čime se upotpunosti vratio na prekrizni nivo.

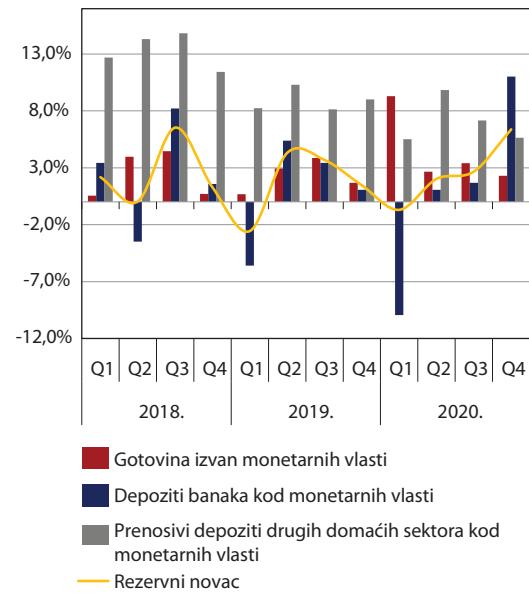
Grafikon 2.6: Stanje računa rezervi kod CBBiH

Izvor: CBBiH

Pandemija koronavirusa je uzrokovala značajnu izmjenu strukture rezervnog novca, a efekti su primjetni i na kraju 2020. godine. U strukturi rezervnog novca gotovina izvan monetarnih vlasti je nastavila trend rasta te iznos gotovine izvan monetarnih vlasti s krajem godine premašuje iznos od 6,00 milijardi KM. Depoziti banaka kod monetarnih vlasti, nakon značajnog smanjenja u prvom kvartalu 2020. godine, s krajem godine bilježe rast od 972,5 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu. Posljednično, godišnjem rastu rezervnog novca od 1,18 milijardi KM (10,66%) najviše pridonosi rast depozita kod monetarnih vlasti. To je prevenstveno rezultat rasta obavezne rezerve kao i držanja depozita banaka preko iznosa obavezne rezerve kod monetarne vlasti s krajem 2020. godine. Rezervni novac na kraju 2020. godine iznosi 12,31 milijardu KM (grafikon 2.7).

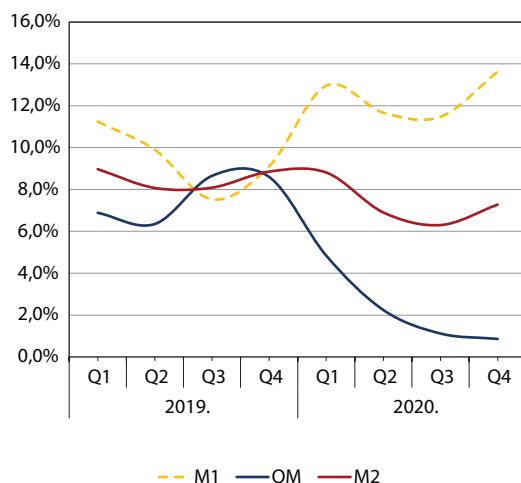
Grafikon 2.7: Promjene u komponentama rezervnog novca u odnosu na kraj prethodnog kvartala

Izvor: CBBiH

Iako je usporavanje ekonomskog rasta doprinijelo i usporavanju rasta najšireg monetarnog agregata, povećanje novčane mase (M2) uglavnom je i dalje bilo uslovljeno agregatom M1, koji uključuje najlikvidnije komponente novčane mase (prenosivi depoziti te gotovina izvan banaka). Ukupna novčana masa na kraju godine iznosi 28,25 milijardi KM, što je povećanje od 7,28% u odnosu na isti period prošle godine. Dio ovog kontinuiranog snažnog rasta dolazi i od dospijeća oročenja kao i od uzdržavanja stanovništva od potrošnje u uslovima pandemije. Naime, uslijed niskih kamatnih stopa na oročene depozite, stanovništvo i privreda se često ne odlučuju na nastavak oročenja, nego radije zadržavaju sredstva kao prenosive depozite kojima mogu raspolagati u svakom trenutku. S druge strane, usporena kreditna aktivnost, izazvana pandemijom koronavirusa, nije ni stvarala potrebe banaka za dodatnim dugoročnim izvorima finansiranja (vidjeti potpoglavlje o bankarskom sektoru). Kada je u pitanju širi monetarni agregat kvazi novac (QM), njihov blagi rast na kraju godine u potpunosti je rezultat rasta prenosivih depozita u stranoj valuti (grafikon 2.8.). Iako je stopa rasta depozita i dalje bila značajno manja u odnosu na period prije pandemije, najveći porast prenosivih depozita u KM i dalje se bilježi kod sektora stanovništva.

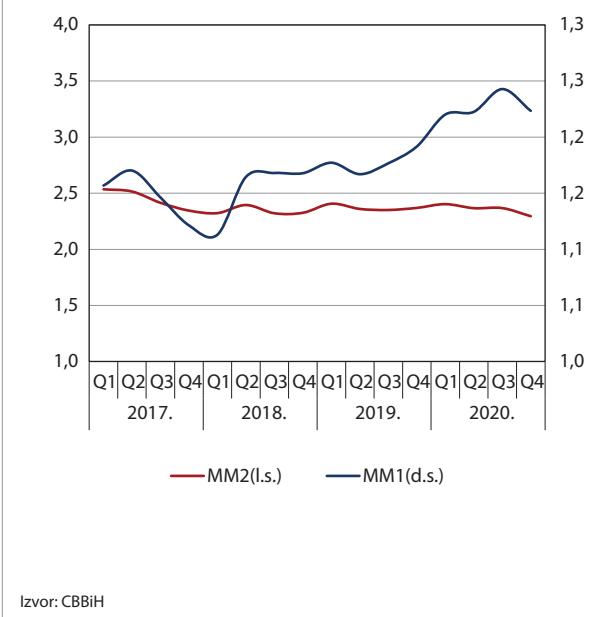
Grafikon 2.8: Godišnje promjene u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase, kao i promjene u rezervnom novcu, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Bez obzira na rast primarnog novca, monetarni multiplikator za M2 ne bilježi veće oscilacije u posljednjih godinu dana. Premda su za M2 prisutne određene oscilacije, većinom su vezane za sezonske uticaje te je i ovdje prisutna stagnacija multiplikacije novca. Usljed bržeg rasta monetarnog agregata M1 u odnosu na rast primarnog novca, monetarni multiplikator za M1 iskazuje blagi rast u posljednjih godinu dana (grafikon 2.9.).

Grafikon 2.9: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

S krajem septembra 2020. godine, svi indikatori likvidnosti su izmijenjeni u odnosu na kraj 2019. godine, što se može ocijeniti djelimično kao posljedica ekonomske krize uzrokovane pandemijom. Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoka, ali je učešće likvidnih sredstava u neto aktivi još uvijek zadovoljavajuće (tabela 2.1). Iako usporen (pod uticajem pandemije koronavirusa) rast gotovine i prenosivih depozita ponovo je (kao i prethodne godine) uticao na poboljšanje indikatora likvidnosti koji prikazuje odnos likvidnih sredstava prema ukupnim sredstvima. Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama su zabilježila pad omjera u odnosu na isti period prethodne godine. Kratkoročne finansijske obaveze predstavljaju ukupne finansijske obaveze preostale ročnosti do jedne godine i bilježe povećanje u odnosu na kraj 2019. godine, što je ponajviše rezultat prethodno navedenog rasta prenosivih depozita. Tako je omjer kratkoročnih finansijskih prema ukupnim finansijskim obavezama porastao u odnosu na prethodnu godinu. Veoma visok procenat kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obavezama banaka ukazuje na ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnjem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Stagnacija kreditnih plasmana je prije svega posljedica usporavanja kreditne aktivnosti banaka uzrokovanje opštim padom ekonomske aktivnosti kao i zbog propisa bankarskih agencija kojim se omogućava odobravanje moratorija na kreditne plasmane za fizička i pravna lica čije je poslovanje direktno i indirektno pogodeno pandemijom koronavirusa. Posljednično, snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da ukupan iznos depozita premašuje ukupan iznos kredita tokom cijele 2020. godine. Pokazatelj depoziti u odnosu na kredite na dan 30.09.2020. godine je 117,8%, što je za 0,05 procentnih poena više u odnosu na kraj 2019. godine i još uvijek je u zoni zadovoljavajućeg.

Tabela 2.1. Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2017.	Q1	23,5%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2	38,8%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3	20,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4	28,7%	44,3%	105,1%	75,2%
2018.	Q1	29,0%	44,0%	106,0%	75,8%
	Q2	32,7%	43,2%	107,0%	78,0%
	Q3	29,2%	44,4%	108,5%	78,0%
	Q4	29,7%	44,6%	109,5%	77,3%
2019.	Q1	28,8%	44,0%	109,7%	76,3%
	Q2	28,7%	43,8%	109,6%	76,1%
	Q3	30,0%	46,2%	112,5%	75,4%
	Q4	29,6%	45,5%	112,7%	75,3%
2020.	Q1	28,1%	43,0%	113,2%	75,4%
	Q2	27,3%	40,7%	114,9%	77,5%
	Q3	28,0%	41,3%	117,8%	78,4%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH su, u znatnoj mjeri, determinisani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definisanom strateškom strukturom rezervi, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valutu. Trend pada kratkoročnih kamatnih stopa je nastavljen i u 2020. godini (tabela 2.2). Trend pada je bio još i naglašeniji u slučaju prinosa na srednjoročne i dugoročne državne

obveznice zemalja eurozone (tabela 2.2), prvenstveno uslijed politike ECB-a (vidjeti poglavje 1.1.2), koja se oslanjala na nestandardne mjere monetarne politike, ali i vanredno loših globalnih makroekonomskih uslova. Pad tržišnih prinosa (grafikon 2.10 ispod) je rezultirao daljim smanjenjem prosječne ponderisane neto kamatne stope na devizne rezerve CBBiH (PPnKS) u 2020. godini (tabela 2.2).

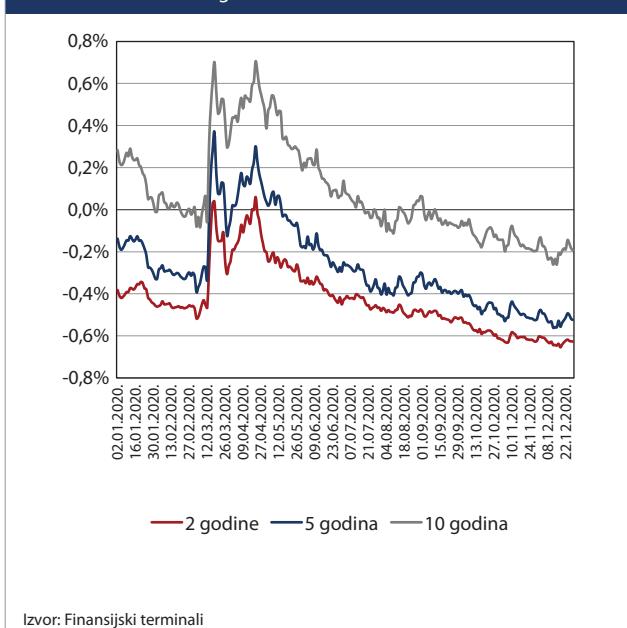
Tabela 2.2: Prosječna ponderisana kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS, %	ECB - Glavne operacije refinansiranja (MROR), %	Euribor, %		EUR obveznice, %		
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina
2015	0,34	0,05	-0,07	-0,02	-0,04	0,40	1,18
2016	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,32	0,01	0,77
2017	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,39	0,18	1,09
2018	0,16	0,00	-0,37	-0,32	-0,13	0,46	1,14
2019	0,11	0,00	-0,40	-0,36	-0,27	-0,02	0,39
2020	0,04	0,00	-0,50	-0,43	-0,43	-0,27	0,07

Izvor: Finansijski terminali, CBBiH

Napomena: PPnKS označava prosječnu ponderisalu neto kamatnu stopu na devizne rezerve CBBiH

Grafikon 2.10: Prosječni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni tokom 2020. godine

Izvor: Finansijski terminali

U skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja. S ciljem smanjenja rizika po održivost valutnog odbora, član 34. Zakona o CBBiH zabranjuje investirati više od 50,0% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim sidrene. Temeljem ove odredbe, CBBiH više od 95,0% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominovane u EUR. Imajući u vidu prinose na međunarodnim tržištima (tabela 2.2 i grafikon 2.10 iznad), u kontekstu pomenutih zakonskih ograničenja, niži neto prihodi od investiranja deviznih rezervi su bili neminovnost u 2020. godini.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet, i; operativnom – nadležni organizacioni oblici Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice, kojima se definišu: maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. U 2020. godini je, nakon isteka trajanja primjene prethodnih investicionih smjernica, usvojena nova strategija investiranja za naredne tri godine. CBBiH i dalje ima konzervativan pristup investiranju, temeljen na očekivanim trendovima na finansijskim tržištima i makroekonomskom okruženju u srednjem roku. Ovakav profil rizika je karakterističan za centralne banke, a u slučaju valutnog odbora, posebno je značajan zbog obaveze punog pokrića monetarne pasive CBBiH. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja i investicionih smjernica usvojenih od Upravnog vijeća, te pravila i parametara rizika vezanih

za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnom nivou, koji djeluje u skladu sa smjernicama i pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama tokom 2020. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Također su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja tržišnim uslovima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za rejtinge inostranih banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH.

Portfolio deviznih rezervi izložen je prvenstveno finansijskim rizicima i to: kamatnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti te deviznom riziku. U cilju upravljanja kamatnim rizikom, odnosno rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfolija deviznih rezervi zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, propisuje se ciljano modifikovanje trajanje portfolija deviznih rezervi i dozvoljeno odstupanje, prati se vrijednost pod rizikom (engl. Value at Risk) kao i propisivanje maksimalnog iznosa dozvoljenog odstupanja povrata portfolija od povrata referentnog portfolija. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane centralne banke u eurozoni i Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS) te odabrane komercijalne inostrane banke, uz uslov da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se, i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

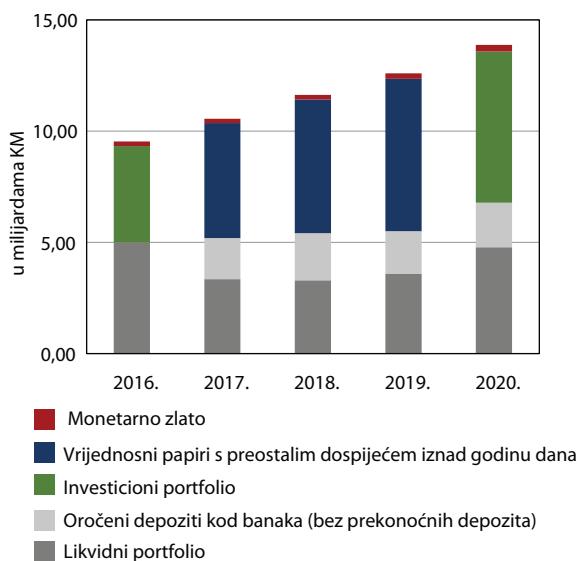
Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih kurseva u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklajivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH. Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekočni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2020. godine (grafikon 2.11) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonočnih depozita), s učešćem od 14,42%; likvidni portfolio, s učešćem od 34,47%; investicioni portfolio (vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo više od godinu dana), s učešćem od 49,01%, i; zlato, s učešćem od 2,10%. Na kraju 2020. godine likvidni portfolio su činili: tekući računi kod banaka (10,39% ukupnih deviznih rezervi); prekonočni depoziti (2,82% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (1,03% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi); i; vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje (20,22% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfolija, iznosili su 2,80 milijardi KM na kraju 2020. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfolija, na kraju 2020. godine iznosili su 1,44 milijarde KM.

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, iskazani po tržišnoj vrijednosti, na kraju 2020. godine činili su 69,23% ukupnih deviznih rezervi, što je za 1,56% manje u odnosu na kraj 2019. godine. S ciljem zaštite od kreditnog rizika, investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih zemalja Evropske unije, uz ograničenja maksimalnog učešća dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

Sredstva deponovana kod nerezidentnih banaka na kraju 2020. godine zabilježila su porast na godišnjem nivou od 729,39 miliona KM (23,50%), dok su sredstva investirana u vrijednosne papire s fiksnim prihodom povećana za 683,90 miliona KM (7,67%).

Grafikon 2.11: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH

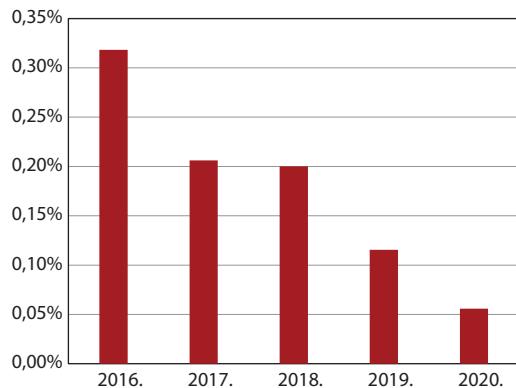

Izvor: CBBiH

Napomena: Investicioni portfolio, kao izvještajna kategorija, do kraja 2016. godine sadržavao je vrijednosne papire raspoložive za prodaju s dospijećem dužim od jedne godine i cijeli portfolio vrijednosnih papira koji se drži do dospijeća. Investicioni portfolio je od 2020. godine ponovo izvještajna kategorija, ali sadržava vrijednosne papire kojima je do dospijeća preostalo više od godinu dana.

Neto efekat ulaganja deviznih sredstava CBBiH na bilans uspjeha za period 01.01.-31.12.2020. godine iznosi 7,3 miliona KM. Izraženo efektivnom stopom prinosa¹³, neto efekat ulaganja je iznosio 0,06% (grafikon 2.12). Sve izraženiji pad stopa povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je isključivo negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima (tabela 2.2 iznad) i investiranja u vrijednosne papire uz negativne stope prinosa pri kupovini u posljednjih nekoliko godina (tabela 2.2 iznad). Sem toga, padu prihoda značajno doprinose i dospijeća vrijednosnih papira kupljenih uz pozitivne prinose u ranijim godinama.

Grafikon 2.12: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je dodatno intenziviran. Na dan 31.12.2020. godine, stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 5,04 milijardi KM (grafikon 2.13), što je za čak 16,48% više u odnosu na 2019. godinu. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka i dalje je posljedica uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem.

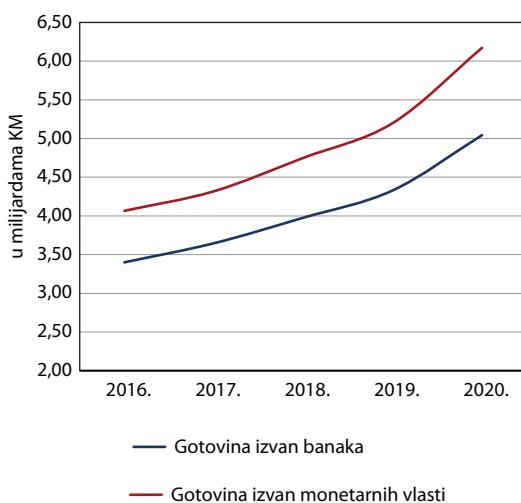
S proglašenjem vanrednog i stanja prirodne nesreće u martu 2020. godine i komercijalne banke su znatno povećale iznos gotovine u vlastitim trezorima (grafikon 2.13), pri tome smanjujući sredstva na računu rezervi kod CBBiH. Sa stanovišta upravljanja rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike između gotovine i stanja na

¹³ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekat investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli s prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizovani neto kapitalni dobici/gubici uslijed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

računima rezervi. Međutim, banke polovinom marta nisu mogle procijeniti kolika će biti potražnja za gotovim novcem od strane njihovih deponenata, pa je svakodnevno iz CBBiH povlačena značajna količina gotovog novca u KM. Tada povučena sredstva se nisu u potpunosti vratila na račune kod CBBiH, djelimično i zbog obračuna negativne naknade na sredstva iznad obavezne rezerve. Ipak, stanja na računima rezervi su nastavila rasti već od juna, a do kraja godine su premašila pretpandemijske nivoje (poglavlje 2.2). Na kraju 2020. godine, KM gotovina u trezorima banaka je iznosila 1,13 milijardi KM, što je povećanje od gotovo 30,0% u odnosu na kraj 2019. godine (grafikon 2.14).

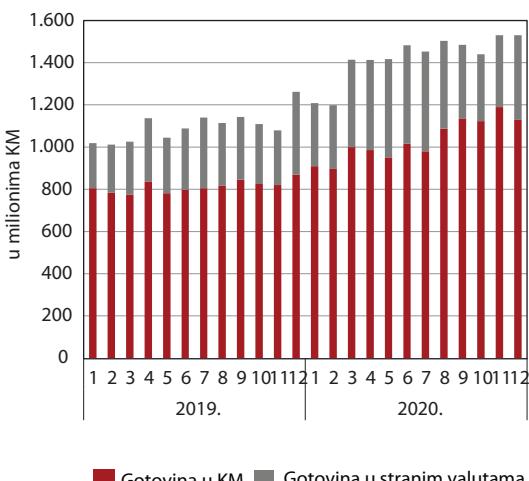
Izvan CBBiH, na kraju 2020. godine, nalazilo se 87,6 miliona novčanica KM i 413,6 miliona kovanica KM, ukupne vrijednosti 6,17 milijardi KM, što je za čak 18,7% više u odnosu na 2019. godinu. U pogledu apoenske strukturi novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (grafikoni 2.15 i 2.16). Broj novčanica u apoenuma od 100 KM, koje su na kraju 2020. godine bile u opticaju, viši je za 7,3 miliona (26,2%) u odnosu na kraj 2019. godine, što dodatno ilustruje pojačanu potražnju od strane samih banaka, imajući u vidu fizičke kapacitete njihovih trezora.

Grafikon 2.13: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

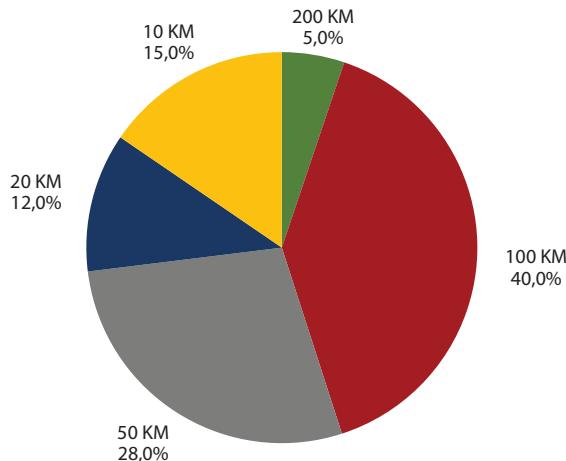
Izvor: CBBiH

Grafikon 2.14: Stanja gotovine u trezorima banaka

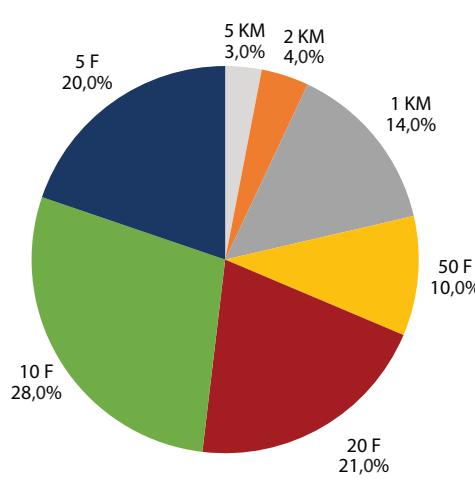
Izvor: CBBiH

Grafikon 2.15: Apoenska struktura novčanica

Izvor: CBBiH

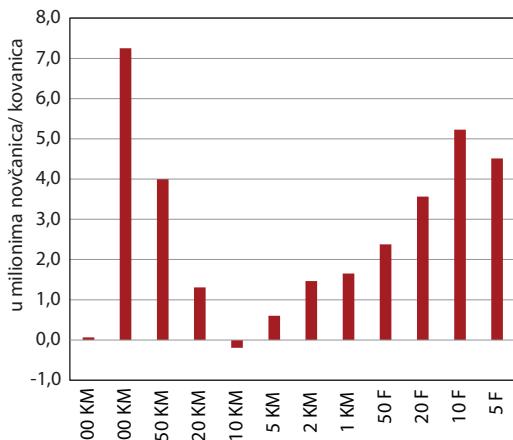
Grafikon 2.16: Apoenska struktura kovanica

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2019. godinu, broj novčanica izvan CBBiH je povećan za 12,4 miliona komada (16,5%), ukupne vrijednosti 962,3 miliona KM (grafikon 2.17). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom periodu povećana za 19,4 miliona komada (4,9%), ukupne vrijednosti 10,3 miliona KM (grafikon 2.17).

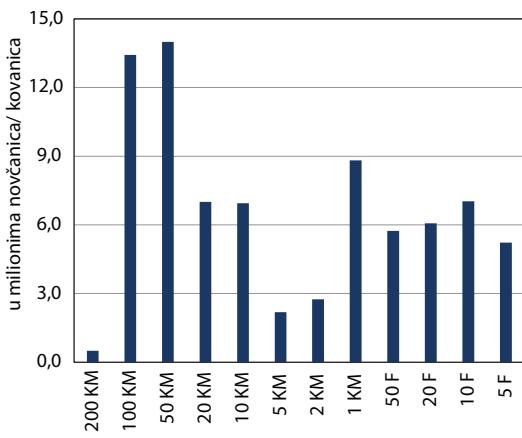
Grafikon 2.17: Promjena u broju novčanica i kovanica, po apoenima, u odnosu na 2019. godinu

Izvor: CBBiH

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2020. godine komercijalnim bankama je izdato 41,9 miliona komada novčanica i 37,8 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,38 milijardi KM (grafikon 2.18).

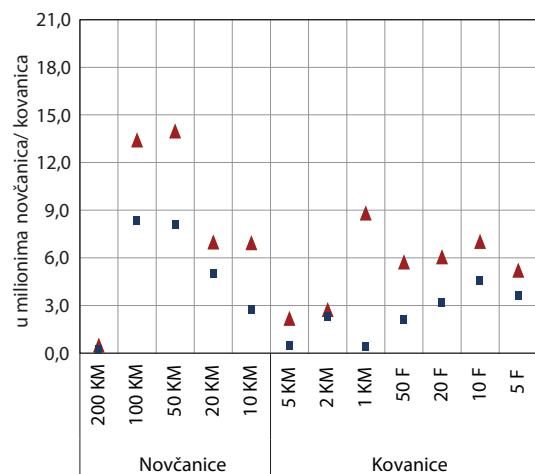
Grafikon 2.18: Novčanice i kovanice izdate u 2020. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Filijali Brčko izdato (dotacije) 24,4 miliona komada novčanica i 16,4 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,42 milijarde KM. Grafikon 2.19 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.19: Izlazi gotovog novca (KM) u 2020. godini

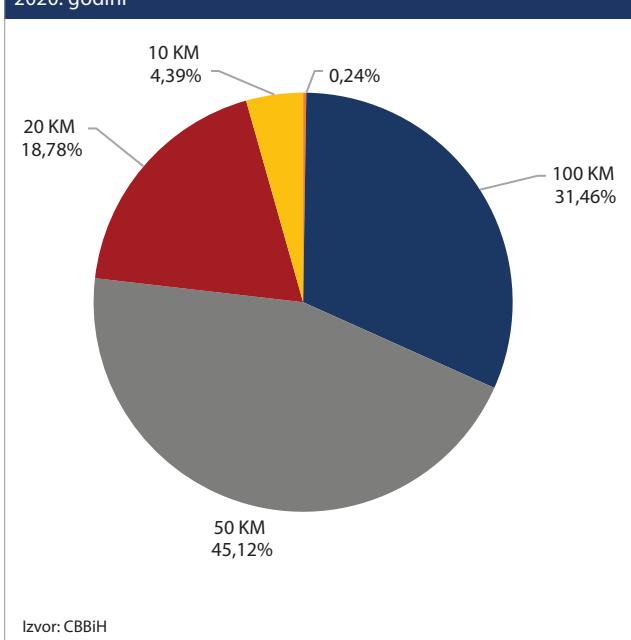

Izvor: CBBiH

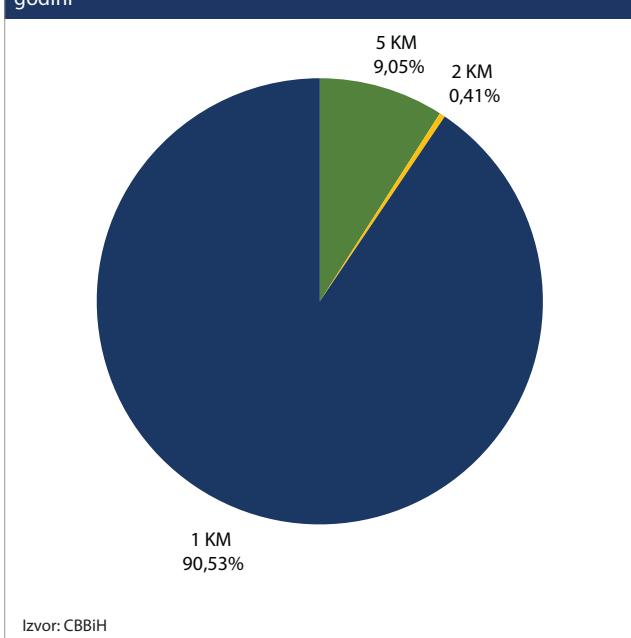
CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2020. godini uništeno je 9,6 miliona komada novčanica i 13.625 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

U 2020. godini, u CBBiH je registrovano 410 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 9,5% manje u odnosu na 2019. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrovano 729 komada, što je za 36,9% manje u odnosu na 2019. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 50 KM (grafikon 2.20), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (grafikon 2.21).

Grafikon 2.20: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2020. godini

Grafikon 2.21: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2020. godini

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2020. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sisteme žiro kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inostranstvom.

Zbog pandemije, u 2020. godini je zabilježen značajan pad i broja i vrijednosti transakcija u platnom prometu u odnosu na prethodnu godinu (tabela 2.3). U odnosu na 2019. godinu, pad je naročito naglašen i kod broja, ali i vrijednosti transakcija kroz sisteme RTGS-a (tabela 2.1 u Statističkom dodatku). Kao i u ranijim periodima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 51,53% ukupne vrijednosti i 52,99% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2020. godini.

I podaci o kartičnom poslovanju odražavaju snagu makroekonomskog šoka uslijed pandemije u 2020. godini. Trend snažnog rasta prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS) je prekinut (tabela 2.4). Internet prodaja je značajno porasla (14,7%) u odnosu na 2019. godinu (tabela 2.4), a značajno je povećan promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. Automated teller machine, ATM). Smanjen priliv stranih turista zbog mjera uvedenih uslijed pogoršane epidemiološke slike u zemlji i svijetu rezultirao je smanjenjem podizanja gotovine inostranim karticama s ATM-ova u zemlji gotovo za trećinu (tabela 2.5 ispod), kao i jednako dramatičnim smanjenjem kupovine roba i usluga na POS terminalima u zemlji od 47,9% (tabela 2.5 ispod). I promet na karticama izdatim u BiH u inostranstvu je smanjen u odnosu na 2019. godinu, ali ni blizu tako dramatično (tabela 2.5 ispod). Mastercard je i dalje najzastupljeniji brend kartica u BiH (tabela 2.6).

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima KM						
2016.	40,0	2,3%	63,7	0,8%	103,7	1,4%
2017.	41,1	2,8%	68,4	7,4%	109,5	5,6%
2018.	42,3	3,0%	58,8	-14,0%	101,2	-7,6%
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
Vrijednost, u milijardama KM						
2016.	88,38	3,8%	92,74	-7,0%	181,12	-2,0%
2017.	96,24	8,9%	117,10	26,3%	213,34	17,8%
2018.	102,67	6,7%	115,44	-1,4%	218,11	2,2%
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%

Izvor: CBBiH

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
POS, u milijardama KM	2,55	2,76	3,12	3,25	3,19
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	30,2%	8,2%	13,2%	8,2%	-1,9%
ATM, u milijardama KM	6,24	6,75	7,16	7,75	8,17
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,9%	8,2%	6,1%	4,3%	5,4%
Internet, u milionima KM				157,4	180,64
Ukupno, u milijardama KM	8,79	9,51	10,29	11,16	11,54
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	11,3%	8,2%	8,2%	8,6%	3,4%

Izvor: CBBiH

Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milionima KM				
2016.	995,4	79,6	394,7	1.469,7
2017.	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
2018.	1.346,7	43,7	650,2	2.040,6
2019.	1.648,8	59,6	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
Realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2016.	155,5	1,9	336,2	493,7
2017.	147,4	1,7	380,3	529,5
2018.	146,7	2,0	474,0	622,7
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0

Izvor: CBBiH

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2015.	1.253.784	742.265	6.913	10.094	163	2.013.219
2016.	1.124.181	898.914	7.471	11.714	0	2.042.280
2017.	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213
2018.	870.018	1.252.486	7.123	10.369	13.350	2.153.346
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556

Izvor: CBBiH

CBBiH je doprinosila finansijskoj stabilnosti i održavajući Centralni registar kredita, koji je tokom 2020. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažuriralo 25 banaka, 34 mikrokreditne organizacije te 18 lizing kompanija i ostalih institucija. U odnosu na 2019. godinu, broj pristupnih tačaka smanjen je za 167, na broj od 1.553. Promjena u broju pristupnih tačaka najviše je uzrokovana smanjenjem broja u poslovnim bankama, koje su sa 1.323 pristupna mesta (122 manje nego u 2019. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u CRK. Smanjena potreba za brojem pristupnih tačaka za pristup CRK u bankama odražava smanjenu potražnju za kreditima u periodu od proglašenja pandemije. Posljedično, i broj pristupa CRK je u 2020. godini bio znatno manji u odnosu na prethodnu godinu (42,7 hiljada pristupa manje, ili -14,99%).

U JRRPS je bilo pohranjeno 240.131 aktivnih i 97.410 blokiranih računa na kraju 2020. godine. JRRPS se pristupalo sa 1.413 pristupnih tačaka (čak 527 manje u odnosu na 2019. godinu), od kojih 1.278 pripada bankama, 33 MKO, 19 lizing kompanijama i osiguravajućim kućama te 89 drugim institucijama. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 9.320 izvoda iz JRRPS. CBBiH je i u 2020. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srpskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.622 naloga (-10,97% u odnosu na 2019. godinu), čija je vrijednost bila 235,1 milion eura (-11,30% u odnosu na 2019. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (član 4.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definisano je da CBBiH pruža bankarske usluge, tj. izvršava transakcije po nalogu Ministarstva finansija i rezora BiH (MFT BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. U skladu s Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i MFT BiH, CBBiH je i tokom 2019. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2020. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inostranstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara BiH s međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva BiH u međunarodnim finansijskim institucijama te poslove servisiranja inostranog duga. Zbog izuzetno nepovoljnih uslova na međunarodnim finansijskim tržištima tokom 2020. godine MFT BiH nije dostavljalo naloge za investiranje deviznih sredstava.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT BiH u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFT BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, obezbjeđuje pokriće obaveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o

vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i MFT BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definisana je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFT BiH i CBBiH definisani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- blagovremeno obezbjeđenje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obaveza;
- blagovremeno i tačno izvršenje plaćanja na osnovu naloga / instrukcija MFT BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obaveza, i;
- izvještavanje MFT BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisanje vanjskog duga u domaćoj valuti obezbjeđuje MFT BiH od Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) i/ili direktnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisanje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UIO, a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2020. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UIO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferišu na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UIO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi po nalogu UIO svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UIO. Na osnovu Zakona o akcizama u 2020. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UIO kod CBBiH te raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i Brčko distriktu.

Sve obaveze po vanjskom dugu BiH tokom proteklete godine servisirane su uredno i blagovremeno. Izvršene su obaveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu povjerilaca, Razvojnoj banci Vijeća Europe (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Evropskoj investicionoj banci (EIB), Evropskoj komisiji, Njemačkoj razvojnoj banci (KfW), Izvozno-uvoznoj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i privredu i Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladi Japana, Vladi Belgije, Vladi Španije te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi sa članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovu odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske i UIO) vezano za finansijske aranžmane s MMF-om, definisani su Memorandumom o razumijevanju (prvi je zaključen 2002. godine, na snazi je onaj iz 2016. i 2020. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obaveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH obezbijede puno pokriće u domaćoj valuti na pomenutom računu / podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani „kapital“ svake zemlje članice u opšti / generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 miliona SDR.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja / transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu. U toku 2020. godine Svjetska banka je nastavila da finansira projekte u BiH. Odobreno je finansiranje četiri projekta: Registracija nekretnina – dodatno finansiranje; Projekat hitne pomoći za COVID-19; Program podrške privatnom zapošljavanju u Bosni i Hercegovini, i; Projekat za oporavak i podršku firmama u Bosni i Hercegovini.

CBBiH je i u 2020. godini, u skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inostranim portfolio menadžerom, upravlja eksterni portfolio menadžer.

Također, CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS, Brčko distrikta, Federalnog ministarstva finansija te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektronskog bankarstva, uvedena 2011. godine sa ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tokom 2020. godine.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

Statističke aktivnosti u 2020. godini su bile naglašeno otežane u uslovima pandemije, što je ograničavalo i usporavalo prikupljanje i obradu podataka. U prvom proljetnom valu su produženi rokovi za dostavu podataka, dok se banke nisu prilagodile na novi način poslovanja, a

od drugih izvora podataka je bilo teže prikupljati podatke i vršiti provjere. Uprkos tim novim okolnostima, sva planirana statistička istraživanja su završena i kompletirane su sve planirane objave i dostave podataka u oblastima statistika monetarnog i finansijskog sektora, statistika platnog bilansa i statistike vladinih finansija i finansijskih računa. CBBiH se, u okviru svojih statističkih aktivnosti, nastavila naglašeno angažovati na proširivanju i usklajivanju s EU zahtjevima.

Pored redovnog rada na otežanim uslovima, napravljena su unapređenja u sljedećim segmentima:

- Pokrenuta je redovna transmisija podataka o vladinim finansijama prema EUROSTST-u, a koja se odvija u zadatom aprilskom i oktobarskom roku. Na taj način je BiH uključena u proces transmisijske kao ostale zemlje članice i zemlje kandidati. Podaci su pripremljeni prema zahtijevanoj metodologiji propisanim kroz transmisione tabele iz ESA 2010 i EDP procedure. Ovaj proces također uključuje naknadne metodološke komentare i upute od EUROSTAT-a, na koje se trebaju pripremati odgovori i napraviti dorade podataka.
- Započet je rad na proširenju statistike kamatnih stopa, pa je u tom smislu znatno povećan obim podataka koji se prikupljaju od banaka, a u cilju ispunjenja svih indikatora propisanih odgovarajućom metodologijom ECB-a.
- Napravljena je nova generička IT aplikacija za monetarnu i finansijsku statistiku.
- Vezano za statistiku direktnih investicija, prvi put je započeta transmisija podataka prema EUROSTST-u, koja će se dalje proširiti u narednom periodu.
- Napravljene su pripreme za kvartalnu Anketu o kreditnim aktivnostima banaka te je započelo prikupljanje podataka krajem 2020. godine. Metodologija za ovo anketno istraživanje je diktirana sličnim istraživanjem koje se provodi u eurozoni, a također su korištena iskustva od drugih zemalja iz našeg regiona. Objavljivanje rezultata, na osnovu kojeg će se moći preciznije pratiti ponuda i potražnja kredita po različitim kategorijama, očekuje su u 2021. godini.

IPA projekti kontinuirano potpomažu proširivanje statističke produkcije i podizanje kvaliteta i usklajivanje s EU standarima. Implementacija višekorisničkog IPA 2017 programa tehničke pomoći je nastavljena na sve tri komponente na kojima je radila CBBiH (statistika vladinih finansija – dalja dogradnja i prilagodba ESA 2010 i EDP, međunarodna trgovina uslugama i MIP indikatori makroekonomskih neravnoteža). Međutim aktivnosti su značajno komplikovane za realizaciju u odnosu na ranije periode, jer se ekspertske misije i radionice moraju odvijati bez neposrednog kontakta učesnika.

CBBiH je također nastavila učešće u regionalnom projektu za vanjsku statistiku (Prekogranična statistika o stanjima), a koju finansira EU, a implementira MMF za zemlje u našem regionu, a u okviru koje smo aktivno uključeni u prezentovanje naših metoda i obima podataka na

radionicama te diskusiju sa ekspertima o mogućim poboljšanjima.

Saradnja na polju stručne saradnje i organizacije s Agencijom za statistiku BiH je dalje napredovala, proširena je razmjena podataka i priprema planskih dokumenata za statistički sistem. U proteklom periodu smo dali doprinos vezano za pripremu dokumenata Statistički program Bosne i Hercegovine 2021-2024 i Strateški pravci razvoja statistike Bosne i Hercegovine 2030. godine.

Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napor kroz učešće u forumima (Pododbor EK- BiH, radne grupe EUROSTAT-a, ECB, BIS Irving Fisher komitet za statistiku, zemljama iz regiona kroz različite projekte i konferencije). U sklopu međunarodnih obaveza, CBBiH redovno dostavlja obimne setove statističkih podataka, a nastoji da se dalje proširuje (MMF, Svjetska banka, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, EUROSTAT, BIS, UN Statistički odjel). Naročito naglašena razmjena informacija se realizira sa EUROSTAT-om, jer CBBiH redovno izvještava u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

CBBiH se dodatno angažovala i priprema dodatne statističke izvještaje za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Sekretarijat CEFTA, Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomski odnose i regionalnu saradnju RS, Ministarstvo trgovine FBiH, a sve s ciljem da mogu kvalitetnije pratiti ekonomska kretanja i poduzimati odgovarajuće mјere.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mјere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijalizovanu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencije za bankarstvo, čine i članovi Fiskalnog vijeća BiH i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH. CBBiH izvještava šиру javnost o rizicima po finansijsku

stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Objavljinjem Izvještaja o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sistem suočiti u narednim periodima. U izvještajima se redovno prezentuju rezultati analiza za praćenje sistemskih rizika.

Kompilacija i objavljinje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na web stranici CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web stranici MMF-a.

U 2020. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provođenju makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade kvartalno i osnovni su alat za kvantifikaciju efekata sistemskih rizika na bankarski sistem. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvještaj o rezultatima testova na stres u kojem se na deskriptivan način prezentuju sistemski rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine se objavljuju u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti.

U toku 2020. godine nastavljena je saradnja s ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za „Izvještaj o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktuelnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije je da se kroz analize trendova u finansijskim sistemima ovih zemalja i ocjenu aktuelnih izazova po finansijsku stabilnost doprinese boljem razumijevanju sistemskih rizika u regionu. Izvještaj se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjem nivou.

Kontinuirana saradnja s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti nastavljena je i u 2020. godini, najvećim dijelom kroz online kanale komuniciranja, u skladu sa situacijom izazvanom pandemijom COVID-19. Kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sistemskog rizika s najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sistemskih rizika.

Zadaci koji proizilaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2020. godini. Saradnja i razmjena podataka i informacija

CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim oblastima redovne saradnje. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana bitna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru, a posebno u kontekstu aktuelne situacije s pandemijom COVID-19, izazova s kojima se ovi sektori suočavaju i mjera koje su u toku 2020. godine poduzimane na ublažavanju posljedica pandemije. Razmatrane su i ostale relevantne teme iz monetarne oblasti, supervizorska pitanja koja, između ostalog, obuhvataju i regulativu za poslovanje banaka, unapređenje saradnje u oblasti finansijske stabilnosti i dr. Sastancima je, na poziv guvernera, prisustvovao i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što je doprinijelo redovnom informisanju učesnika u koordinaciji o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog učesnika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tokom protekle godine, CBBiH, kao i sve centralne banke se suočila s velikim izazovima u kontekstu pandemije COVID-19, potvrđujući više no ikad potrebu i značaj dijaloga, koordiniranog odgovora i globalne saradnje. Uprkos vanrednim okolnostima, CBBiH je u virtuelnom formatu nastavila intenzivnu komunikaciju i saradnju s institucijama Evropske unije, centralnim bankama država članica EU i drugim partnerima, ispunjavajući sve obaveze koje ima u procesu pristupanja BiH Evropskoj uniji i unapređujući poslovanje u skladu s preporukama EU i novonastalim okolnostima.

Krajem godine BiH je započela izradu četverogodišnjeg Programa integracije BiH u EU. Kroz koordiniran pristup i članstvo u radnim grupama za evropske integracije (područje: Ekonomski kriterij; Sloboda kretanja kapitala; Finansijske usluge; Ekonomска i monetarna politika; Statistika; Finansijski nadzor, i; Finansijske i budžetske odredbe) CBBiH se, u skladu sa svojim nadležnostima, aktivno uključila u izradu Programa integracije BiH u EU. Predstavnici Centralne banke su učestvovali u radu tijela osnovanih u cilju praćenja realizacije ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i pripremi materijala za godišnje sastanke Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenčiju i Pododbora za ekonomsku i finansijsku pitanja i statistiku. Centralna banka je dala doprinos izradi Programa ekonomskih reformi te učestvovala u konsultacijama u okviru Ekonomskog i finansijskog dijaloga s EU u maju 2020. godine.

Jedan od zajedničkih zaključaka Ekonomskog i finansijskog dijaloga s EU iz maja 2020. godine glasi: "Očuvati integritet valutnog odbora i nezavisnost centralne banke, uz unapređenje analitičkih kapaciteta kroz uspostavu makroekonomskih projekcija". CBBiH je od početka godine

radila na razvoju semistruktturnog modela za izradu makroekonomskih projekcija, kakav se koristi u drugim centralnim bankama. Uz podršku partnerske institucije USAID, kroz program FINRA, formalizovan je proces izrade srednjoročnih makroekonomskih projekcija u CBBiH, čime su postignuta značajna unapređenja u području ekonomskih istraživanja, što je jedna od preporuka u procesu pridruživanja EU. Od 2020. godine, CBBiH ključne makroekonomске projekcije za BiH objavljuje dva puta godišnje, u maju i novembru. Model je izrađen u prvoj polovini 2020. godine, uz vanredan angažman CBBiH osoblja i konsultanta, jer se radilo u vanrednim okolnostima uzrokovanim pandemijom. Zbog fleksibilnosti u radu i pravovremene tranzicije na virtuelni format rada u analitičkim poslovima, sve planirane aktivnosti su završene u planiranom roku, bez gubitka na efikasnosti ili kvalitetu. Model je i formalno predstavljen relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama početkom 2021. godine na online prezentaciji. Do kraja prvog kvartala 2021. godine se očekuje i objava tehničkog papira na web stranici CBBiH, koji će stručnoj javnosti detaljno pojasniti makroekonomске blokove u modelu i veze među njima.

Dio aktivnosti na jačanju analitičkih kapaciteta, inicijalno finansiranih od strane USAID FINRA, krajem 2020. godine je preuzeo Švicarski sekretarijat za ekonomске poslove (SECO), a uz realizaciju s Institutom za međunarodne i razvojne studije iz Ženeve. Model za srednjoročne makroekonomске projekcije je dodatno unaprijeđen već s drugim krugom projekcija u 2020. godini, a urađene su i pripremne aktivnosti za aktivnosti na formalizaciji izrade procjene trenutnog stanja (eng. nowcast) ključnih makroekonomskih varijabli u BiH. Projekat je uspješno implementiran već početkom 2021. godine, i model je već u funkciji u CBBiH, čime će se dodatno poboljšati i srednjoročne makroekonomске prokjecije CBBiH. Pored procjene trenutnog stanja domaće ekonomije, tokom 2020. godine su urađene i pripremne aktivnosti za implementaciju projekta u saradnji s Joint Vianna Institute iz Beča tokom prve polovine 2021. godine, s ciljem formalizacije okvira za procjenu makroekonomskih neravnoteža u BiH. Implementacijom pobrojanih projekata u oblasti primjenjenih ekonomskih istraživanja, očekujemo da će CBBiH, do polovine 2021. godine, imati u funkciji standardni set alata za ocjenu makroekonomskih pozicija zemlje i srednjoročnih trendova, koji koriste sve centralne banke.

Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka, finansiran od strane SECO, nakon uspješne prve faze u periodu 2014-2017. godina, produžen je do 2022. godine. Njime su obuhvaćena sljedeća područja centralnog bankarstva: analiza i implementacija monetarne politike (segmenti upravljanje deviznim rezervama i jačanje istraživačkih kapaciteta); makroekonomsko računovodstvo i statistika; upravljanje ljudskim resursima, i; oblast operativnog rizika, uključujući unapređenje kontinuiteta poslovanja. Početkom 2020. godine realizovana je tehnička misija u CBBiH u oblasti

upravljanja deviznim rezervama, dok su tokom godine sve programske aktivnosti realizovane kroz online rad i edukacije, u skladu s potrebama CBBiH. Uz podršku BCC programa kreirana je e-learning platforma s edukativnim materijalom o temi kompetencije u okviru procesa ocjenjivanja. U skladu s potrebama CBBiH, održane su sljedeće online edukacije: Ekonomski prognoze za uvodni, srednji i napredni nivo; Planiranje kontinuiteta poslovanja u svjetlu pandemije COVID-19; i; Interakcija s međunarodnim finansijskim institucijama.

Tokom 2020. godine, nastavljeno je i realizacijom aktivnosti u okviru višedržavnog programa „Jačanje institucionalnih kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana“, u cilju uključenja u Evropski sistem centralnih banaka (ESCB). Program implementira Evropski sistem centralnih banaka kroz koordinisan pristup i predsjedavanje Deutsche Bundesbank. Tokom 2020. godine, uz podršku Austrijske narodne banke, u sklopu rada na uspostavi ankete o kreditnim aktivnostima banaka kao jedne od obaveza u skladu sa Zaključcima i preporukama Ekonomskog i finansijskog dijaloga, završen je prvi krug anketiranja od strane CBBiH, uz učešće osam banaka. Svi sastanci Upravnog odbora programa su redovno održavani, uz predsjedavanje Deutsche Bundesbank i prisustvo svih partnerskih nacionalnih centralnih banaka, osam institucija krajnjih korisnika i EC. Postignut je okvirni dogovor da se, s obzirom na COVID-19 okolnosti, implementacija programa produži do kraja 2021. godine, uz realizaciju seminara u virtuelnom formatu. Istovremeno, u okviru programskog ciklusa IPA III počele su pripremne aktivnosti i konsultacije s Deutsche Bundesbank i EC u cilju nastavaka programa 2022. U organizaciji CBBiH, početkom 2020. godine, održana je misija međunarodne rejting agencija Standard&Poor's (S&P) s relevantim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Glavne teme za razgovor prilikom utvrđivanja kreditnog rejtinga BiH su politička situacija, budžet, servisiranje vanjskog duga, odnosi s međunarodnim finansijskim institucijama i finansijska stabilnost. Od aprila do decembra 2020. godine CBBiH je, u cilju određivanja kreditnog rejtinga BiH, održavala virtuelne sastanke i redovne kontakte s rejting agencijama S&P i Moody's.

U toku 2020. godine, rejting agencija S&P potvrdila je BiH suvereni kreditni rejting „B“ i izmijenila izgled s „pozitivnih na stabilne“. Rejting agencija Moody's Investors Service potvrdila je BiH suvereni kreditni rejting „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Proces interne revizije

Pravni osnov za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju: Zakon o Centralnoj banci, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije (u daljem tekstu: Međunarodni okvir). Pravilnikom o internoj reviziji

u CBBiH regulisano je da glavni interni revizor podnosi godišnji izvještaj o radu Ureda glavnog internog revizora (UGIR) koji razmatra Revizorski komitet, a usvaja UV CBBiH. Glavni interni revizor je, na osnovu procjene rizika, a prema kriterijima utvrđenim Metodologijom procjene rizika u CBBiH, izradio Strateški plan interne revizije za period 2018-2021. i Plan interne revizije za 2020. godinu. Zbog vanrednih uslova rada izazvanim pandemijom, početkom maja je urađena ponovna procjena rizika revizijskog univerzuma i, shodno tome, pripremljeni su, i od strane Upravnog vijeća usvojeni, revidirani Planovi interne revizije za 2020. godinu.

U obavljanju svojih dužnosti UGIR ocjenjuje efektivnost i efikasnost upravljačkih i kontrolnih mehanizama, dosljednost u provođenju pozitivnih zakona i propisa koji se odnose na CBBiH i svojom aktivnošću doprinosi unapređenju poslovanja, ostvarenju postavljenih strateških ciljeva i formuliranih planova, uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima, očuvanju integriteta sredstava i drugih resursa i preduzimanju mjera protiv eventualnih gubitaka zbog zloupotreba, lošeg upravljanja, grešaka, prevara i nepravilnosti. U 2020. godini je nastavljena aktivnost povremenog vrednovanja funkcije interne revizije prikupljenjem odgovora putem pisanih upitnika koji su popunjavali rukovodioци revidiranih područja. U UGIR-u je uspostavljan kontinuirani nadzor rada revizorskih timova tokom izvođenja revizorskog angažmana, a u zadnjem kvartalu 2020. godine izvršena je interna procjena (samoprocjena) kvaliteta funkcije interne revizije.

Uloga UGIR-a je preventivna, a ne represivna, te je u tom svjetlu potrebno posmatrati i njegovu ulogu u otkrivanju i sprečavanju korupcije i prevara. Doprinos UGIR-u u borbi protiv prevara i korupcije ogleda se kroz provjeru jesu li uspostavljeni i funkcionišu li uspješno sistemi internih kontrola i to na način da svojim djelovanjem sprječe prevaru i korupciju ili im umanje prostor za djelovanje.

Međunarodni monetarni fond (MMF) je u novembru 2020. godine, u sklopu misije „Safeguard Assessment“ izvršio procjenu funkcije interne revizije u CBBiH. UGIR će, u skladu sa preporukom MMF-a, uspostaviti nadzor implementacije datih preporuka. U skladu sa datom preporukom, već je ažuriran Pravilnik o internoj reviziji u CBBiH.

2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Tokom trajanja pandemije obezbijeđen je kontinuitet poslovanja CBBiH i izvršavanje svih ciljeva i zadataka, od kojih su mnogi bili ambiciozniji u odnosu na 2019. godinu. Imajući u vidu značajan porast oboljenja prouzrokovanih koronavirusom u BiH od marta 2020. godine, CBBiH se vodila preporukama nadležnih institucija i organa u zemlji i praksama velikog broja domaćih i međunarodnih institucija i pravnih lica te je izrađen i implementiran Plan postupanja

i upravljanja rizikom u kriznim situacijama uzrokovanim pandemijom COVID-19. U skladu s Planom, Krizni štab CBBiH je vršio kontinuiranu procjenu trenutnog uticaja pandemije na poslovanje CBBiH te je aktivirao planove postupanja, a koji su, između ostalog, podrazumijevali pojedinačnu primjenu ili kombinaciju sljedećih mjera:

- Uvođenje kliznog radnog vremena;
- Obezbeđenje odsustva s rada hroničnim bolesnicima i rizičnim skupinama;
- Skraćivanje redovnog radnog vremena u cilju smanjenja rizika prevoza službenika u vrijeme saobraćajnih gužvi;
- uvođenje rada od kuće, gdje to poslovni procesi dozvoljavaju, ili smanjenje broja službenika koji su fizički prisutni u prostorijama CBBiH na način da se uvode smjene, odnosno timovi u procesima gdje je neophodno fizičko prisustvo u prostorijama CBBiH.

Internim aktima CBBiH je regulisan način organizacije rada koji podrazumijeva uvođenje rada od kuće i skraćenog radnog vremena za službenike Centralne banke Bosne i Hercegovine, kao i prava i obaveze službenika za vrijeme trajanja istih. I tokom perioda rada iz prostorija CBBiH, većina internih sastanaka svih nivoa, kao i sastanci s vanjskim kontaktima, do kraja 2020. godine su vođeni korištenjem online platformi. Brzom prilagodbom na okolnosti, sprječeno je značajno širenje zaraze u CBBiH, uz zanemariv gubitak efikasnosti, koji je brzo nadoknađivan.

Pored redovnih sastanaka, tokom 2020. godine, osoblje je prisustvovalo brojnim online seminarima, radionicama i treninzima, koji su omogućili da se održi korak s najboljim svjetskim praksama, ali i da se implementiraju potpuno novi projekti i poslovni procesi, razvijeni uz angažman konsultanata i potpuno virtualni i interaktivni način izrade i rada. Posebno snažni iskoraci u 2020. godini su vidljivi u oblastima jačanja analitičkih kapaciteta i izrade makroekonomskih projekcija te obuhvatnosti i kvalitetu statističkog izvještavanja, što su značajni doprinosi procesu EU integracija BiH. Također, vizibilitet CBBiH je snažno pojačan kroz organizaciju virtualne međunarodne istraživačke konferencije i unapređenjem komunikacijske strategije s javnosti, uz znatno jače korištenje modernih kanala komunikacije.

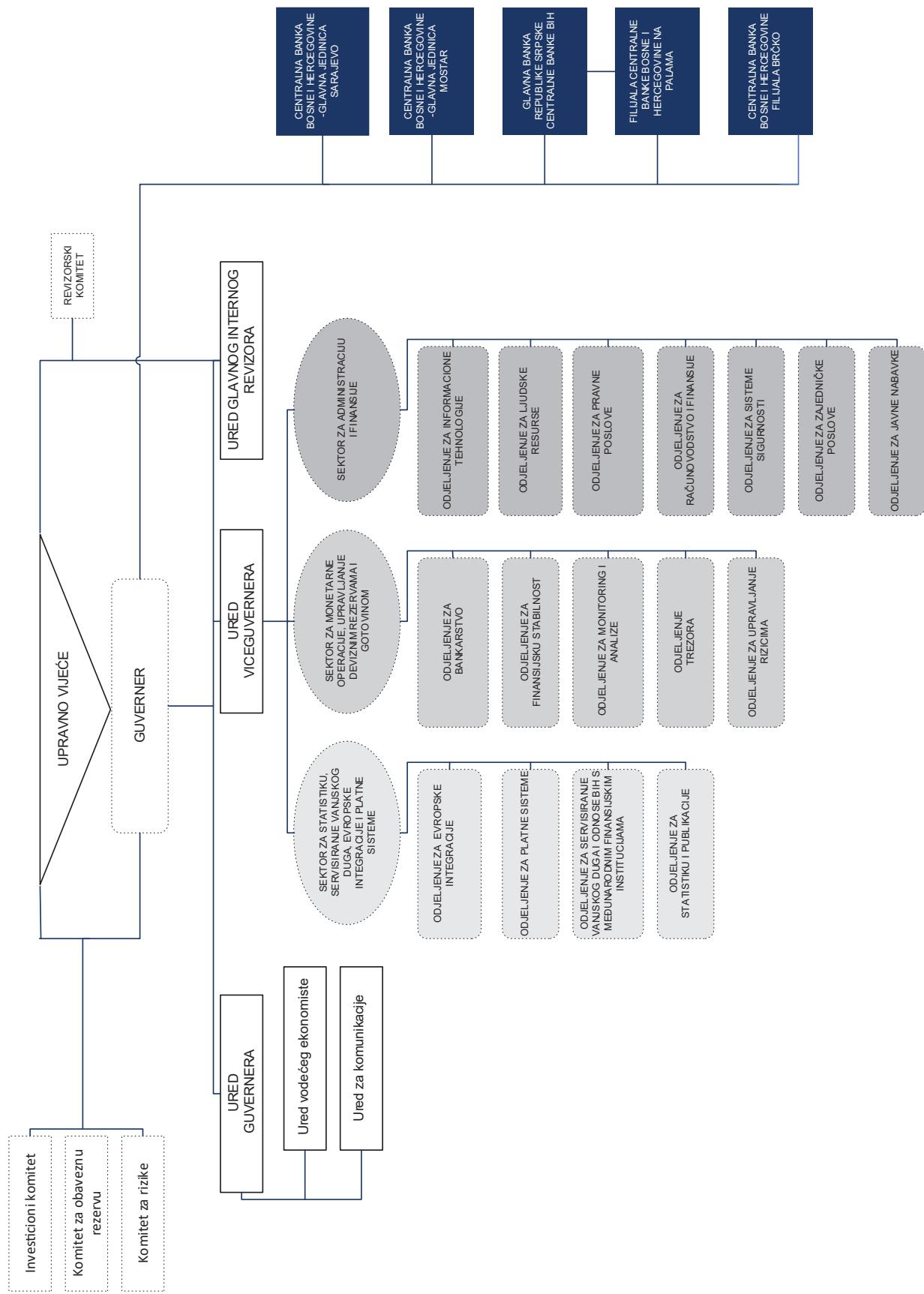
Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverneri, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (tabela 2.4). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku šemu CBBiH).

Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2020. godine

Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedavajući dr. Radomir Božić, član mr. Šerif Isovčić, član dr. Dragan Kulina, član dr. Danijela Martinović, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, guverner mr. Ernadina Bajrović, viceguverner nadležan za Sektor za administraciju i finansije dr. Milica Lakić, viceguverner nadležan za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom Želimira Raspudić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, evropske integracije i platne sisteme

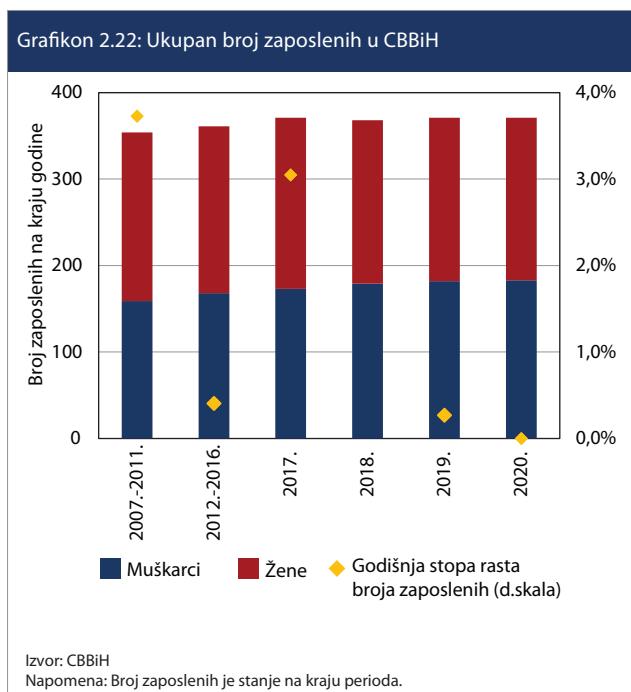
Izvor: CBBiH

Organizaciona šema Centralne banke Bosne i Hercegovine

Broj zaposlenih u CBBiH je posljednih godina gotovo nepromijenjen (grafikon 2.22), što je posljedica efikasnijeg upošljavanja (angažmana) postojećih ljudskih resursa na osnovu Strategije upravljanja ljudskim resursima 2019.-2021.godine. Zapošljavanje službenika vršilo se u skladu s potrebama posla (uvodenje novih poslova, povećanje obima posla ili zamjena službenika po odlasku u penziju), s ciljem obezbjeđenja optimalnog procesa i organizacije rada. Prijem novih službenika se vršio u broju jednakom planiranim odlascima u toku 2020. godine. Na dan 31.12.2020. godine u CBBiH je bio zaposlen 371 službenik u radno pravnom statusu na neodređeno i određeno vrijeme.

Od ukupnog broja službenika, 78,98% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga jedanaest doktora nauka i 71 magistar. Prosječna starost službenika bila je 46 godina, a od ukupnog broja službenika 50,67% bile su žene na kraju 2020. godine.

2.11.2 Komuniciranje s javnošću

Godina 2020. bila je izuzetno izazovna u pogledu komuniciranja s javnošću, budući da se kompletno poslovanje CBBiH, pa samim tim i komuniciranje, odvijalo u izuzetno otežanim okolnostima izazvanim pandemijom. I pored izazova rada, treba istaknuti da je funkcija komuniciranja s javnošću u CBBiH doživjela najveću transformaciju od svog osnivanja, kako organizacijski tako i u smislu obima poslova.

Slijedeći globalne trendove, CBBiH je u potpunosti inkorporisala komuniciranje putem društvenih mreža u punopravni dio komunikacijske strategije banke. Od početka drugog kvartala 2020. godine, CBBiH ima aktivne naloge na Facebooku, LinkedInu, a unaprijeđeni su sadržaji na postojećem YouTube kanalu i Twitter računu. Web

stranica je dobila nove, dodatne sadržaje, a kako bi se dao veći prostor sve značajnijoj aktivnosti na polju finansijske edukacije i inkluzije, napravljen je podsajt fined.cbbh.ba, posvećen isključivo toj aktivnosti.

Veći dio godine je posvećen kriznom komuniciranju s ciljem prezentiranja aktivnosti CBBiH u okolnostima pandemije. Obraćanja kroz medije odnosila su se najvećim dijelom na ulogu CBBiH u snaženju ekonomskih aktivnosti i očuvanju finansijske stabilnosti u zemlji tokom perioda djelomičnog i potpunog zatvaranja ekonomije i ograničavanja kretanja. Korišten je proaktivn pristup prema medijima kako bi javnost imala jasnu percepciju o tome koja je uloga i mandat CBBiH, šta ona u dатој situaciji može raditi te da javnost može računati na to da će CBBiH izvršiti svoje zadatke i pod otežanim okolnostima.

Većinu medijskih aktivnosti bilo je gotovo nemoguće raditi na uobičajen način, jer su mjere zaštite uključivale i potpunu zabranu dolazaka novinarskih ekipa u zgradu banke, kao i sastanke i kontakte zvaničnika CBBiH, mimo onih esencijalnih. Kako bi odgovorili novonastalim okolnostima, uvedene su nove prakse rada s predstvincima medija, poput organizacije video intervjuja ili produkcije i diseminacije video izjava u vlastitom aranžmanu.

Uprkos okolnostima, CBBiH je ostala aktivna i na polju finansijske edukacije i inkluzije građana BiH. Objektivne okolnosti su promijenile dinamiku djelovanja i onemogućile da se dio aktivnosti, posebno onih koje se odnose na direktn kontakt s obrazovnim institucijama i implementaciju programa treninga predavača, sprovedu. Ipak, tokom ovog perioda, CBBiH je našla način da ostane aktivna – ranije spomenuta web stranica fined.cbbh.ba je potpuno završena i operativna te je iskorištena za određene aktivnosti, poput objave korisnih tekstova o prednostima korištenja digitalnih usluga i izbjegavanja odlaska u poslovnicu radičuvanjazdravlja, kao i tekstova namijenjenih dijaspori i rješavanju problema slanja doznaka tokom perioda zatvorenih granica. Tekstovi i njihov plasman dalje su dobili kvalitetan odjek i redistribuciju drugim kanalima, što je donijelo značajnu korist, kako građanima tako i CBBiH. Epidemiološke mjere su onemogućile da se Svjetski dan štednje, koji se svake godine obilježava 31. oktobra, u 2020. godini obilježi tradicionalnim posjetama učenika i studenata CBBiH. Aktivnosti na polju finansijske edukacije provođene su uz podršku Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu – Development Facility (EFSE DF).

U saradnji s USAID FINRA, CBBiH je u novembru organizovala treću po redu godišnju međunarodnu istraživačku konferenciju pod nazivom „Izazovi za centralne banke u okolnostima niskih kamatnih stopa“ koja je održana virtuelno. Koliko god da je prelazak na virtuelni format konferencija ovog tipa suboptimalno rješenje u odnosu na tradicionalni format održavanja, osigurali smo kontinuitet održavanja i učešće znatno većeg broja učesnika iz zemlje i inostranstva nego što bi bilo moguće da je konferencija organizovana uživo. Konferencija je omogućila aktivnu

diskusiju učesnika nakon prezentovanja primjenjenih istraživačkih radova predstavnika Evropske centralne banke, centralnih banaka Albanije, Bugarske, Hrvatske i Turske te Univerziteta u Skopju.

Ovakav profesionalan i proaktivni pristup prepoznat je od strane javnosti te ni u 2020. godini nisu izostale nagrade. Među 150 nominovanih u oblasti ekonomije, finansija, politike i društva iz BiH i regionala, guverneru CBBiH dr. Senadu Softiću dodijeljeno je priznanje „Večernjakov pečat“. Riječ je o jednom od najvažnijih društvenih događaja i jednoj od najvećih manifestacija u BiH i regionalu, a nagrada guverneru, svojevrsno je priznanje i potvrda za CBBiH za profesionalan i odgovoran rad, za dobrobit BiH i njenih građana.

Društveno odgovorno poslovanje CBBiH je, u odnosu na prethodne godine, bilo ograničeno, ali ipak značajno. U okviru projekta „Misli o prirodi“ koju je uz podršku Vlade Švedske, proveo Centar za promociju civilnog društva i jedan lokalni portal i radio stanica, CBBiH je prepoznata kao jedna od institucija u kojoj su pokrenute inicijative za odvajanje i zbrinjavanje ambalažnog / reciklažnog otpada. Stoga se CBBiH odazvala pozivu i javnosti prezentirala svoje dobre ekološke prakse u zbrinjavanju ambalažnog / reciklažnog otpada. Osim želje da doprinese zaštiti okoliša, dodatni značaj ovog projekta predstavlja i doprinos provođenju zahtjeva Evropske unije i međunarodnih sporazuma iz oblasti okoliša, klime i energije koje je BiH ratificovala. Namjera CBBiH je da i u budućnosti nastavi s ovakvim pozitivnim praksama.

SPISAK GRAFIKONA:

Grafikon 1.1:	Godišnje promjene realnog BDP-a u odabranim zemljama	11
Grafikon 1.2:	Indikatori globalne aktivnosti u 2020. godini, kvartalni pomicni prosjek, godišnje promjene	11
Grafikon 1.3:	Kretanje cijena nafte na svjetskom tržištu	12
Grafikon 1.4:	Godišnje kretanje prosječnih potrošačkih cijena u odabranim zemljama	12
Grafikon 1.5:	Broj nezaposlenih osoba u odabranim zemljama	12
Grafikon 1.6:	Fiskalni bilans i mjere za ublažavanje efekata pandemije COVID-19	13
Grafikon 1.7:	Konsolidovani bilans eurosistema, aktiva	13
Grafikon 1.8:	Aktiva Federalnih rezervi, odabrane stavke	14
Grafikon 1.9:	Stopa prinosa do dospjeća na sekundarnom tržištu desetogodišnjih obveznica pojedinih država	14
Grafikon 1.10:	Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje	15
Grafikon 1.11:	Doprinos godišnje stope rasta BDP-a prema rashodnom pristupu	15
Grafikon 1.12:	Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima	16
Grafikon 1.13:	Godišnje promjene proizvodnje građevinskog sektora	16
Grafikon 1.14:	Doprinos godišnjoj stopi inflacije/deflacji	16
Grafikon 1.15:	Kumulativni doprinos odjeljaka na prosječne potrošačke cijene	17
Grafikon 1.16:	Godišnja promjena potrošačkih cijena po odjeljcima	17
Grafikon 1.17:	Broj zaposlenih po sektorima i ostalih osoba na tržištu rada	17
Grafikon 1.18:	Projekcija dobne strukture stanovništva	18
Grafikon 1.19:	Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima	18
Grafikon 1.20:	Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plate	18
Grafikon 1.21:	Godišnji rast plata i produktivnosti po aktivnostima	19
Grafikon 1.22:	Prihodi od indirektnih poreza	19
Grafikon 1.23:	Primarni fiskalni bilans	20
Grafikon 1.24:	Ukupan bruto dug sektora vlade	20
Grafikon 1.25:	Vanjski dug sektora vlade i god. promjene iznosa otplate vanjskog duga	21
Grafikon 1.26:	Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka	21
Grafikon 1.27:	Emisije petogodišnjih obveznica Republike Srpske	22
Grafikon 1.28:	Ukupni krediti bankarskog sektora Bosne i Hercegovini	23
Grafikon 1.29:	Novougovoreni krediti nefinansijskim preduzećima sa promjenljivom kamatnom stopom i IPFKS do 1 godine	23
Grafikon 1.30:	Ukupni depoziti	23
Grafikon 1.31:	Doprinos godišnjoj stopi rasta novougovorenih depozita stanovništva po ročnim segmentima	24
Grafikon 1.32:	Strana pasiva bh bankarskog sektora	24
Grafikon 1.33:	Deficit na tekućem računu	24
Grafikon 1.34:	Račun usluga u platnom bilansu	25
Grafikon 1.35:	Radničke doznake i kompenzacija zaposlenim u inostranstvu	25
Grafikon 1.36:	Godišnje promjene u deviznom kursu, decembar 2020.godine	26
Grafikon 2.1:	Devizne rezerve CBBiH	29
Grafikon 2.2:	Uticaj platnobilansnih stavki na rast devizne rezerve	29
Grafikon 2.3:	Struktura neto vanjskog zaduživanja	30

Grafikon 2.4:	Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	30
Grafikon 2.5:	Valutna struktura osnovice za obračun OR	31
Grafikon 2.6:	Stanje računa rezervi kod CBBiH	31
Grafikon 2.7:	Promjene u komponentama rezervnog novca u odnosu na kraj	31
Grafikon 2.8:	Godišnje promjene u monetarnim agregatima	32
Grafikon 2.9:	Monetarna multiplikacija	32
Grafikon 2.10:	Prosječni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni tokom 2020. godine	34
Grafikon 2.11:	Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH	35
Grafikon 2.12:	Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	35
Grafikon 2.13:	Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	36
Grafikon 2.14:	Stanja gotovine u trezorima banaka	36
Grafikon 2.15:	Apoenska struktura novčanica	36
Grafikon 2.16:	Apoenska struktura kovanica	36
Grafikon 2.17:	Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenuma u odnosu na 2019. godinu	37
Grafikon 2.18:	Novčanice i kovanice izdate u 2020. godini, prema apoenuma	37
Grafikon 2.19:	Izlazi gotovog novca (KM) u 2020. godini	37
Grafikon 2.20:	Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2020. godini	38
Grafikon 2.21:	Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2020. godini	38
Grafikon 2.22:	Ukupan broj zaposlenih u CBBiH	47

Tabela 1.1.	Emisije javnog duga bh entiteta u 2020. godini	22
Tabela 1.2	Prosječna stopa prinosa do dospjeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2020. godini	22
Tabela 2.1:	Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH	33
Tabela 2.2:	Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni	33
Tabela 2.3:	Platni promet preko komercijalnih banaka	39
Tabela 2.4:	Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima	39
Tabela 2.5:	Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	39
Tabela 2.6:	Zastupljenost kartica prema brendovima	39
Tabela 2.7:	Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2020. godine	45

Tekstni okvir 1:	Mjere vlada Republike Srpske i Federacije BiH kao odgovor na globalni izazov pandemiju COVID-19	21
------------------	---	----

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG
VANJSKOG REVIZORA**

3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za svaku finansijsku godinu pripremiti finansijske izvještaje koji pružaju istinit i vjeran prikaz finansijskog položaja, te rezultata njenog poslovanja i novčanog toka, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde.

Upravno vijeće, kao najviše tijelo Centralne banke Bosne i Hercegovine, odgovorno je za odobravanje politika i nadzor nad njihovom primjenom, administraciju i poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i uvjernljivih prosudživanja i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za preuzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovođenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te sprečavanje i otkrivanje prevara i drugih nepravilnosti.

Funkciju nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja Upravno vijeće vrši i preko Revizorskog komiteta formiranog kao tijela Upravnog vijeća. Nakon pregleda godišnjih finansijskih izvještaja od strane Revizorskog komiteta, isti se odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Ovi finansijski izvještaji za 2020. godinu su revidirani od strane nezavisnih revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine i njihov izvještaj je dat na stranama od 2 do 4. Nezavisni revizori imaju pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priloženi finansijski izvještaji na stranama od 5 do 77 su odobreni od strane Upravnog vijeća 29. marta 2021. godine i potpisani u njegovo ime:

dr. Senad Softić
predsjedavajući Upravnog vijeća

mr. Edis Kovačević
rukovodilac Odjeljenja za računovodstvo i finansije

Grant Thornton

Izvještaj nezavisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Vase Pelagića 2/I/V
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
F +387 51 211 501
E office@grantthornton.ba
www.grantthornton.ba

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu "Centralna banka"), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2020. godine i izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na navedeni datum, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske izvještaje.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji fer prikazuju, u svim materijalnim značajnim aspektima, finansijski položaj Centralne banke Bosne i Hercegovine na dan 31. decembra 2020. godine, rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, u skladu sa navedenim standardima su opisane u ovom izvještaju u odjeljku o revizorskim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja Centralne banke u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća Centralne Banke za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja a u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja, a koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi sa poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju i objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Upravno vijeće Centralne banke odgovorno je za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Centralne banke.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalno prosuđivanje i odražavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaznje internih kontrola;
- Stičemo razumijevanje internih kontrol relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrol Centralne banke;
- Ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- Zaključujemo o primjerenošći korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskem izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Centralna banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- Ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Ostvarili smo komunikaciju sa Upravnim vijećem u vezi, između ostalog, planiranim obimom i vremenom obavljanja revizije i značajnih rezultata revizije, uključujući bilo koje značajne nedostatke interne kontrole koje smo identificirali tokom naše revizije.

Aleksandar Džombić, PhD

Banja Luka, 29. mart 2021.

Nevena Milinković

A blue ink signature of Nevena Milinković.

Ovlašćeni revizor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 29. mart 2021.

Suzana Stavriki, Partner

Skopje, 29. mart 2021.

Kedian Kodra, Partner

Tirana, 29. mart 2021.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2020.	2019.
Kamatni prihodi		51.721	51.178
Kamatni rashodi		(32.197)	(26.358)
NETO KAMATNI PRIHODI	7	19.524	24.820
Prihodi od naknada i provizija		18.061	17.665
Rashodi od naknada i provizija		(689)	(646)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	8	17.372	17.019
Neto realizovani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	9	1.578	238
Neto (gubici) / dobici od kursnih razlika	10	(184)	307
Ostali prihodi	11	245	850
OPERATIVNI PRIHODI		38.535	43.234
Troškovi osoblja	12	(18.578)	(19.670)
Administrativni i ostali operativni troškovi	13	(9.107)	(7.952)
Troškovi amortizacije	20	(2.532)	(2.446)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(30.217)	(30.068)
FINANSIJSKI REZULTAT PRIJE REZERVACIJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE		8.318	13.166
Neto (povećanje) / otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke	14	(410)	9.409
NETO DOBIT ZA GODINU	28	7.908	22.575

Napomene na stranama od 12 do 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

**Za godinu koja je završila
31. decembra**

U hiljadama KM	Napomena	2020.	2019.
NETO DOBIT ZA GODINU		7.908	22.575
Ostala sveobuhvatna dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	17	81.673	77.863
Neto promjena u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke priznata u dobit ili gubitak tokom godine	6.1.1., 14	314	(7.598)
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	9	(1.578)	(238)
		80.409	70.027
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	18	37.473	44.092
		37.473	44.092
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit		117.882	114.119
UKUPNO SVEOBUHVATNA DOBIT ZA GODINU		125.790	136.694

Napomene na stranama od 12 do 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

	Napomena	31. decembar 2020.	Na dan 31. decembar 2019.
U hiljadama KM			
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	15	142.202	322.599
Depoziti kod inostranih banaka	16	3.832.072	3.102.765
Dužnički instrumenti	17	9.601.315	8.917.413
Monetarno zlato	18	291.561	254.088
Specijalna prava vučenja u MMF-u	30, 33	879	230
Ostala imovina	19	12.671	11.457
Nekretnine i oprema	20	48.560	48.314
Nematerijalna imovina	20	1.234	1.563
Ostala ulaganja	21	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		13.958.307	12.686.242
OBAVEZE I KAPITAL			
OBAVEZE			
Novčanice i kovanice u opticaju	22	6.172.457	5.199.916
Depoziti banaka	23	5.901.142	5.743.619
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	24	897.044	880.675
Rezervisanja	25	1.414	1.394
Ostale obaveze	27	3.919	4.097
Ukupno obaveze		12.975.976	11.829.701
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Rezerve		957.331	831.541
Ukupno kapital	29	982.331	856.541
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		13.958.307	12.686.242

Napomene na stranama od 12 do 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU

Stanje na dan 1. januar 2020. godine	25.000	537.295	31.300	211.373	1.343	50.230	831.541	856.541
Pocetni kapital								
U hiljadama KM								
Generalne rezerve (zadržana dobit)								
Rezerve fer								
dužničke i vlasničke vrijednosti za vrijeđenosti po fer instrumente po fer instrumente								
Ostale rezerve								
Rezervacije za očekivane kreditne rezerve								
dubitki sveobuhvatnu vrijednost kroz ostala sveobuhvatnu vrijednost za vrijeđenosti po fer instrumente po fer instrumente								
Rezerve fer								
dužničke i vlasničke vrijednosti za vrijeđenosti za vrijeđenosti po fer instrumente po fer instrumente								
Ostale rezerve								
Rezerve fer								
dužničke i vlasničke vrijednosti za vrijeđenosti za vrijeđenosti po fer instrumente po fer instrumente								
Rezervacije za očekivane kreditne rezerve								
dubitki sveobuhvatna dobit za godinu								
Neto dobit za godinu								
Ostala sveobuhvatna dobit								
Neto nerealizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata								
Neto realizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak								
Neto povećanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznato u dobit ili gubitak								
Neto otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke preneseno u dobit ili gubitak za prodato dužničke instrumente								
Neto nerealizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata								
Stanje na dan 31. decembar 2020. godine	25.000	545.203	31.300	291.527	1.598	87.703	957.331	982.331

Napomene na stranama od 12 do 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

Stanje na dan 1. januar 2019. godine	25.000	514.720	31.300	133.696	8.993	6.138	694.847	719.847
U hiljadama KM								
Početni kapital	-	22.575	-	77.677	(7.650)	44.092	136.694	136.694
Generalne rezerve (zadržana dobit)	-	22.575	-	-	-	-	22.575	22.575
Ostale rezerve	-	-	-	77.677	(7.650)	44.092	114.119	114.119
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	-	-	-	77.863	-	-	77.863	77.863
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	-	-	-	(186)	-	-	(186)	(186)
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	-	-	-	-	-	-	-
Neto dobit za godinu	-	22.575	-	-	-	-	-	-
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Neto nerealizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Neto realizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Neto otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznato u dobit ili gubitak</i>	-	-	-	-	(7.598)	-	(7.598)	(7.598)
<i>Neto otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke preneseno u dobit ili gubitak za prodate dužničke instrumente</i>	-	-	-	-	(52)	-	(52)	(52)
<i>Neto nerealizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata</i>	-	-	-	-	-	44.092	44.092	44.092
Stanje na dan 31. decembar 2019. godine	25.000	537.295	31.300	211.373	1.343	50.230	831.541	856.541
Ukupno rezerve								
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno kapital	-	-	-	-	-	-	-	-

Napomene na stranama od 12 do 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	2020.	2019.
U hiljadama KM				
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI				
Neto dobit za godinu			7.908	22.575
Prilagođeno za:				
Kamatne prihode	7	(51.721)	(51.178)	
Kamatne rashode	7	32.197	26.358	
Neto povećanje / (otpuštanje) rezervacija za očekivane kreditne gubitke	14	410	(9.409)	
Neto realizovane (dubitke) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	9	(1.578)	(238)	
Neto gubitke / (dubitke) od kursnih razlika	10	184	(307)	
Prihode od donacija	11	(50)	(98)	
Neto povećanje u rezervisanjima	12, 25	151	277	
Neto gubitke od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		2	8	
Prihod od dividendi priznat u dobit ili gubitak	11	-	(623)	
Amortizaciju	20	2.532	2.446	
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obavezama			(9.965)	(10.189)
Promjene na poslovnoj imovini i obavezama				
(Povećanje) / smanjenje oročenih depozita kod inostranih banaka		(139.779)	584.828	
(Povećanje) dužničkih instrumenata		(602.229)	(614.111)	
(Povećanje) ostale imovine		(1.391)	(882)	
Povećanje novčanica i kovanica u opticaju	22	972.541	449.302	
Povećanje depozita banaka		158.825	221.633	
Povećanje depozita Vlade i ostalih javnih institucija		16.369	171.308	
(Smanjenje) / povećanje ostalih obaveza		(197)	938	
Isplate po osnovu rezervisanja	25	(131)	(142)	
Naplaćena kamata		50.419	49.875	
Plaćena kamata		(31.135)	(25.586)	
Neto novac od operativnih aktivnosti		413.327	826.974	
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI				
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		(2.451)	(6.311)	
Primljena dividenda		-	623	
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(2.451)	(5.688)	

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U hiljadama KM	<i>Za godinu koja je završila 31. decembra</i>	
	2020.	2019.
Efekti promjena u ispravci vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente	(45)	990
Efekti kursnih promjena na novac i novčane ekvivalente	(115)	336
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenta	410.716	822.612
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	2.498.972	1.676.360
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	30	2.909.688
		2.498.972

Napomene na stranama od 12 do 77 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE****1. OSNOVNE INFORMACIJE**

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka“) je vrhovna monetarna vlast države Bosne i Hercegovine (BiH). Njen status je definisan Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 20. juna 1997. godine, saglasno Opštem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini.

Centralna banka je počela sa radom 11. avgusta 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale Brčko i Pale, koja je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute tako što izdaje domaću valutu u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definisano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se domaća valuta izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama. Pored toga, Centralna banka ima obavezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje konvertibilnu marku (KM) za euro (EUR) po službenom deviznom kursu u iznosu 1,95583 KM = 1 EUR, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Zadaci Centralne banke, definisani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definisanje, usvajanje i kontrolisanje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute po propisanom deviznom kursu uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama;
- držanje i upravljanje službenim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sistema;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordinaciju djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od državnih i javnih institucija BiH i depozita od komercijalnih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obveznom rezervom;
- stavljanje u opticaj i povlačenje iz opticaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- zastupanje BiH u međunarodnim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno nezavisna od entiteta BiH, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)**

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specifično data Upravnom vijeću dodjeljuju se Guverneru. Guverner je predsjedavajući Upravnog vijeća i predsjedavajući Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Tokom 2019. i 2020. godine, uključujući i period do datuma izdavanja ovog izvještaja, članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedavajući
mr. Šerif Isović	član
dr. Radomir Božić	član (od 30. aprila 2020. godine)
dr. Dragan Kulina	član (od 30. aprila 2020. godine)
dr. Danijela Martinović	član (od 30. aprila 2020. godine)
mr. Ankica Kolobarić	član (do 30. aprila 2020. godine)
mr. Trivo Marinković	član (do 19. juna 2019. godine i od 19. jula 2019. godine do 4. oktobra 2019. godine)
dr. Ljubiša Vladušić	član (do 19. juna 2019. godine i od 19. jula 2019. godine do 4. oktobra 2019. godine)

Uprava

dr. Senad Softić	guverner
mr. Ernadina Bajrović	viceguverner
dr. Milica Lakić	viceguverner
Želimira Raspudić	viceguverner

Centralna banka ima uspostavljen Revizorski komitet od tri nezavisna člana koji su imenovani od strane Upravnog vijeća. Revizorski komitet je nadležan da nadgleda proces finansijskog izvještavanja Centralne banke, proces vanjske revizije godišnjih finansijskih izvještaja i proces izbora nezavisnih revizora Centralne banke. U cilju nadgledanja i održavanja odgovarajućeg okvira za upravljanje rizikom u Centralnoj banci, Revizorski komitet takođe procjenjuje adekvatnost i efikasnost internih kontrola i procedura kao instrumenata za upravljanje rizikom kao i funkcije interne revizije.

Revizorski komitet

dr. Mila Gadžić	predsjedavajuća
dr. Elvir Čizmić	član
Radomir Repija	član

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU**2.1. Izjava o usklađenosti**

Finansijski izvještaji Centralne banke pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o okolnostima prouzrokovanim globalnom pandemijom COVID-19 koje su uticale na operacije i aktivnosti Centralne banke u 2020. godini objavljeno je u Napomeni 3.16. Ove okolnosti nisu uticale na adekvatnost pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja Centralne banke.

2.2. Osnova za mjerjenje

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći historijski trošak kao osnovu mjerjenja, izuzev za navedene značajne stavke koje se mjere na sljedećoj osnovi na svaki datum izvještavanja:

Stavka	Osnova mjerjenja
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Centralne banke prikazani su u državnoj valuti BiH koju predstavlja KM. Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu hiljadu (ukoliko nije drugačije navedeno).

2.4. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem periodu

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdati od OMRS, na snazi su za tekući period:

- Izmjene MSFI 3: „Poslovna spajanja“ – Definicija poslovanja (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene MRS 1: „Prezentacija finansijskih izvještaja“ i MRS 8: „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške“ - Definicija materijalnosti (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene MSFI 9: „Finansijski instrumenti“, MRS 39: „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerjenje“ i MSFI 7: „Finansijski instrumenti: Objavljivanja“ - Reforma referentne kamatne stope (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene odredbi Konceptualnog okvira u MSFI standardima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmjene MSFI 16: „Najmovi“ – Koncesije povezane sa COVID-19 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2020. godine).

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke u tekućem periodu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)****2.5. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi**

Na dan odobrenja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu još na snazi i nisu ranije usvojeni od strane Centralne banke:

- Izmjene MSFI 9: „Finansijski instrumenti”, MRS 39: „Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerjenje”, MSFI 7: „Finansijski instrumenti: Objavljivanja”, MSFI 4: „Ugovori o osiguranju”, MSFI 16: „Najmovi” - Reforma referentne kamatne stope Faza 2 (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmjene MSFI 17: „Ugovori o osiguranju” i MSFI 4: „Ugovori o osiguranju” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmjene odredbi Konceptualnog okvira (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI standarda za 2018. – 2020. (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine),
- Izmjene MRS 16: “Nekretnine, postrojenja i oprema” – Prilivi prije namjeravane upotrebe (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine),
- Izmjene MRS 37: “Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina” – Štetni ugovori – trošak ispunjavanja ugovora (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2022. godine),
- MSFI 17: „Ugovori o osiguranju” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023. godine),
- Izmjene MRS 1: „Prezentacija finansijskih izvještaja” – Klasifikacija obaveza na kratkoročne i dugoročne (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2023. godine).

Centralna banka je izabrala da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Centralna banka predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena i tumačenja neće imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2.6. Reklasifikacija finansijskih informacija

Određeni uporedni prikazi, koji nisu značajnog karaktera, u ovim finansijskim izvještajima su reklasifikovani kako bi se uskladili sa prezentacijom izvršenom u tekućem izvještajnom periodu. Ove reklasifikacije nemaju uticaja na ukupne finansijske performanse i položaj Centralne banke u uporednom periodu i izvršene su samo s ciljem unapređenja objava.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Računovodstvene politike date u nastavku su se kontinuirano primjenjivale na sve periode prikazane u ovim finansijskim izvještajima. Značajne računovodstvene politike odnose se na finansijsku imovinu i finansijske obaveze Centralne banke koje čine najveći dio ukupne imovine i obaveza Centralne banke. Ostale računovodstvene politike objavljene u nastavku smatraju se relevantnim zbog specifičnosti koje proizilaze iz poslovanja i svrhe Centralne banke.

3.1. Priznavanje prihoda i rashoda

3.1.1. Prihodi i rashodi od kamata

Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja tačno diskonтуje procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine ili
- amortizovani trošak finansijske obaveze.

„Amortizovani trošak“ finansijske imovine ili finansijske obaveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obaveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplate glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i, u slučaju finansijske imovine, usklađen za svaku ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađenja za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračunavanja amortizovanog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obaveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tokom određenog perioda.

Neto kamatni prihodi Centralne banke obračunati primjenom metode efektivne kamatne stope uključuju prihode i rashode od kamata na finansijsku imovinu i finansijske obaveze po amortizovanom trošku i na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Obračunata kamata na finansijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom priznaje se kao rashod od kamata u dobit ili gubitak i nastaje po osnovu depozita kod inostranih banaka i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Obračunata kamata na finansijske obaveze sa negativnom kamatnom stopom priznaje se kao prihod od kamata u dobit ili gubitak i nastaje po osnovu depozita domaćih komercijalnih banaka zbog primijenjene politike obavezne rezerve Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.1. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)****3.1.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija**

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge domaćim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovu transakcija u platnim sistemima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovu primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim rezervama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

3.1.3. Transakcije u stranim valutama i kursne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni kurs između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom kursa sa kursne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po historijskom trošku preračunavaju se po kursu važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći kurs koji je bio važeći na datum mjerena fer vrijednosti.

Kursne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po kursevima različitim od onih po kojima su početno priznate u tekućem ili u prethodnim izvještajnim periodima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje kursne razlike od monetarnih stavki denominovanih u EUR valuti.

Srednji kursevi najznačajnijih valuta dati su u nastavku:

Srednji kurs:	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
	KM	KM
CHF	1,801446	1,799126
GBP	2,165757	2,295360
USD	1,592566	1,747994
XDR	2,315409	2,417171

3.1.4. Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima update. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke koje Centralna banka drži (Napomena 21).

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze

3.2.1. Priznavanje i početno mjerjenje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Finansijska imovina i finansijske obaveze se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju kada, i samo kada, Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uslovi finansijskog instrumenta.

Finansijska imovina i finansijske obaveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine i finansijskih obaveza, osim za imovinu i obaveze koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem finansijske imovine ili finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju direktno u dobit ili gubitak.

Sva finansijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

3.2.2. Klasifikacija i naknadno mjerjenje

3.2.2.1. Finansijska imovina

Centralna banka može klasifikovati svoju finansijsku imovinu u sljedeće kategorije mjerena:

- Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- Amortizovani trošak
- Fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala finansijsku imovinu koja spada u kategoriju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasifikacija finansijske imovine određena je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje finansijskom imovinom
- Karakteristikama ugovornih novčanih tokova finansijske imovine.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja svojom imovinom sa ciljem generisanja novčanih tokova. To znači, da li je cilj Centralne banke postignut samo prikupljanjem ugovornih novčanih tokova držanjem ili Centralna banka prikuplja ugovorne novčane tokove držanjem i prodajom imovine. Ukoliko ništa od navedenog nije primjenjivo, onda se finansijska imovina klasificira kao dio „Ostalog“ poslovnog modela i mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Na datume izvještavanja Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka kao i prodajom.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)****3.2.2. Klasifikacija i naknadno mjerjenje (nastavak)****3.2.2.1. Finansijska imovina (nastavak)**

Ciljevi ovih modela su određeni kako bi se generisali novčani tokovi i održavala likvidnost Centralne banke u svrhu izvršavanja monetarne politike Centralne banke.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovu dužničkih instrumenata može se vršiti kroz oba poslovna modela. Na datume izvještavanja cilj Centralne banke je da se za sve dužničke instrumente prikupljanje ugovornih novčanih tokova vrši držanjem i prodajom.

Za finansijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na nivou portfolija iz razloga što je taj nivo najbolji odraz načina upravljanja imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definije kao fer vrijednost finansijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definije kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tokom određenog perioda i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem finansijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona finansijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasifikovati u kategoriju finansijske imovine koja se mjeri po amortizovanom trošku ili finansijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijska imovina Centralne banke se priznaje: po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na osnovu procjene poslovnog modela Centralne banke. Finansijska imovina zadovoljava zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“ na datume izvještavanja.

Finansijska imovina po amortizovanom trošku

Finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku ako imovina zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske imovine kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine. Efekti naknadnog mjerjenja finansijske imovine po amortizovanom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihod ili rashod od kamate u periodu kada su nastali.

Na datume izvještavanja u ovu kategoriju finansijskih instrumenata Centralne banke spadaju žiro računi, gotovina u stranim valutama, depoziti kod inostranih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u i ostala finansijska imovina.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.2.2. Klasifikacija i naknadno mjerjenje (nastavak)

3.2.2.1. Finansijska imovina (nastavak)

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Dužnički instrumenti

Nakon početnog priznavanja, dužnički instrumenti se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuju se sa fer vrijednosti instrumenta na svaki datum izvještavanja. Tokom perioda držanja, efekti naknadnog mjerjenja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihod ili rashod od kamata priznaju se u dobit ili gubitak u periodu kada su nastali
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklassificira se iz kapitala u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznate dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja dužnički instrumenti Centralne banke pripadaju ovoj kategoriji finansijskih instrumenata.

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih karakteristika i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Vlasnički instrumenti su početno priznati po trošku sticanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, sve vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodna poravnanja (BIS) i SWIFT dionice (Napomena 21).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)****3.2.2. Klasifikacija i naknadno mjerjenje (nastavak)****3.2.2.2. Finansijske obaveze**

Centralna banka klasificiše sve svoje finansijske obaveze kao naknadno mjerene po amortizovanom trošku, osim novčanica i kovanica u opticaju koje se mijere po nominalnoj vrijednosti.

Prihod ili rashod od kamate po osnovu finansijskih obaveza mjerena po amortizovanom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope. Prihodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih obaveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku uključuju novčanice i kovanice u opticaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale finansijske obaveze.

3.2.3. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Zahtjevi za umanjenjem vrijednosti finansijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku odnosno depozite kod inostranih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje ispravku vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivan i ponderisano vjerovatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodatnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i predviđanjima o budućim ekonomskim uslovima.

Napomena 6.1. pruža više informacija o načinu mjerjenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvještaju o finansijskom položaju kako slijedi:

- Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine i
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se ispravka vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskom položaju.

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak, nezavisno od klasifikacije finansijske imovine na svaki datum izvještavanja.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.2.4. Prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obaveza

Centralna banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.3. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Centralne banke i klasifikovano je kao finansijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se direktno mogu pripisati sticanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizovani dobici i gubici koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovu promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. U slučaju da nerealizovani gubici prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato na kraju finansijske godine, Centralna banka će odbiti taj iznos od dobiti za taj period.

Prilikom prodaje zlata, nerealizovani dobici i gubici iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom kursu KM na izvještajni datum i mjeri se po zadnjoj kotiranoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata (Oz) na izvještajni datum.

3.4. Prebijanje

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvještaju o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznatih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

3.5. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospjeća do tri mjeseca ili kraće od datuma sticanja i specijalna prava vučenja u MMF-u.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.6. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po historijskom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabavke uključujući troškove fakturisane od trećih lica. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnej metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postepeno otpisivanje troška nabavke imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2019. i 2020. godinu su date kako slijedi:

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%
Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Dobici i gubici od otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava na godišnjem nivou minimalno, ako je potrebno i primjenjuje se prospektivno.

3.7. Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Knjigovodstvena vrijednost nefinansijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri upoređivanju njene upotrebne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju upotrebne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontuju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generiše nezavisne novčane prilive, nadoknadivi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojom imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.8. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu za koju je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obaveze i iznos obaveze se može pouzdano procijeniti. Rezervisanja se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervisanja se održavaju na nivou koji Uprava Centralne banke smatra dovoljnim za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezervisanja na osnovu uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uslove, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezervisanja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervisanje izvorno priznato. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervisanje se ukida.

3.9. Porezi

Centralna banka je obavezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema zakonima o porezu na dobit (i Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske), Centralna banka je oslobođena od obaveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Novčanice i kovanice u opticaju

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlaštena za izdavanje i povlačenje novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci ukupan iznos novčanica i kovanica u opticaju evidentiran je kao finansijska obaveza Centralne banke u izvještaju o finansijskom položaju. Novčanice i kovanice u opticaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz opticaja, iste se priznaju kao obaveza u okviru novčanica i kovanica u opticaju do formalnog roka povlačenja iz opticaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz opticaja, priznaju se kao prihod.

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznati kao odgođeni troškovi koji su dio ostale imovine Centralne banke i koji se naknadno amortizuju kroz administrativne i ostale operativne troškove tokom perioda od pet godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.11. Domaći depoziti**

Domaći depoziti uključuju depozite banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija. Ovi depoziti predstavljaju finansijske obaveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortizovanom trošku. Domaći depoziti uključuju depozite domaćih komercijalnih banaka po osnovu politike obavezne rezerve Centralne banke, druge depozite banaka, depozite institucija BiH i drugih javnih državnih i entitetskih institucija. Uloga Centralne banke kao depozitara kao i bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3.12. Primanja zaposlenih*Kratkoročna primanja zaposlenih*

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih zaposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za penzijsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine od iznosa bruto plate. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalm nivou), Republike Srpske i Brčko distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u periodu u kojem su nastali.

Dugoročna primanja zaposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u penziju zaposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uslova kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesecnih plata zaposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci.

Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja zaposlenih koja godišnje obračunava ovlašteni aktuar koristeći metod projicirane kreditne jedinice. Diskontna stopa koja se koristi za obračun obaveze kreće se u rasponu kamatnih stopa domaćih korporativnih obveznica i vladinih obveznica koje postoje na tržištu.

3.13. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovu finansijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja koja su dio deviznih rezervi Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio finansijskih obaveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora (Napomena 4).

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru vanbilansne evidencije. Centralna banka ima obavezu da obezbijedi odgovarajuće evidencije po osnovu transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji regulišu vanjski dug BiH (Napomena 33).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.14. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih lica**

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njenih entiteta, te inostranih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama državnih institucija i agencija, te komercijalnih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent (Napomena 32).

3.15. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

U pripremi finansijskih izvještaja Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosuđivanja i radi procjene koji se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosuđivanja i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na historijskom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u datim okolnostima.

Značajna prosuđivanja i procjene utiču na iskazane iznose imovine i obaveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obaveza na izvještajni datum, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajni period. Stvari iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utiče samo na taj period ili i u periodu izmjene i u budućim periodima, ako izmjena utiče i na tekući i na buduće periode. U ovim finansijskim izvještajima nije bilo promjena u primjenjenim računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama.

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni prema uslovima koji su postojali na dan 31. decembar 2020. godine. Uslovi u budućnosti mogu biti drugačiji od onih koji su rezultirali finansijskim informacijama objavljenim u ovim finansijskim izvještajima. Uprava uzima u obzir trenutnu neizvjesnost u vezi sa uticajem globalne pandemije COVID-19 u pogledu potencijalno značajnog uticaja na cijelokupan finansijski položaj i performanse Centralne banke.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvještaja o finansijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

Napomena 3.2.2.1.: Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži finansijska imovina i procjena ugovornih uslova finansijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasifikaciju finansijske imovine.

Umanjenje finansijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase finansijske imovine mjerene po amortizovanom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Napomena 6.1. opisuje pretpostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za merenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u izvještajnim periodima.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.15. Značajne pretpostavke i izvori neizvjesnosti procjena (nastavak)***Fer vrijednost imovine i obaveza*

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti finansijske imovine ili obaveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovu alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Centralne banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju najvjerodstojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenu fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza pogledati Napomenu 5.

Amortizacija i primijenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovu postojećih pretpostavki.

3.16. Opšte implikacije širenja COVID-19 i povezana pitanja koja se odnose na značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

11. marta 2020. godine Svjetska zdravstvena organizacija proglašila je globalnu pandemiju kao rezultat nekontrolisanog širenja novog koronavirusa (COVID-19), te poslijedično tome i u BiH je proglašen nastanak stanja prirodne i druge nesreće 17. marta 2020. godine. Slijedom navedenog, BiH je uvela mjere suzbijanja u zemlji. Ograničenja su uključivala zabranu svih putovanja izvan zemlje, ograničavanje putovanja u zemlji u određene sate tokom dana i obustavu javnog prevoza. Ovo zaključavanje je trajalo do kraja maja nakon čega je uslijedilo postepeno popuštanje mjera, ali su određena ograničenja i protokoli rada za određene poslovne aktivnosti i dalje na snazi.

Tokom cijele 2020. godine poslovanje Centralne banke se odvijalo u uslovima neizvjesnosti i otežanog sprovođenja njenih zadataka i aktivnosti. Isto je zahtjevalo kontinuirano sagledavanje i procjenjivanje situacije, te prilagođavanje poslovanja Centralne banke novonastalim negativnim okolnostima. Održavanje stabilnosti domaće valute po aranžmanu valutnog odbora i izvršavanje zakonskih obaveza Centralne banke u uslovima globalne pandemije COVID-19 zahtjevalo je primjenu specifičnih mjera.

Informacija u nastavku je koncipirana kroz pregled uticaja globalne pandemije COVID-19 na poslovne procese i aktivnosti Centralne banke koji trebaju biti sagledani pojedinačno i u međusobnoj vezi. S obzirom da su pitanja povezana sa značajnim prosuđivanjima i procjenama drukčije u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, u pripremi ovih finansijskih izvještaja uključen je njihov uticaj na iskazane iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda Centralne banke.

1. Upravljanje gotovim novcem: Proglašenje nastanka stanja prirodne i druge nesreće u BiH 17. marta 2020. godine dovelo je povećane privremene tražnje za KM novčanicama i EUR novčanicama od strane domaćih komercijalnih banaka. Iznenadna povećanja tražnja za KM novčanicama je uspješno realizovana kroz trezore Centralne banke i račune rezervi komercijalnih banaka. Raspolaganje dovoljnom količinom gotovog novca u trezorima je omogućilo nesmetano izvršavanje zakonskih obaveza Centralne banke po pitanju garantovane konvertibilnosti KM koja niti jednog momenta nije bila ugrožena. Pored toga, u realizaciji ovih aktivnosti Centralna banka je donijela mjere sa ciljem zdravstvene zaštite svih učesnika u radu sa gotovim novcem, a koji su se odnosili na postupke preuzimanja gotovog novca u trezorima Centralne banke. Za više informacija pogledati Napomene 15 i 22.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.16. Opšte implikacije širenja COVID-19 i povezana pitanja koja se odnose na značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)**

2. Obavezna rezerva komercijalnih banaka i odnosi sa komercijalnim bankama: Obavezna rezerva komercijalnih banaka je jedini instrument koji Centralna banka može koristiti u vođenju monetarne politike. Tokom 2020. godine Centralna banka je kontinuirano pratila održavanje obavezne rezerve, likvidnost bankarskog sistema i bila spremna da reaguje u slučaju potrebe za povećanjem likvidnosti u bankarskom sistemu u cjelini kroz smanjenje stope obavezne rezerve. No, pored urednog ispunjavanja zahtjeva za obveznom rezervom, komercijalne banke su deponovale na svoje račune u Centralnoj banci znatne iznose sredstava iznad obaveznih rezervi. Sve transakcije po računima rezervi komercijalnih banaka su uredno izvršavane od strane Centralne banke tokom 2020. godine. Smanjena kreditna aktivnost komercijalnih banaka je dodatno uticala na to da politika obavezne rezerve Centralne banke ostane nepromijenjena tokom 2020. godine. Za više informacija pogledati Napomenu 23.

3. Garantovana konvertibilnost KM: KM je u svakom momentu bila konvertibilna za EUR, bez ograničenja i na svaki zahtjev komercijalnih banaka, u potpunosti su zadovoljene potrebe građana i privrede Bosne i Hercegovine za snabdjevanjem gotovim novcem.

4. Devizne rezerve Centralne banke: Tokom 2020. godine, Centralna banka je nastavila sprovoditi politiku upravljanja deviznim rezervama sa primarnim akcentom na sigurnosti i likvidnosti ulaganja čime je bila osigurana puna pokrivenost KM u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima. Sa aspekta uslova za investiranje deviznih rezervi Centralne banke, globalna pandemija COVID-19 dodatno je pogoršala postojeće volatilno okruženje negativnih kamatnih stopa što se odrazilo na generisane neto kamatne prihode na investirane devizne rezerve u 2020. godini. S druge strane, rast negativnih kamatnih stopa je imao pozitivnu implikaciju na fer vrijednost dužničkih instrumenata u posjedu Centralne banke. Domaća valuta je u potpunosti bila obezbijeđena neto deviznim rezervama, a investirane devizne rezerve su svo vrijeme bile u investibilnom kreditnom rasponu. Za više informacija pogledati Napomene 4, 6, 7 i 17.

5. Izvršavanje funkcije bankarskog i fiskalnog agenta i depozitara: Centralna banka je uredno i bez zastoja izvršavala sve transakcije po nalogu svojih deponenata. Servisiranje vanjskog duga BiH je izvršeno prema planu servisiranja i dostavljenim nalozima od strane Ministarstva finansija i trezora BiH. Ulogu bankara, fiskalnog agenta i depozitara BiH, Centralna banka je realizirala i doznačila sredstva primaocima u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci po osnovu aranžmana Brze finansijske pomoći (eng. Rapid Financing Instrument „RFI“) između BiH i MMF-a. Navedena sredstva su namijenjena BiH za borbu protiv pandemije COVID-19 i saniranja ekonomskih posljedica. Za više informacija pogledati Napomenu 33.

6. Platni sistemi: Platni sistemi čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka su svo vrijeme uredno funkcionalni, sve transakcije preko platnih sistema su izvršavane u skladu sa terminskim planom. Stabilan platni sistem BiH i uredno izvršavanje svih platnih nalogu su jedan od osnovnih preduslova ukupne finansijske stabilnosti zemlje koji niti jednog momenta nije bio ugrožen. Za više informacija pogledati Napomene 8 i 34.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.16. Opšte implikacije širenja COVID-19 i povezna pitanja koja se odnose na značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)**

7. Interne kontrole Centralne banke: Uticaj pandemije COVID-19 kroz potencijalno narušavanje zdravlja većeg broja službenika Centralne banke koji su trebali sprovoditi uspostavljene interne kontrole u Centralnoj banci bio je glavni rizik obezbjeđenja njihove učinkovitosti. Reorganizacijom rada, aktiviranjem planova za krizno postupanje i razdvajanjem službenika u timove obezbijedio se kontinuitet u izvršavanju poslovnih aktivnosti Centralne banke i nije bilo nijednog zastoja u radu uslijed odsustvovanja većeg broja službenika.

Zbog otežanih uslova u kojima je Centralna banka obavljala poslovne aktivnosti u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, određena objavljivanja kroz ove finansijske izvještaje su dopunjena dodatnim kvantitativnim i /ili kvalitativnim informacijama, gdje je bilo potrebno. Dodatna pozornost je data značajnim promjenama tokom 2020. godine u odnosu na 2019. godinu. Značajnost promjene je sagledavana uzimajući u obzir prirodu promjene, iznos promjene ili oboje, a koja je uzrokovana uticajem globalne pandemije COVID-19.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Zakonom o Centralnoj banci definisano je operativno pravilo „valutni odbor“ za izdavanje KM, prema kojem se KM izdaje samo uz puno pokriće u neto deviznim rezervama.

Član 31. Zakona o Centralnoj banci zahtijeva da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne bude veći od njenih neto deviznih rezervi.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Bruto devizne rezerve	13.868.029	12.597.095
Gotovina u stranim valutama	142.202	322.599
Depoziti kod inostranih banaka	3.832.072	3.102.765
Dužnički instrumenti	9.601.315	8.917.413
Monetarno zlato	291.561	254.088
Specijalna prava vučenja u MMF-u	879	230
Obaveze prema nerezidentima	1.688	1.709
Neto devizne rezerve		
(Bruto devizne rezerve umanjene za obaveze prema nerezidentima)	13.866.341	12.595.386
Monetarna pasiva	12.970.643	11.824.210
Novčanice i kovanice u opticaju	6.172.457	5.199.916
Depoziti banaka	5.901.142	5.743.619
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	897.044	880.675
NETO STRANA AKTIVA		
(Neto devizne rezerve umanjene za monetarnu pasivu)	895.698	771.176

Centralna banka nije profitno orijentisana institucija zbog čega su i mjere njenog uspješnog poslovanja specifične uslijed njene funkcije vrhovne monetarne vlasti u BiH. Neto strana aktiva Centralne banke je glavni finansijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njena glavna mjerila uspješnog poslovanja. Pošto čini dio bruto deviznih rezervi, iznos neto strane aktive ne može se smatrati raspoloživim za fiskalne namjene, nego kao iznos koji garantuje stabilnost domaće valute i apsorbuje potencijalne finansijske rizike koji proizilaze iz upravljanja bruto deviznim rezervama.

Tokom 2020. godine globalna pandemija COVID-19 uticala je na osnovni cilj Centralne banke u kontroli monetarne politike, kako na strani imovine tako i na strani obaveza koji generišu usklađenost s pravilom valutnog odbora. Monetarna pasiva Centralne banke je primarno povećana zbog povećanje tražnje za KM novčanicama i držanja značajnih iznosa iznad obavezne rezerve domaćih komercijalnih banaka kao i primljenih sredstava po osnovu RFI aranžmana zaključenog između BiH i MMF-a. Bruto devizne rezerve su primarno povećane zbog RFI aranžmana i finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti uslijed toga. Ovi efekti fer vrijednosti su rezultirali povećanjem neto strane aktive na 31. decembar 2020. godine u odnosu na 31. decembar 2019. godine.

Više informacija o finansijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju bruto deviznim rezervama je objavljeno u Napomeni 6.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prenos obaveze u redovnoj transakciji između tržišnih učesnika na datum mjerjenja, nezavisno od toga da li je ona vidljiva direktno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveze, Centralna banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveze koju bi tržišni učesnici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerjenja.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerjenje fer vrijednosti se kategorije u Nivo 1, 2 ili 3 u zavisnosti od stepena raspoloživosti mjerjenja fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerjenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Nivo 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obaveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerjenja;
- Nivo 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, koji su bilo direktno ili indirektno raspoloživi za imovinu i obaveze; i
- Nivo 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obaveze.

Fer vrijednost za potrebe mjerjenja i/ili objavljanja u ovim finansijskim izvještajima je određena na osnovu neto rezidualne vrijednosti po MRS-u 2 ili vrijednosti u upotrebi po MRS-u 16, osim mjerjenja koja imaju sličnosti sa fer vrijednošću, ali nisu fer vrijednost. Historijski trošak uglavnom se zasniva na fer vrijednosti naknade date u zamjenu za imovinu.

5.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tabela daje analizu finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki izvještajni datum po nivoima hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerjenje fer vrijednosti kategorizovano. Ovi iznosi se baziraju na vrijednostima koje su prikazane u izvještaju o finansijskom položaju.

U hiljadama KM

31. decembar 2020.

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	9.601.315	-	-	9.601.315
Monetarno zlato	291.561	-	-	291.561
UKUPNO	9.892.876	-	-	9.892.876

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)**5.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti (nastavak)**

U hiljadama KM

31. decembar 2019.

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	8.917.413	-	-	8.917.413
Monetarno zlato	254.088	-	-	254.088
UKUPNO	9.171.501	-	-	9.171.501

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvještaju o finansijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, a što odgovara Nivou 1 hijerarhije na izvještajne datume.

5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mijere po fer vrijednosti

U hiljadama KM

31. decembar 2020.

Finansijska imovina	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	142.202	142.202
Depoziti kod inostranih banaka	3.832.072	3.823.212
Specijalna prava vučenja u MMF-u	879	879
Ostala finansijska imovina	2.496	2.496
	3.977.649	3.968.789
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	4.005.462	3.996.602

Finansijske obaveze*Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:*

Novčanice i kovanice u opticaju	6.172.457	6.172.457
Depoziti banaka	5.901.142	5.887.547
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	897.044	894.977
Ostale finansijske obaveze	3.759	3.759
Ukupno	12.974.402	12.958.740

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mijere po fer vrijednosti (nastavak)

U hiljadama KM

	31. decembar 2019.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	322.599	322.599
Depoziti kod inostranih banaka	3.102.765	3.095.367
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	230
Ostala finansijska imovina	2.822	2.822
	3.428.416	3.421.018
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	3.456.229	3.448.831
Finansijske obaveze		
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u opticaju	5.199.916	5.199.916
Depoziti banaka	5.743.619	5.730.552
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	880.675	878.671
Ostale finansijske obaveze	3.904	3.904
Ukupno	11.828.114	11.813.043

Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti gotovine u stranim valutama, specijalnih prava vučenja u MMF-u, ostale finansijske imovine, novčanica i kovanica u opticaju i ostalih finansijskih obaveza priznate u finansijskim izvještajima odgovaraju njihovoј tržišnoј vrijednosti na datume izvještavanja.

Na datume izvještavanja, fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza koji se ne mijere po fer vrijednosti uključena je u kategoriju Nivo 2, a utvrđena je u skladu s opšteprihvaćenim modelima procjenjivanja baziranim na analizi diskontovanog novčanog toka, sa diskontnom stopom kao najznačajnijim ulaznim podatkom, a koja odražava kreditni rizik ugovorne strane. Centralna banka koristi diskontnu stopu koja predstavlja ponderisani prosjek kamatnih stopa na depozite pravnih lica, za cijelo bankarsko tržište u BiH.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA**

Finansijska imovina po osnovu koje je Centralna banka izložena finansijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inostranih banaka (centralnih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Dužnički instrumenti,
- Monetarno zlato,
- Specijalna prava vučenja u MMF-u,
- Ostala finansijska imovina (potraživanja od domaćih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Usljed iznenadnih uticaja prouzrokovanih globalnom pandemijom COVID-19 početkom marta 2020. godine, Evropska centralna banka je preduzela dodatne nestandardne mjere monetarne politike s ciljem stabilizacije tekućih uslova na finansijskim tržištima. Međutim, postalo je jasno da će tržišni prinosi još dugo ostati na veoma niskom nivou. Radi stabilnosti valutnog odbora, Centralna banka je značajno skratila modifikovano trajanje portfolija dužničkih instrumenata i na taj način smanjila izloženost kamatnom riziku. Izvršena su određena prilagođavanja ograničenja kreditnog rizika, pri čemu je uzeto u obzir da nema značajnijeg porasta kreditnog rizika, budući da nacionalne centralne banke iz sistema ECB-a otkupljuju državne dužničke instrumente zemalja Eurozone.

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obaveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih rezervi. Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se:

- ograničavanjem obima finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem ugovornih strana i emitentata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definisanjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničavanjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničavanjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u vanbilansnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati Napomene 32 i 33).

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Finansijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inostranih banaka,
- dužničke instrumente,
- specijalna prava vučenja u MMF-u i
- ostala finansijska imovina (potraživanja od domaćih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****6.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Osnovni kriterij za definisanje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek nivoa postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednjeg nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa nižeg od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visokog nivoa.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obaveze.

Model umanjenja vrijednosti finansijske imovine definiše tri faze raspodjele izloženosti, u zavisnosti od nivoa kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena nivoa kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Finansijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog ili srednjeg nivoa alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koja podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visokog nivoa nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih rezervi prilikom inicijalnog priznavanja alocira u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se finansijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obaveza (eng. Default), finansijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u zavisnosti od toga koji je nivo kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja finansijske imovine ili je finansijska imovina kreditno umanjena.

Za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****6.1. Kreditni rizik (nastavak)****Značajno povećanje kreditnog rizika**

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se finansijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa na izvještajni datum ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine ispod investibilnog nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Finansijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obaveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni finansijska imovina koja i nakon smanjenja nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, ima nivo AA minus (AA-) ili viši, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Ukoliko se finansijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznate u različitim periodima i koje su u različitim periodima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunato povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasifikuju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovu vlastite analize za svaki individualni finansijski instrument odrediti alokaciju tog finansijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alokacije finansijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasifikacija po fazama može se vršiti i na osnovu pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se finansijska imovina klasificuje u Fazu 2 (eng. underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Finansijska imovina se klasificuje u Fazu 3 (eng. nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

Definicija statusa neispunjavanja obaveza (eng. Default)

Kriterij za status neispunjavanja obaveza predstavljaju objektivni dokazi umanjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne finansijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštivanje ugovornih obaveza u smislu kašnjenja po obavezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uslova servisiranja obaveza po osnovu duga proizašlog iz finansijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na finansijske poteškoće emitenta,
- vjerovatnoča bankrota i/ili likvidacije ili drugi oblik finansijske reorganizacije i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao proizvod tri varijable: vjerovatnoće neispunjena obaveza (eng. PD - Probability of Default), gubitka u slučaju neispunjena obaveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definišu kako slijedi:

- **Vjerovatnoća neispunjena obaveza (PD)** predstavlja procjenu vjerovatnoće da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obaveze po osnovu duga. U izvještajnim periodima koristio se isti način kalkulacije PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. januara 2019. godine. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim centralnim bankama u regionu i u Evropskoj uniji, a koje su u obavezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerovatnoće neispunjena obaveza, koristi procjene na osnovu podataka iz tranzisionih matrica koje objavljaju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerovatnoće neispunjena obaveza.

Za izračunavanje vjerovatnoće neispunjena obaveza procjene se rade na osnovu tranzisionih matrica za korporacije na globalnom nivou koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajućeg dugoročnog nivoa kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovu navedenih podataka vrše se procjene vjerovatnoće neispunjena obaveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge.

Pri procjeni vjerovatnoće neispunjena obaveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije nivoa suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzisionih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna perioda, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.

- **Gubitak u slučaju neispunjena obaveza (LGD)** predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjena obaveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjena obaveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s članom 161. Uredbe 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).
- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na izvještajni datum.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti, koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasifikaciju portfolija, Centralna banka će svaku izloženost za koju se utvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjena obaveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerjenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka i vjerovatnoću izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerovatnoća nastanka veoma mala.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****6.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i vjerovatnoćom ponderisane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontovane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontuju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjerenja obaveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja rezervacija za umanjenje vrijednosti na kolektivnoj osnovi, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša provedba analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasifikovanih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnom nivou, dok se za izloženosti klasifikovane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom periodu za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerovatnoće gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfoliju ima finansijske instrumente od izdavaoca različitih i po strukturi, kao i geografskoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente odnosno izdavaoce.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerovatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerovatnoću neispunjerenja obaveza po principu jednakih vjerovatnoća.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tabela prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja ispravke vrijednosti za finansijsku imovinu na datume izvještavanja:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U hiljadama KM

	2020.			2019.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2
1. Dužnički instrumenti						
Na dan 1. januar – iskazano	1.343	-	-	1.343	8.993	-
Promjena u obračunu PD-a na dan 1. januar (Napomena 14)	-	-	-	(7.704)	-	(7.704)
Na dan 1. januar - prepravljeno	1.343	-	-	1.343	1.289	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	713	-	-	713	424	424
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(74)	-	-	(74)	(97)	(97)
Otpuštanje zbog dospijelih instrumenata	(325)	-	-	(325)	(221)	(221)
<i>Neto povećanje / (otpuštanje) tokom godine</i>	314	-	-	314	(7.598)	-
Otpuštanje zbog prodatih instrumenata	(59)	-	-	(59)	(52)	(52)
Na dan 31. decembar	1.598	-	-	1.598	1.343	-
2. Depoziti kod inostranih banaka						
Na dan 1. januar – iskazano	724	-	-	724	2.535	-
Promjena u obračunu PD-a na dan 1. januar (Napomena 14)	-	-	-	(2.117)	-	(2.117)
Na dan 1. januar - prepravljeno	724	-	-	724	418	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	4.620	-	-	4.620	3.129	3.129
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(1.078)	-	-	(1.078)	(158)	(158)
Otpuštanje zbog prestanaka priznavanja oročenih depozita	(3.459)	-	-	(3.459)	(2.665)	(2.665)
Na dan 31. decembar	807	-	-	807	724	-
						724

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je zavrsila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U hiljadama KM

	2020.			2019.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2
3. Specijalna prava vučenja u MMF-u						
Na dan 1. januar	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar	-	-	-	-	-	-
4. Ostala finansijska imovina						
Na dan 1. januar	5	-	600	605	5	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	7	-	13	20	7	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(7)	-	-	(7)	(7)	(7)
Na dan 31. decembar	5	-	613	618	5	-
Ukupno početno stanje na dan 1. januar	2.072	-	600	2.672	11.533	-
Ukupna promjena u obračunu PD-a	-	-	-	-	(9.821)	-
Ukupno neto povećanje očekivanih kreditnih gubitaka	338	-	13	351	360	-
Ukupno zaključno stanje na dan 31. decembar	2.410	-	613	3.023	2.072	-
					600	2.672

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijska imovina koja je predmet umanjenja

Slijedeca tabela prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

	2020.			2019.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2
U hiljadama KM						
Klase finansijskih instrumenata						
Gotovina u stranim valutama	142.202	-	-	142.202	322.599	-
Bruto knjigovodstvena vrijednost	-	-	-	-	-	322.599
Ispravka vrijednosti	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	142.202	-	-	142.202	322.599	-
Depoziti kod inostranih banaka						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	3.832.879	-	-	3.832.879	3.103.489	-
Ispravka vrijednosti	(807)	-	-	(807)	(724)	(724)
Knjigovodstvena vrijednost	3.832.072	-	-	3.832.072	3.102.765	-
Dužnički instrumenti						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	9.601.315	-	-	9.601.315	8.917.413	-
Rezervacije za očekivane kreditne gubitke (priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	(1.598)	-	-	(1.598)	(1.343)	(1.343)
Knjigovodstvena vrijednost	9.601.315	-	-	9.601.315	8.917.413	-
Specijalna prava vučenja u MMF-u						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	879	-	-	879	230	-
Ispravka vrijednosti	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	879	-	-	879	230	-
Ostala finansijska imovina						
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.501	-	613	3.114	2.827	-
Ispravka vrijednosti	(5)	-	(613)	(618)	(5)	(605)
Knjigovodstvena vrijednost	2.496	-	-	2.496	2.822	-

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja**

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	291.561	254.088
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	319.374	281.901

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. decembar 2020. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 613 hiljada KM (Na dan 31. decembar 2019. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 600 hiljada KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Koncentracija prema kreditnom rejtingu

Sljedeće tabele predstavljaju analizu koncentracije finansijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom rejtingu ugovorne strane na dan 31. decembar 2020. godine i 31. decembar 2019. godine:

U hiljadama KM

31. decembar 2020.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava				Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
			Dužnički instrumenti	Monetarno zlato	vučenja u MMF-u				
AAA	-	1.743.280	2.164.263	-	-	-	-	-	3.907.543
AA+	-	-	1.283.772	-	-	-	-	-	1.283.772
AA	-	722.841	3.170.119	-	-	-	-	-	3.892.960
AA-	-	-	1.269.603	-	-	-	-	-	1.269.603
A+	-	391.013	-	-	-	-	-	-	391.013
A	-	875.542	-	-	-	-	-	-	875.542
A-	-	-	1.095.368	-	-	-	-	-	1.095.368
II ¹	-	410	-	291.561	879	-	27.813	320.663	
BBB+	-	98.986	-	-	-	-	-	-	98.986
BBB	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB-	-	-	618.190	-	-	-	-	-	618.190
Bez rejtinga	142.202	-	-	-	-	2.496	-	-	144.698
UKUPNO	142.202	3.832.072	9.601.315	291.561	879	2.496	27.813	13.898.338	

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)**

U hiljadama KM

31. decembar 2019.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Dužnički instrumenti	Monetarno zlato	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	- 1.842.449	2.190.752	-	-	-	-	-	4.033.201
AA+	- -	1.273.212	-	-	-	-	-	1.273.212
AA	- 78.191	2.977.360	-	-	-	-	-	3.055.551
AA-	- -	1.010.563	-	-	-	-	-	1.010.563
A+	- 547.273	-	-	-	-	-	-	547.273
A	- 408.740	-	-	-	-	-	-	408.740
A-	- -	840.621	-	-	-	-	-	840.621
II ²	- 101	-	254.088	230	-	27.813	282.232	
BBB+	- 226.011	-	-	-	-	-	-	226.011
BBB	- -	624.905	-	-	-	-	-	624.905
BBB-	- -	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	322.599	-	-	-	-	2.822	-	325.421
UKUPNO	322.599	3.102.765	8.917.413	254.088	230	2.822	27.813	12.627.730

² Međunarodne institucije (eng. International institutions)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembar 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****Geografska koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku**

Sljedeće tabele daju informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po geografskim regijama na dan 31. decembar 2020. i 2019. godine. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovu domicilne zemlje ugovorne strane:

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	142.202	142.202
Depoziti kod inostranih banaka	2.864.987	967.085	-	3.832.072
Dužnički instrumenti	9.601.315	-	-	9.601.315
Monetarno zlato	-	291.561	-	291.561
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	879	-	879
Ostala finansijska imovina	-	-	2.496	2.496
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
31. decembar 2020.	12.466.312	1.287.328	144.698	13.898.338

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	322.599	322.599
Depoziti kod inostranih banaka	2.618.598	484.167	-	3.102.765
Dužnički instrumenti	8.917.413	-	-	8.917.413
Monetarno zlato	-	254.088	-	254.088
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	230	-	230
Ostala finansijska imovina	-	-	2.822	2.822
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
31. decembar 2019.	11.536.021	766.288	325.421	12.627.730

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembar 2020.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****6.2. Tržišni rizik**

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine i instrumenata uslijed promjene uslova na finansijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimizacije povrata.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfolija deviznih rezervi koji može nastati uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kurseva, uz određeni nivo pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovu srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfolija i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje nivo pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfolija deviznih rezervi Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfoliju deviznih rezervi koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. decembar 2020. godine, izloženost deviznih rezervi Centralne banke (VaR uz nivo pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kurseva u odnosu na KM, iznosi 61.117 hiljada KM (2019.: 76.418 hiljada KM), što predstavlja ekvivalent 0,44% ukupne finansijske imovine (2019: 0,61% ukupne finansijske imovine).

Vrijednosti VaR na dan 31. decembar 2020. godine i na dan 31. decembar 2019. godine izračunata je kao zbir komponentalnih vrijednosti VaR:

- za depozite kod inostranih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih kurseva),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Kamatni rizik	44.722	67.443
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	16.097	8.699
Devizni rizik	298	276
Ukupno VaR	61.117	76.418

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obaveza uslijed promjene deviznog kursa. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.1. Devizni rizik (nastavak)**

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka osigurava strogim poštivanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio bruto deviznih rezervi drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i rezervi Centralne banke.

Centralna banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. decembra 2020. i 31. decembra 2019. godine:

31. decembar 2020.

U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	142.128	18	56	-	142.202
Depoziti kod inostranih banaka	3.821.811	1.101	9.160	-	3.832.072
Dužnički instrumenti	9.601.315	-	-	-	9.601.315
Monetarno zlato	291.561	-	-	-	291.561
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	879	-	879
Ostala finansijska imovina	24	-	-	2.472	2.496
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	13.856.849	1.119	10.095	30.275	13.898.338
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	6.172.457	6.172.457
Depoziti banaka	-	-	-	5.901.142	5.901.142
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	897.044	897.044
Ostale finansijske obaveze	1.549	28	1	2.181	3.759
Ukupno finansijske obaveze	1.549	28	1	12.972.824	12.974.402
NETO DEVIZNA POZICIJA	13.855.300	1.091	10.094	(12.942.549)	923.936

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.1. Devizni rizik (nastavak)****31. decembar 2019.**

U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	322.523	20	56	-	322.599
Depoziti kod inostranih banaka	3.092.673	1.880	8.212		3.102.765
Dužnički instrumenti	8.917.413	-	-	-	8.917.413
Monetarno zlato	254.088	-	-	-	254.088
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	230	-	230
Ostala finansijska imovina	31	-	-	2.791	2.822
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	12.586.738	1.900	8.498	30.594	12.627.730
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	5.199.916	5.199.916
Depoziti banaka	-	-	-	5.743.619	5.743.619
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	880.675	880.675
Ostale finansijske obaveze	1.194	13	1	2.696	3.904
Ukupno finansijske obaveze	1.194	13	1	11.826.906	11.828.114
NETO DEVIZNA POZICIJA	12.585.544	1.887	8.497	(11.796.312)	799.616

Centralna banka nije izložena riziku promjene kursa EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po kursu 1 EUR : 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa. Kamatnim rizikom se upravlja određivanjem prihvatljive dužine trajanja oročenja i roka dospijeća finansijskih instrumenata u koje se investira. Sa dužim rokom dospijeća finansijskih instrumenata u koje su investirane devizne rezerve, veći je i pripadajući rizik promjene njihove tržišne vrijednosti. Maksimalan rok investiranja depozita kod inostranih banaka je jedna godina, dok je maksimalan rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modifikovano trajanje dužničkih instrumenata. Modifikovano trajanje je mjera osjetljivosti cijene finansijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modifikovano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modifikovano trajanje portfolija se izračunava kao ponderisani prosjek dospijeća novčanih tokova pojedinačnih finansijskih instrumenata u portfoliju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tokom 2020. godine modifikovana duracija je skraćena i iznosi 3,40 na dan 31. decembar 2020. (2019.: 3,93) da bi se smanjio kamatni rizik i dalje poboljšala stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tabele prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na dan 31. decembar 2020. i 31. decembar 2019. godine:

31. decembar 2020.

U hiljadama KM	Do 3	Od 3	Od 1	Preko		
	mjeseca	mjeseci	do 3	godine	3	
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	142.202	142.202
Depoziti kod inostranih banaka	2.767.073	1.066.938	-	-	(1.939)	3.832.072
Dužnički instrumenti	1.877.063	7.652.849	-	-	71.403	9.601.315
Monetarno zlato	-	-	-	-	291.561	291.561
Specijalna prava vučenja u MMF-u	879	-	-	-	-	879
Ostala finansijska imovina	8	5	-	-	2.483	2.496
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	4.645.023	8.719.792	-	-	533.523	13.898.338
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	6.172.457	6.172.457
Depoziti banaka	3.109.052	-	-	-	2.792.090	5.901.142
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	897.044	897.044
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	3.759	3.759
Ukupno finansijske obaveze	3.109.052	-	-	-	9.865.350	12.974.402
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	1.535.971	8.719.792	-	-	(9.331.827)	923.936

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)**

31. decembar 2019.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	322.599	322.599
Depoziti kod inostranih banaka	2.176.220	927.968	-	-	(1.423)	3.102.765
Dužnički instrumenti	1.828.701	7.020.280	-	-	68.432	8.917.413
Monetarno zlato	-	-	-	-	254.088	254.088
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	-	-	-	-	230
Ostala finansijska imovina	10	29	15	-	2.768	2.822
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	4.005.161	7.948.277	15	-	674.277	12.627.730
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	5.199.916	5.199.916
Depoziti banaka	3.014.461	-	-	-	2.729.158	5.743.619
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	880.675	880.675
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	3.904	3.904
Ukupno finansijske obaveze	3.014.461	-	-	-	8.813.653	11.828.114
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	990.700	7.948.277	15	-	(8.139.376)	799.616

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzoj likvidaciji dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uslovi nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Pod pojmom likvidne imovine definiše se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcione troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obavezu garantovanja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti obezbijeđena ročnom uskladenošću deviznih rezervi Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obaveza Centralne banke na dan 31. decembar 2020. i 2019. godine prikazana je u tabelama u nastavku na osnovu preostalog ugovornog dospijeća od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u opticaju su raspoređene u period do tri mjeseca.

31. decembar 2020.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća		Ukupno
					određenog dospijeća	Ukupno	
Novčanice i kovanice u opticaju	6.172.457						6.172.457
Depoziti banaka	5.901.142						5.901.142
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	897.044						897.044
Ostale finansijske obaveze	3.759	-	-	-			3.759
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	12.974.402						- 12.974.402

31. decembar 2019.

U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća		Ukupno
					određenog dospijeća	Ukupno	
Novčanice i kovanice u opticaju	5.199.916	-	-	-	-	-	5.199.916
Depoziti banaka	5.743.619	-	-	-	-	-	5.743.619
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	880.675	-	-	-	-	-	880.675
Ostale finansijske obaveze	3.904	-	-	-			3.904
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	11.828.114						- 11.828.114

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

7. NETO KAMATNI PRIHODI

U hiljadama KM	Za godinu koja završava 31. decembra	
	2020.	2019.
Kamatni prihodi po osnovu:		
Dužničkih instrumenata (Napomena 17)	37.922	40.042
Efekta negativne pasivne kamatne stope na depozite domaćih komercijalnih banaka	13.789	11.093
Finansijske imovine po amortizovanom trošku	10	43
Ukupno	51.721	51.178
Kamatni rashodi po osnovu:		
Efekata negativnih kamatnih stopa za depozite kod inostranih banaka	(17.573)	(12.805)
Efekata negativnih kamatnih stopa za dužničke instrumente (Napomena 17)	(14.624)	(13.553)
Ukupno	(32.197)	(26.358)
Neto kamatni prihodi	19.524	24.820

Osnovicu za obračun prihoda od kamata na depozite domaćih komercijalnih banaka generiše ukupan iznos depozita domaćih komercijalnih banaka na računima rezervi tokom desetodnevog obračunskog perioda, koji se sastoji od iznosa obavezne rezerve i iznosa iznad obavezne rezerve.

Centralna banka ne primjenjuje stopu naknade na iznos sredstava obavezne rezerve, dok se na iznos sredstava iznad obavezne rezerve primjenjuje stopa naknade koja je vezana za kamatnu stopu na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod Evropske centralne banke. Naknada na iznos sredstava iznad obavezne rezerve iznosila je 50% od kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod Evropske centralne banke do 1. maja 2019. godine. Počevši od 1. maja 2019. godine, naknada na iznos sredstava iznad obavezne rezerve je obračunavana po kamatnoj stopi na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod Evropske centralne banke. Prosječno stanje iznosa iznad obavezne rezerve za 2020. godinu iznosi 2.713.272 hiljade KM (2019.: 3.013.724 hiljade KM).

Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava iznad obavezne rezerve. Tokom izvještajnih perioda stope naknada na iznos sredstava iznad obavezne rezerve su bile kako slijedi:

Period	Stopa naknade	Kamatna stopa na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod Evropske centralne banke
2020.		
Od 1. januara do 31. decembra	(0,50)%	(0,50)%
2019.		
od 1. januara do 30. aprila	(0,20)%	(0,40)%
od 1. maja do 11. septembra	(0,40)%	(0,40)%
od 12. septembra do 31. decembra	(0,50)%	(0,50)%

Više informacija vezano za politiku obavezne rezerve Centralne banke objavljeno je u Napomeni 23.

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa i prinosa obračunatih na depozite kod inostranih banaka i dužničke instrumente, a koje se, u skladu s aktuelnim tržišnim uslovima i dozvoljenim zakonskim zahtjevima za investiranje deviznih rezervi Centralne banke, nisu mogle izbjegći.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

7. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inostranih banaka uključuju iznos od 12.605 hiljada KM na oročene depozite i iznos od 4.968 hiljada KM na depozite po viđenju (2019.: uključivali su iznos od 10.018 hiljada KM na oročene depozite i iznos od 2.787 hiljada KM na depozite po viđenju).

8. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
U hiljadama KM		
Prihodi od naknada i provizija po osnovu:		
usluga za domaće komercijalne banke	16.765	16.377
usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.296	1.288
 Ukupno	18.061	17.665
Rashodi od naknada i provizija po osnovu:		
čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(649)	(605)
transakcija sa bankama u inostranstvu	(34)	(34)
ostalih rashoda od naknada i provizija	(6)	(7)
 Ukupno	(689)	(646)
Neto prihodi od naknada i provizija	17.372	17.019

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge (Napomena 3.1.2.). Prihodi od naknada i provizija od usluga za domaće komercijalne banke se dominantno generišu od pružanja usluga u platnom sistemu i sistemu za poravnjanja. Tokom 2020. godine ove usluge su generisale prihod od naknada i provizija u iznosu od 13.656 hiljada KM (2019.: 13.661 hiljada KM).

9. NETO REALIZOVANI DOBICI OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUVATNU DOBIT

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
U hiljadama KM		
Realizovani dobici	1.578	238
Realizovani gubici	-	-
Neto realizovani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.578	238

Odgovarajući iznosi realizovanih dobitaka po osnovu otpuštanja rezervacija za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente su prikazani u Napomeni 6.1.1.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

10. NETO (GUBICI) / DOBICI OD KURSNIH RAZLIKA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
U hiljadama KM		
Neto nerealizovani (gubici) / dobici od kursnih razlika	(328)	267
Neto realizovani dobici od kursnih razlika	144	40
Neto (gubici) / dobici od kursnih razlika	(184)	307

11. OSTALI PRIHODI

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
U hiljadama KM		
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirki	147	109
Prihod od donacija	50	98
Ostali prihodi	48	20
Prihod od dividende (Napomena 21)	-	623
UKUPNO	245	850

12. TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
U hiljadama KM		
Plate	9.990	10.645
Doprinosi i druge naknade na plate	5.679	6.064
Ostala primanja zaposlenih	2.093	2.019
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja zaposlenih	665	665
Neto povećanje u rezervacijama za otpremnine zaposlenim (Napomena 25)	151	277
UKUPNO	18.578	19.670

Troškovi zaposlenih uključuju 3.544 hiljade KM (2019: 3.749 hiljada KM) obaveznih doprinosa za penzиона osiguranje plaćenih javnim zavodima za penziona osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plate.

Ostala primanja zaposlenih uglavnom čine troškovi po osnovu naknada za topli obrok, prevoz i regres.

Tokom 2020. godine prosječan broj zaposlenih iznosio je 366 (2019: 371).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

13. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica	2.855	1.959
Troškovi održavanja platnih sistema	1.613	1.426
Troškovi IT infrastrukture	781	765
Troškovi održavanja	648	497
Ostali administrativni i operativni troškovi	<u>3.210</u>	<u>3.305</u>
UKUPNO	9.107	7.952

14. NETO (POVEĆANJE) / OTPUŠTANJE REZERVACIJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2020.	2019.
Dobici od očekivanih kreditnih gubitaka od:		
Depozita kod inostranih banaka:	4.537	4.940
<i>Promjena u obračunu PD-a (Napomene 6.1.i 6.1.1.)</i>	-	2.117
<i>Otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke</i>	<u>4.537</u>	<u>2.823</u>
Dužničkih instrumenata:	399	8.022
<i>Promjena u obračunu PD-a (Napomene 6.1. i 6.1.1.)</i>	-	7.704
<i>Otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke</i>	<u>399</u>	<u>318</u>
Ostale finansijske imovine:	7	7
<i>Otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke</i>	<u>7</u>	<u>7</u>
Specijalnih prava vučenja u MMF-u:	-	-
<i>Otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke</i>	<u>-</u>	<u>-</u>
	4.943	12.969
Gubici od očekivanih kreditnih gubitaka od:		
Depozita kod inostranih banaka	(4.620)	(3.129)
Dužničkih instrumenata	(713)	(424)
Ostale finansijske imovine	(20)	(7)
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	-	-
	(5.353)	(3.560)
Neto (povećanje) / otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke	(410)	9.409

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

15. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama se drži u rezervima Centralne banke. Gotovina u stranim valutama, analizirana prema valutama, prikazana je kako slijedi:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Gotovina u stranim valutama:		
- EUR	142.128	322.523
- CHF	39	39
- USD	18	20
- GBP	17	17
UKUPNO	142.202	322.599

16. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA

Depoziti kod inostranih banaka predstavljaju investirane devizne rezerve Centralne banke koje se drže na računima stranih centralnih i komercijalnih banaka. Uključuju depozite po viđenju i oročene depozite.

Analiza oročenih depozita i depozita po viđenju kod inostranih banaka prema valutama data je kako slijedi:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Oročeni depoziti:		
- EUR	2.391.656	2.308.476
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(628)	(495)
	2.391.028	2.307.981
Depoziti po viđenju:		
- EUR	1.430.953	784.914
- CHF	7.089	5.999
- GBP	2.080	2.220
- USD	1.101	1.880
	1.441.223	795.013
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(179)	(229)
	1.441.044	794.784
UKUPNO	3.832.072	3.102.765

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

16. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Oročeni depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema preostaloj ugovorenoj ročnosti, dati su kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Do mjesec dana	1.032.703	1.184.603
Od jednog do dva mjeseca	253.800	155.675
Od dva do tri mjeseca	525.637	272.789
Od tri do četiri mjeseca	96.154	192.865
Od četiri do dvanaest mjeseci	483.362	502.544
Ukupno	2.391.656	2.308.476
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(628)	(495)
UKUPNO	2.391.028	2.307.981

Tokom 2020. godine negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR su se kretale u rasponu od 0,75% do 0,40% godišnje (2019: negativne kamatne stope od 0,75% do 0,30% godišnje), a negativne kamatne stope na oročene depozite su se kretale u rasponu od 0,60% do 0,33% godišnje (2019: od 0,52% do 0,34% godišnje).

Depoziti kod inostranih banaka uključuju negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.939 hiljada KM na dan 31. decembar 2020. godine (2019: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.423 hiljade KM).

Prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa na depozite je iznosila 0,50% godišnje (2019: 0,42% godišnje).

Analiza depozita kod inostranih banaka prema vrsti banke u koju su investirani data je kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Inostrane centralne banke	2.375.955	1.594.746
Inostrane komercijalne banke	1.456.924	1.508.743
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke (Napomena 6.1.1.)	(807)	(724)
UKUPNO	3.832.072	3.102.765

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inostranih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u Napomeni 6.1.2.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

16. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, dati su kako slijedi:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
<i>Francuska</i>		
Oročeni depoziti	1.035.892	391.166
Depoziti po viđenju	78.200	78.200
	1.114.092	469.366
<i>Njemačka</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.068.666	421.679
	1.068.666	421.679
<i>Velika Britanija</i>		
Oročeni depoziti	486.390	408.933
Depoziti po viđenju	-	-
	486.390	408.933
<i>Švicarska</i>		
Oročeni depoziti	479.888	482.345
Depoziti po viđenju	410	101
	480.298	482.446
<i>Slovačka</i>		
Oročeni depoziti	389.486	156.285
Depoziti po viđenju	-	-
	389.486	156.285
<i>Luksemburg</i>		
Oročeni depoziti	-	869.747
Depoziti po viđenju	234.599	234.598
	234.599	1.104.345
<i>Nizozemska</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	58.650	58.649
	58.650	58.649
<i>SAD</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	698	1.786
	698	1.786
Ukupno oročeni depoziti	2.391.656	2.308.476
Ukupno depoziti po viđenju	1.441.223	795.013
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(807)	(724)
UKUPNO	3.832.072	3.102.765

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

17. DUŽNIČKI INSTRUMENTI

Svi dužnički instrumenti su klasifikovani po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i predstavljaju sredstva deviznih rezervi investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja Eurozone. Portfolio se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominirani u EUR.

Analitička struktura dužničkih instrumenta po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je sljedeća:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Kuponski dužnički instrumenti	8.522.422	8.848.981
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	67.513	68.432
	8.589.935	8.917.413
Diskontni dužnički instrumenti	1.007.490	-
Neto premija na diskontne dužničke instrumente	3.890	-
	1.011.380	-
UKUPNO	9.601.315	8.917.413

Na dan 31. decembar 2020. godine rezervacije za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 1.598 hiljada KM (31. decembar 2019. godine: 1.343 hiljade KM). Neto ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za godinu koja je završila 31. decembra 2020. godine priznata u dobit ili gubitak iznosi 314 hiljada KM (2019: neto dobici u iznosu od 7.598 hiljada KM) (Napomena 14).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznosila je 0,27% godišnje (2019: prosječna stopa efektivnog prinosa iznosila je 0,32% godišnje).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, dati su kako slijedi:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.		
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Francuska</i>	3.170.119	33,02	2.977.360	33,39
<i>Njemačka</i>	1.442.399	15,02	1.448.191	16,24
<i>Belgija</i>	1.269.603	13,22	1.010.563	11,33
<i>Španija</i>	1.095.368	11,41	840.620	9,43
<i>Nizozemska</i>	721.864	7,52	742.561	8,33
<i>Austrija</i>	716.421	7,46	689.066	7,73
<i>Italija</i>	618.190	6,44	624.905	7,01
<i>Finska</i>	567.351	5,91	584.147	6,54
UKUPNO	9.601.315	100,00	8.917.413	100,00

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente na datume izvještavanja je objavljeno u Napomeni 6.1.2.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***17. DUŽNIČKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)**

Kretanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tokom izvještajnih perioda dano je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2020.	2019.
Na dan 1. januar	8.917.413	8.225.439
Kupovine tokom godine	3.077.979	3.156.187
Prodaje tokom godine	(316.129)	(258.849)
Prihod od kamata priznat tokom godine (Napomena 7)	37.922	40.042
Efekti negativnih kamatnih stopa priznati tokom godine (Napomena 7)	(14.624)	(13.553)
Dospijeća dužničkih instrumenata	(2.065.454)	(2.198.367)
Dospijeća kupona	(117.465)	(111.349)
Neto nerealizovana promjena u fer vrijednosti tokom godine	81.673	77.863
Na dan 31. decembar	9.601.315	8.917.413

Dužnički instrumenti, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospijeću, dati su kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Do 3 mjeseca	422.511	413.804
Od 3 do 12 mjeseci	2.382.176	1.657.217
Od 1 do 3 godine	1.750.147	1.694.727
Preko 3 godine	5.046.481	5.151.665
UKUPNO	9.601.315	8.917.413

Bez obzira na ugovorena dospijeća dužničkih instrumenata, oni se smatraju likvidnim za zadovoljavanje potreba za likvidnošću u bilo kojem trenutku. Diverzifikacija ulaganja u dužničke instrumente sa različitim dospijećima vrši se zbog postojanja dovoljno likvidne finansijske imovine Centralne banke u stranoj valuti. Diverzifikacija ne ograničava prodaju dužničkih instrumenata u slučaju potrebe.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

18. MONETARNO ZLATO

Fer vrijednost monetarnog zlata na dan 31. decembar 2020. godine iznosi 291.561 hiljadu KM, što predstavlja 96.000 unci zlata po vrijednosti od 3.037 KM po unci (2019: 254.088 hiljada KM, što je predstavljalo 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.647 KM po unci). Monetarno zlato je denominovano u EUR.

Efekti promjena fer vrijednosti monetarnog zlata u izvještajnim periodima su dati u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2020.	2019.
Početno stanje	254.088	209.996
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	37.473	44.092
Zaključno stanje	291.561	254.088

19. OSTALA IMOVINA

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Potraživanja od domaćih banaka	1.756	1.833
Potraživanja od službenika po osnovu manjka gotovog novca	600	600
Žiro računi	411	575
Ostala razna finansijska imovina	347	419
Ukupno	3.114	3.427
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(618)	(605)
Ukupno ostala finansijska imovina	2.496	2.822
Unaprijed plaćeni troškovi	8.933	7.539
Numizmatičke zbirke	986	840
Ostala razna nefinansijska imovina	256	256
Ukupno ostala nefinansijska imovina	10.175	8.635
UKUPNO	12.671	11.457

Na dan 31. decembar 2020. godine unaprijed plaćeni troškovi uključuju troškove po osnovu proizvodnje novčanica i kovanica u iznosu od 7.860 hiljada KM (31. decembar 2019: 6.973 hiljade KM nastalih po osnovu proizvodnje novčanica i kovanica). Kako je objašnjeno u Napomeni 3.10. ovi troškovi se početno razgraničavaju i naknadno amortizuju kroz period od pet godina.

20. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA

U vrijednosti KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno	Softver i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost									
Na dan 1. januar 2019.	44.368	25.587	1.910	1.041	29	72.935	15.017	284	15.301
Nabavke	-	-	-	-	5.620	5.620	-	691	691
Stavljeni u upotrebu	-	804	-	30	(834)	-	616	(616)	-
Optisi i otuđenja	-	(1.415)	(47)	(2)	-	(1.464)	(172)	-	(172)
Na dan 31. decembar 2019.	44.368	24.976	1.863	1.069	4.815	77.091	15.461	359	15.820
Nabavke	-	-	-	-	2.289	2.289	-	162	162
Stavljeni u upotrebu	-	1.845	-	20	(1.866)	(1)	150	(150)	-
Optisi i otuđenja	-	(816)	(183)	-	-	(999)	(3)	-	(3)
Na dan 31. decembar 2020.	44.368	26.005	1.680	1.089	5.238	78.380	15.608	371	15.979
Akumulirana amortizacija									
Na dan 1. januar 2019.	5.395	20.552	1.530	781	-	28.258	13.959	-	13.959
Trosak amortizacije	579	1.255	93	49	-	1.976	470	-	470
Optisi i otuđenja	-	(1.408)	(47)	(2)	-	(1.457)	(172)	-	(172)
Na dan 31. decembar 2019.	5.974	20.399	1.576	828	-	28.777	14.257	-	14.257
Trosak amortizacije	579	1.346	78	38	-	2.041	491	-	491
Optisi i otuđenja	-	(815)	(183)	-	-	(998)	(3)	-	(3)
Na dan 31. decembar 2020.	6.553	20.930	1.471	866	-	29.820	14.745	-	14.745
Neto knjigovodstvena vrijednost									
Na dan 1. januar 2020.	38.394	4.577	287	241	4.815	48.314	1.204	359	1.563
Na dan 31. decembar 2020.	37.815	5.075	209	223	5.238	48.560	863	371	1.234

Imovina u pripremi se najvećim dijelom odnosi na kupovinu zemljišta za nove poslovne prostorije Centralne banke za Sarajevu. Na datume izvještavanja, Centralna banka nije imala nikakvih teraćenja po osnovu svojih nekretnina, opreme i nematerijalne imovine.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

21. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a (Napomena 29)	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

Vlasnički instrumenti se sastoje od običnih dionica BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici (plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije). U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje po pozivu BIS-a od strane Centralne banke. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu centralnih banaka i monetarnih vlasti, uključujući i Centralnu banku. Dionicama BIS banke se ne trguje.

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 hiljada KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi i stoga se evidentiraju po trošku sticanja.

Tokom godine Centralna banka nije primila dividendu po osnovu dionica BIS-a zbog odluke BIS banke da cijelokupan godišnji profit transferiše na odgovarajuće pozicije rezervi (2019. godine Centralna banka je primila dividendu u iznosu od 623 hiljade KM) (Napomena 11).

22. NOVČANICE I KOVANICE U OPTICAJU

Novčanice i kovanice u opticaju se mogu analizirati na sljedeći način:

U hiljadama KM	2020.	2019.
Novčanice i kovanice u opticaju na dan 1. januar	5.199.916	4.750.614
Neto povećanje tokom godine	972.541	449.302
Novčanice i kovanice u opticaju na dan 31. decembar	6.172.457	5.199.916

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

22. NOVČANICE I KOVANICE U OPTICAJU (NASTAVAK)

Apoen	31. decembar 2020.		31. decembar 2019.	
	Komada	Vrijednost u hiljadama KM	Komada	Vrijednost u hiljadama KM
Kovanice 0,05	81.761.386	4.088	77.246.288	3.862
Kovanice 0,10	117.249.537	11.725	112.021.868	11.202
Kovanice 0,20	84.840.207	16.968	81.275.215	16.255
Kovanice 0,50	41.308.086	20.654	38.932.789	19.466
Kovanice 1	59.456.249	59.456	57.804.822	57.805
Kovanice 2	16.415.974	32.832	14.951.396	29.903
Kovanice 5	12.548.849	62.744	11.945.662	59.728
Ukupno kovanice	413.580.288	208.467	394.178.040	198.221
Novčanice 10	13.551.703	135.517	13.746.862	137.469
Novčanice 20	10.068.856	201.377	8.762.192	175.244
Novčanice 50	24.556.493	1.227.825	20.561.074	1.028.054
Novčanice 100	34.926.392	3.492.639	27.672.872	2.767.287
Novčanice 200	4.533.156	906.632	4.468.203	893.641
Ukupno novčanice	87.636.600	5.963.990	75.211.203	5.001.695
UKUPNO	501.216.888	6.172.457	469.389.243	5.199.916

23. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Depoziti domaćih komercijalnih banaka	5.900.698	5.743.011
Računi rezervi organizacionih dijelova Centralne banke	411	575
Posebni depoziti domaćih komercijalnih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	5.901.142	5.743.619

Depoziti domaćih komercijalnih banaka služe za ispunjavanje politike obavezne rezerve Centralne banke kao i za poravnanje platnih transakcija između komercijalnih banaka međusobno i transakcija komercijalnih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. decembar 2020. godine ukupan iznos od 5.900.698 hiljada KM predstavlja depozite 24 banke (2019: iznos od 5.743.011 hiljada KM predstavlja je depozite 24 banke).

Depoziti banaka uključuju negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.302 hiljade KM na dan 31. decembar 2020. godine (31. decembar 2019: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.304 hiljade KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***23. DEPOZITI BANAKA (NASTAVAK)**

Osnovicu za obračun obavezne rezerve domaćih komercijalnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena.

Centralna banka definiše jedinstvenu stopu obavezne rezerve koju primjenjuje na osnovicu obavezne rezerve jednako za sve domaće komercijalne banke. Stopa obavezne rezerve iznosi 10% na datume izvještavanja i za izvještajne periode.

Iznosi iznad obavezne rezerve su depoziti domaćih komercijalnih banaka koje one dobrovoljno drže na svojim računima rezervi. Centralna banka obračunava kamatu na te depozite. Politika za obračun kamata na depozite domaćih komercijalnih banaka u izvještajnim periodima je data u Napomeni 7.

Globalna pandemija COVID-19 nije dovela do povlačenja iznosa sredstava iznad obavezne rezerve domaćih komercijalnih banaka. Kao što je prethodno navedeno, ovi iznosi predstavljaju sredstva koja su domaće komercijalne banke odabrale da drže na svojim računima rezervi, bez bilo kojih ograničenja od strane Centralne banke (pogledati Napomenu 3.16.).

24. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Budžetski depoziti institucija BiH	579.869	553.745
Depoziti ostalih javnih institucija	231.805	176.640
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	85.047	150.285
Depozitni račun po transakcijama MMF-a	323	5
UKUPNO	897.044	880.675

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembar 2020.

25. REZERVISANJA

Rezervisanja se odnose na rezervisanja za otpremnine zaposlenim i rezervisanja za potencijalne obaveze po osnovu sudske sporova.

Promjene u rezervisanjima za obaveze prikazane su u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM

	Sudski sporovi	Otpremnine zaposlenim	2020. Ukupno
Na dan 1. januar	-	1.394	1.394
Oslobađanje rezervacija	-	(13)	(13)
Povećanje u rezervacijama	-	164	164
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	151	151
Plaćeni iznosi	-	(131)	(131)
Na dan 31. decembar	-	1.414	1.414

U hiljadama KM

	Sudski sporovi	Otpremnine zaposlenim	2019. Ukupno
Na dan 1. januar	-	1.259	1.259
Oslobađanje rezervacija	-	(7)	(7)
Povećanje u rezervacijama	-	284	284
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	277	277
Plaćeni iznosi	-	(142)	(142)
Na dan 31. decembar	-	1.394	1.394

26. PREUZETE I POTENCIJALNE OBAVEZE*Sudski sporovi*

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudske procese koji proizlaze iz njenog poslovanja. Centralna banka osporava te tužbe i na osnovu pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obaveza.

Preuzete obaveze

Na dan 31. decembar 2020. godine i 2019. godine Centralna banka nema ugovorenih obaveza koje nisu priznate.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

27. OSTALE OBAVEZE

Struktura ostalih obaveza data je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Dobavljači	1.932	2.095
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (Napomena 33)	1.587	1.657
Obračunate obaveze za troškove tekućeg perioda	135	88
Depoziti Svjetske banke	101	52
Ostale finansijske obaveze	4	12
Ukupno ostale finansijske obaveze	3.759	3.904
Nefinansijske obaveze po raznim osnovama	106	95
Naplaćeni i odloženi prihodi budućeg razdoblja	54	98
Ukupno ostale nefinansijske obaveze	160	193
UKUPNO	3.919	4.097

28. NETO DOBIT ZA GODINU I RASPODJELA DOBITI

Sljedeća tabela prikazuje komponente računa dobiti i gubitka za izvještajne periode za koji je dato dodatno objašnjenje u svrhu potpunog razumijevanja ostvarenog godišnjeg rezultata Centralne banke:

U hiljadama KM	2020.	2019.
FINANSIJSKI REZULTAT PRIJE REZERVACIJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE	8.318	13.166
Neto (povećanje) / otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke	(410)	9.409
NETO DOBIT ZA GODINU	7.908	22.575

Pad finansijskog rezultata prije rezervacija za očekivane kreditne gubitke u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu odražava posljedice operacija Centralne banke koje je bilo neophodno poduzeti s ciljem očuvanja stabilnosti domaće valute, garantovanja konvertibilnosti KM i doprinosa sveukupnoj finansijskoj stabilnosti u BiH. Značajan rast monetarne pasive Centralne banke je dominantno prouzrokovao RFI aranžmanom koji je Centralnu banku izložio dodatnim kamatnim rashodima po osnovu njenih bruto deviznih rezervi.

Uzimajući u obzir funkciju Centralne banke, osnovne ciljeve i zadatke, iznos neto dobiti se ne može koristiti kao finansijska mjera uspješnog poslovanja Centralne banke i ova finansijska informacija je data isključivo u svrhu finansijskog objavlјivanja. Finansijsku mjeru uspješnog poslovanja Centralne banke predstavlja poštivanje aranžmana valutnog odbora (Napomena 4).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

28. NETO DOBIT ZA GODINU I RASPODJELA DOBITI (NASTAVAK)

Raspodjela neto dobiti Centralne banke vrši se saglasno Zakonu o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definisani su kriteriji raspodjele neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za budžet BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2020. godini iznosio je 4,34% (2019: 4,56%). Saglasno odluci Upravnog vijeća, cijeli iznos neto dobiti za finansijsku 2020. godinu u iznosu od 7.908 hiljada KM je alociran u generalne rezerve (zadržanu dobit) Centralne banke (2019: ukupna neto dobit za finansijsku 2019. godinu u iznosu od 22.575 hiljada KM je bila alocirana u generalne rezerve (zadržanu dobit) Centralne banke).

2020.

Prije raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u hiljadama KM)
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	12.970.643
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	562.295
	4,34%

Raspodjela dobiti

Neto dobit prije raspodjele	(u hiljadama KM)
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	7.908

Nakon raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u hiljadama KM)
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	12.970.643
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	570.203

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

28. NETO DOBIT ZA GODINU I RASPODJELA DOBITI (NASTAVAK)**2019.****Prije raspodjele dobiti**

Monetarna pasiva	(u hiljadama KM)
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	11.824.210
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	539.720

Raspodjela dobiti

Neto dobit prije raspodjele	(u hiljadama KM)
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	22.575

Nakon raspodjele dobiti

Monetarna pasiva	(u hiljadama KM)
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	11.824.210
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	562.295

29. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Početni kapital	25.000	25.000
Generalne rezerve (zadržana dobit)	545.203	537.295
Ostale rezerve	31.300	31.300
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	291.527	211.373
Rezervacije za očekivane kreditne gubitke	1.598	1.343
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	87.703	50.230
UKUPNO	982.331	856.541

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. juna 1998. godine.

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njenog rada, 11. avgusta 1997. godine. Status generalnih rezervi (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne rezerve (zadržana dobit) se primarno koriste za alokaciju neto profita ili gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

29. KAPITAL (NASTAVAK)Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- rezerve od donacija u iznosu od 3.497 hiljada KM, i odnose se na novčane donacije primljene od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. juna 1998. godine. Status ovih rezervi je regulisan Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Banke.
- sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 hiljade KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati Napomenu 21).

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato predstavljaju kumulativne nerealizovane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih finansijskih instrumenata tokom njihovog držanja. Ovi dobici i gubici nisu raspoloživi za bilo koju raspodjelu. Povećanje u rezervama fer vrijednosti dominantno generiše ukupnu sveobuhvatnu dobit u izvještajnim periodima.

Rezervacije za očekivane kreditne gubitke

Rezervacije za očekivane kreditne gubitke odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati Napomenu 6.1.1.

30. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	1.325.647	1.381.184
Devizni depoziti po viđenju	1.441.223	795.013
Gotovina u stranim valutama	142.202	322.599
Žiro računi	879	230
Specijalna prava vučenja u MMF-u	411	575
Ukupno	2.910.362	2.499.601
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(674)	(629)
UKUPNO	2.909.688	2.498.972

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

30. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI (NASTAVAK)

Promjene u očekivanim kreditnim gubicima na novac i novčane ekvivalente su dati u nastavku:

	2020.	2019.
U hiljadama KM		
Na dan 1. januar	629	1.619
Devizni depoziti po viđenju	(50)	(242)
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	95	(748)
Gotovina u stranim valutama	-	-
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Žiro računi	-	-
Na dan 31. decembar	674	629

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Centralna banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim licima. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Centralne banke sa državom i državnim institucijama predstavljaju transakcije sa povezanim licima. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države BiH i drugih državnih institucija. Centralna banka prima depozite od države BiH i drugih državnih institucija i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

Transakcije sa državom i državnim institucijama prikazane su u slijedećim tabelama:

**U hiljadama KM
2020.**

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	25	1	1	27
UKUPNO	25	1	1	27
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	527.159	214.696	122.622	864.477
UKUPNO	527.159	214.696	122.622	864.477
PRIHODI				
Prihodi od naknada i provizija	35	12	4	51
UKUPNO	35	12	4	51

**U hiljadama KM
2019.**

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	24	1	-	25
UKUPNO	24	1	-	25
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	546.735	165.033	85.844	797.612
Ostale obaveze	-	-	1	1
UKUPNO	546.735	165.033	85.845	797.613
PRIHODI				
Prihodi od naknada i provizija	35	12	4	51
UKUPNO	35	12	4	51

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka takođe vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i državne institucije vanbilansno. Više informacija o ovim vanbilansnim evidencijama prikazano je u Napomenama 32 i 33.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

31. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

Centralna banka smatra da ima direktni odnos povezanog lica sa članovima ključnog rukovodstva, bliskim članovima porodica članova ključnog rukovodstva i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih porodica.

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

Ukupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2020. godini iznosile su 889 hiljada KM, od čega se 556 hiljada KM odnosilo na plate i ostale naknade, a 333 hiljade KM na poreze i doprinose (u 2019. godini ukupan iznos od 932 hiljade KM odnosio se na plate i ostale naknade u iznosu od 579 hiljada KM, a 353 hiljada KM na poreze i doprinose).

32. VANBILANSNE STAVKE

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inostranih vlada i finansijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obaveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke.

Također, vanbilansne stavke sadrže devizne račune državnih institucija i agencija, kao i komercijalnih banaka, za koje Centralna banka djeluje kao agent.

Vanbilansne stavke se sastoje od:

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
U hiljadama KM		
Depoziti USAID-a	2.497	2.497
Depoziti nerezidenata	2.497	2.497
Depoziti Vijeća ministara BiH:	8.556	10.582
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovu sukcesije</i>	41	46
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH koji se odnose na servisiranje vanjskog duga BiH</i>	6.738	8.641
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH koji se odnose na budžet institucija BiH</i>	1.528	1.622
<i>Ostali depoziti Vijeća ministara BiH</i>	250	273
Depoziti ostalih rezidenata:	13.459	15.305
<i>Depoziti – penzije iz Njemačke</i>	-	5
<i>Depozitni računi banaka</i>	13.459	15.300
Depoziti rezidenata	22.015	25.887
Račun za gotovinu - Agencija za osiguranje depozita BiH	73.684	70.356
Ukupno - državne javne institucije	73.684	70.356
UKUPNO	98.196	98.740

Ministarstvo finansija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordinaciji depozitimima kako je prikazano u tabeli. Na dan 31. decembar 2020. godine ova sredstva ukupno iznose 11.053 hiljade KM (2019: 13.079 hiljada KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***32. VANBILANSNE STAVKE (NASTAVAK)****Depoziti USAID-a**

Na osnovu Ugovora o finansijskoj pomoći između Bosne i Hercegovine i Sjedinjenih Američkih Država za finansiranje rekonstrukcije, otvoreni su posebni kamatonosni računi. Centralna banka za navedene račune ne obračunava kamate i provizije.

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glase na Centralnu banku i Agenciju za osiguranje depozita BiH. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njenog Asset Managera. Centralna banka za navedene račune ne obračunava kamate.

33. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljajući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obavezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njene devizne rezerve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njenim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obaveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun specijalnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvještaju o finansijskom položaju. Centralna banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdatih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkop obaveza, a koji su evidentirani u vanbilansnoj evidenciji.

Specijalna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominovana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži specijalna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obaveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominovana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alokaciji SDR-a, koja su obračunska jedinica MMFa.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo finansija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

33. ČLANSTVO BIH U MMF-U (NASTAVAK)

Alokacija SDR-a je također kamatonosna. Ministarstvo finansija i trezora BiH plaća kamatu na alokaciju specijalnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. april), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem kursu SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, što je prikazano u nastavku:

U hiljadama KM

	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Kvota	614.046	641.034
Specijalna prava vučenja u MMF-u	879	230
UKUPNO IMOVINA	614.925	641.264
MMF-ov račun br. 1	1.535	1.603
MMF-ov račun br. 2	52	54
Vrijednosni papiri	1.520.009	945.780
Alokacija SDR	372.517	388.890
Obračunata kamata na alokaciju SDR	65	506
Računi plativih troškova	1.670	912
UKUPNO OBAVEZE	1.895.848	1.337.745
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.280.923	696.481

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 hiljada SDR na datum izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

Neto pozicija BiH u MMF-u povećana je zbog doznaka po osnovu RFI aranžmana zaključenog između BiH i MMF-a. Na osnovu doznačenih sredstava Ministarstvo finansija i trezora BiH je izdalo vrijednosni papir (eng. Promissory Note) kao garanciju za preuzete obaveze BiH prema MMF-u i dostavilo je Centralnoj banci na čuvanje.

Centralna banka je 22. aprila 2020. godine primila sredstva u ime BiH na osnovu odobrenog zajma BiH po osnovu RFI aranžmana za ublažavanje ekonomskih posljedica globalne pandemije COVID-19. Primljena sredstva su povećala bruto devizne rezerve Centralne banke približno u iznosu od 651.291 hiljade KM.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.***34. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA**

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sisteme preko kojih se obavljuju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sistemi međubankarskog kliringa i poravnjanja su od januara 2001. godine organizovani kroz dva platna sistema čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sistem bruto poravnjanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sistem („ŽK“).

BPRV sistem je sistem preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje učesnici imaju otvorene kod Centralne banke. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sistem se izvršavaju transakcije iznad 10 hiljada KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sistem je sistem međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 hiljada KM. Poravnanje neto pozicija učesnika ŽK sistema se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih lica koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su učesnici u sistemu BPRV, kao i Centralna banka.

Sistem je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih učesnika ŽK sistema izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog učesnika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja učesnika za svaki klirinški ciklus.

Kreditni rizik

Svaki učesnik platnih sistema je dužan imati obezbijeđena sredstva na računu za poravnanje prije poravnjanja platnih naloga u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definisano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati učesnike BPRV i ŽK sistema s ciljem obezbjeđivanja likvidnosti u sistemu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcionisanja platnih sistema, izdata su Operativna pravila za BPRV i ŽK sisteme, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcionisanje sistema.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da obezbijede sigurnosne mjere i karakteristike. Sistemi i mreže funkcionišu u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog učesnika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2020.

34. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)

Centralna banka je definisala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcionisanju platnog sistema i sistema za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definisala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcionisanju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sistemu i sistemu za poravnanje.
- **Rezervni sistem na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sisteme, na kojoj postoje redundantni sistemi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sistem na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sistem na lokaciji Glavne banke u Banjoj Luci.

Tokom globalne pandemije COVID-19, Centralna banka je uspješno odgovorila na sve zadatke kada je u pitanju stabilno funkcionisanje sistema. Sve transakcije izvršene su tokom radnog vremena sistema.

35. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

U periodu između 31. decembra 2020. godine i datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

STATISTIČKE TABELE

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	26.231	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	33.444	35.296	35.360*
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	1,0	-1,0	2,5	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-4,6*
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾							u procentima			
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	3,7	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,6
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	3,1	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,0
Budžet opšte vlade³⁾							u procentima BDP-a			
Prihodi	43,3	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	43,1	43,1	42,5	...
Rashodi ⁴⁾	44,6	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	40,5	40,9	40,6	...
Saldo	-1,2	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,6	2,2	1,9	...
Novac i kredit							u procentima BDP-a			
Novac u širem smislu (M2)	55,0	56,9	60,1	63,1	65,2	67,5	70,5	72,3	74,6	79,9
Krediti nevladinim sektorima	54,4	56,1	56,5	56,2	55,0	54,3	55,6	55,1	55,7	54,3
Platni bilans										
Bruto devizne rezerve										
U milionima KM	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868
U milionima USD	4.568	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,3	5,3	5,8	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0
Saldo tekućeg računa										
U milionima KM	-2.483	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.118	-1.087	-1.090
U milionima USD	-1.766	-1.488	-967	-1.345	-827	-805	-876	-675	-622	-635
U procentima BDP-a	-9,5	-8,6	-5,3	-7,2	-5,1	-4,8	-4,8	-3,3	-3,1	-3,1
Saldo robne razmjene										
U milionima KM	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.965	-6.329
U milionima USD	-5.566	-5.108	-4.817	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.559	-3.687
U procentima BDP-a	-29,8	-29,7	-26,5	-28,8	-25,1	-23,7	-23,6	-22	-23	-18
Vanjski dug sektora vlade**										
U milionima KM	6.663	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.147	8.198	8.140	8.687
U milionima USD	4.408	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790	4.657	5.455
U procentima BDP-a	25,4	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,5	23,1	24,6
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milionima KM	340	413	685	761	581	723	983	955	794	741
U milionima USD	242	271	465	516	330	409	567	576	454	432
U procentima izvoza robe i usluga	4,0	4,9	7,6	8,2	5,7	6,7	7,7	6,8	5,6	6,4

Napomena:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2019., februar 2021. godina.

Podatak o prosječnom godišnjem kursu BAM/USD izvor je CBBiH

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava

5) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

* BDP za 2020. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH

** Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 26.02.2020. godine i uključuju kredit JP Putevi RS i direktni dug Brčko distrikta

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Nominalni BDP, (u milionima KM)	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	33.444	35.296	35.360*
Nominalni BDP (u milionima USD)	17.174	18.655	17.221	18.173	18.566	16.220	16.914	18.079	20.177	20.201	20.595*
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.165	7.414	7.418	7.584	7.759	8.127	8.517	8.954	9.566	10.128	10.175*
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.851	5.273	4.872	5.147	5.265	4.611	4.818	5.160	5.771	5.797	5.927*
Godišnji rast realnog BDP (u%)	0,9	1,0	-1,0	2,5	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-4,6*
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.541	3.538	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.485	3.475
Prosječni godišnji kurs BAM/USD	1,477	1,406	1,523	1,474	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2019. godine, februar 2021. godine.
 Podatak o prosječnom godišnjem kursu BAM/USD izvor je CBBiH.

Napomena:

*BDP za 2020. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

1) Procjena broja stanovnika za 2020. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem septembra 2019. godine.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,7	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,5	103,7	103,5	94,2	93,4	94,0
2020.	01.	101,4	104,8	102,3	101,4	104,8	102,3
	02.	99,5	89,4	96,5	100,5	96,6	99,3
	03.	88,5	96,6	91,0	96,2	96,6	96,4
	04.	80,9	91,2	83,9	92,2	95,3	93,2
	05.	82,9	85,6	83,6	90,3	93,2	91,2
	06.	92,7	85,3	90,8	90,7	91,8	91,1
	07.	92,8	87,2	90,9	91,0	91,0	91,1
	08.	94,6	89,6	92,6	91,4	90,8	91,3
	09.	99,8	90,6	97,1	92,4	90,8	91,9
	10.	97,3	100,1	98,2	92,9	91,7	92,6
	11.	98,1	98,2	99,1	93,4	92,4	93,2
	12.	103,5	103,7	103,5	94,2	93,4	94,0

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,8	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	100,7	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	100,3	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2020.	01.	100,5	100,7	100,7
	02.	100,1	100,3	100,5
	03.	99,9	100,1	100,4
	04.	98,9	98,8	100,0
	05.	99,2	97,9	99,6
	06.	100,1	98,5	99,4
	07.	99,7	98,7	99,3
	08.	99,8	98,8	99,2
	09.	100,1	98,5	99,1
	10.	100,7	98,4	99,1
	11.	100,1	98,4	99,0
	12.	99,8	98,4	99,0

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije - u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2020.	01.	1.477	1.421	1.496	1.460	958	914	953	945	419	393	367
	02.	1.436	1.485	1.476	1.452	934	957	940	941	421	393	366
	03.	1.457	1.485	1.488	1.466	947	956	948	950	420	393	366
	04.	1.446	1.469	1.493	1.454	940	946	952	942	420	393	366
	05.	1.438	1.475	1.484	1.450	935	950	946	940	419	393	366
	06.	1.496	1.489	1.499	1.475	953	958	962	955	418	393	366
	07.	1.498	1.482	1.466	1.492	971	955	948	965	418	394	365
	08.	1.462	1.494	1.448	1.472	949	962	937	953	428	394	369
	09.	1.480	1.498	1.460	1.485	961	965	948	962	428	394	370
	10.	1.481	1.494	1.473	1.485	961	964	948	961	428	394	369
	11.	1.489	1.503	1.471	1.493	966	969	950	966	428	394	370
	12.	1.532	1.520	1.467	1.526	993	979	945	988	428	394	369

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta

Napomena:

Od 1. 1. 2006. godine u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14= 12+13
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2020.	01.	5.172,3	5.569,7	187,9	4.262,7	8.934,2	3.047,9	2.519,4	7.597,0	10.929,9	13.196,9	13.164,3	26.361,2
	02.	5.217,5	5.550,3	187,9	4.321,5	8.992,9	3.112,7	2.477,6	7.614,9	10.955,7	13.314,3	13.205,2	26.519,5
	03.	5.684,0	5.172,4	186,4	4.683,9	8.790,1	3.023,2	2.564,2	7.476,0	11.042,7	13.474,0	13.063,5	26.537,5
	04.	5.782,4	5.101,4	200,7	4.796,5	8.792,6	2.987,9	2.544,3	7.324,3	11.084,4	13.589,2	12.856,5	26.445,7
	05.	5.821,2	4.914,6	203,5	4.870,5	8.767,3	2.954,0	2.622,8	7.311,4	10.939,3	13.637,7	12.888,2	26.525,9
	06.	5.834,8	5.226,8	204,8	4.818,9	8.954,6	2.995,8	2.617,3	7.283,6	11.266,4	13.773,5	12.896,7	26.670,2
	07.	5.908,5	5.313,9	215,9	4.928,7	9.129,9	2.979,5	2.652,6	7.301,0	11.438,3	14.058,6	12.933,2	26.991,8
	08.	5.992,6	5.369,4	216,1	4.905,5	9.426,7	2.975,5	2.713,5	7.282,0	11.578,1	14.332,3	12.971,0	27.303,2
	09.	6.033,0	5.314,8	219,4	4.896,9	9.479,6	2.984,9	2.766,2	7.263,8	11.567,2	14.376,5	13.014,9	27.391,4
	10.	6.045,1	5.335,2	230,0	4.922,3	9.638,0	2.986,4	2.813,4	7.265,8	11.610,2	14.560,3	13.065,6	27.625,9
	11.	6.102,9	5.612,5	229,9	4.913,3	9.769,2	3.012,5	2.920,3	7.174,8	11.945,3	14.682,5	13.107,6	27.790,1
	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od januara 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA				Potraživanja od domaćih sektora						Ukupno	
		Strana aktiva	Strana pasiva	Neto strana aktiva	Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1	
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2	
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2	
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2020.	01.	17.113,5	-2.977,8	14.135,7	-571,3	504,0	496,8	8801,7	141,9	9.868,5	19.241,5	33.377,1	
	02.	17.171,8	-2.942,4	14.229,4	-487,0	505,7	491,4	8.840,1	143,3	9.918,4	19.411,8	33.641,2	
	03.	16.899,0	-2.876,9	14.022,0	-448,3	508,7	486,9	8.876,1	147,4	9.938,5	19.509,3	33.531,4	
	04.	17.598,9	-2.943,7	14.655,3	-917,1	506,2	481,1	8.794,7	147,8	9.845,0	18.857,6	33.512,9	
	05.	17.619,5	-2.872,9	14.746,6	-871,2	503,1	477,7	8.772,8	143,0	9.837,7	18.863,1	33.609,7	
	06.	17.164,9	-2.517,5	14.647,4	-672,5	506,6	548,3	8.776,3	195,6	9.886,6	19.240,9	33.888,4	
	07.	17.361,8	-2.400,4	14.961,4	-534,4	502,6	548,7	8.763,0	163,1	9.930,5	19.373,5	34.334,8	
	08.	17.507,7	-2.314,7	15.193,1	-459,7	508,0	553,6	8.657,3	160,1	9.945,5	19.364,8	34.557,8	
	09.	17.555,3	-2.302,7	15.252,7	-405,2	523,6	550,4	8.660,5	154,0	9.968,1	19.451,6	34.704,3	
	10.	17.756,5	-2.258,2	15.498,3	-373,5	538,3	531,3	8.651,7	151,9	9.980,4	19.480,0	34.978,3	
	11.	17.965,6	-2.251,2	15.714,4	-413,9	542,2	534,1	8.651,8	143,2	9.973,4	19.430,8	35.145,2	
	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8.618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbiru stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbiru stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

Od januara 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA													
		Novčana masa (M2)							Ostale pasive						
		Novac (M1)				Kvazi-novac (QM)			Vrijednosni papiri				Krediti		
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14	Ukupno
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1	
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2	
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2	
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1	
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9	
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1	
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6	
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2	
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5	
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6	
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5	
2020.	01.	4.262,7	8.934,2	13.196,9	2.519,4	3.047,9	7.597,0	13.164,3	26.361,2	8,0	534,6	5.070,0	1.403,3	33.377,1	
	02.	4.321,5	8.992,9	13.314,3	2.477,6	3.112,7	7.614,9	13.205,2	26.519,5	7,9	544,1	5.117,2	1.452,4	33.641,2	
	03.	4.683,9	8.790,1	13.474,0	2.564,2	3.023,2	7.476,0	13.063,5	26.537,5	7,9	535,8	5.033,0	1.417,1	33.531,4	
	04.	4.796,5	8.792,6	13.589,2	2.544,3	2.987,9	7.324,3	12.856,5	26.445,7	8,0	545,0	5.093,8	1.420,4	33.512,9	
	05.	4.870,5	8.767,3	13.637,7	2.622,8	2.954,0	7.311,4	12.888,2	26.525,9	8,0	560,3	5.112,5	1.403,1	33.609,7	
	06.	4.818,9	8.954,6	13.773,5	2.617,3	2.995,8	7.283,6	12.896,7	26.670,2	8,0	576,5	5.161,5	1.472,2	33.888,4	
	07.	4.928,7	9.129,9	14.058,6	2.652,6	2.979,5	7.301,0	12.933,2	26.991,8	8,0	588,5	5.235,5	1.511,1	34.334,8	
	08.	4.905,5	9.426,7	14.332,3	2.713,5	2.975,5	7.282,0	12.971,0	27.303,2	4,9	594,8	5.239,4	1.415,5	34.557,8	
	09.	4.896,9	9.479,6	14.376,5	2.766,2	2.984,9	7.263,8	13.014,9	27.391,4	4,9	599,6	5.258,5	1.449,8	34.704,3	
	10.	4.922,3	9.638,0	14.560,3	2.813,4	2.986,4	7.265,8	13.065,6	27.625,9	4,9	609,9	5.314,0	1.423,6	34.978,3	
	11.	4.913,3	9.769,2	14.682,5	2.920,3	3.012,5	7.174,8	13.107,6	27.790,1	0,0	604,6	5.279,2	1.471,3	35.145,2	
	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5	

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su takođe uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA				PASIVA								
						Reservni novac								
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Ukupno	Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	3.393,5	8,7	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3	
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	3.192,8	11,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0	
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	3.040,6	13,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0	
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	3.475,3	15,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
	01.	12.508,1	1,4	12.509,6	5.172,3	5.569,7	187,9	10.929,9	2,5	689,9	943,5	-56,3	12.509,6	
	02.	12.492,5	1,8	12.494,3	5.217,5	5.550,3	187,9	10.955,7	2,1	623,9	968,4	-55,7	12.494,3	
	03.	12.488,4	2,6	12.491,0	5.684,0	5.172,4	186,4	11.042,7	1,9	618,7	884,0	-56,3	12.491,0	
	04.	13.206,4	1,3	13.207,6	5.782,4	5.101,4	200,7	11.084,4	2,6	1.238,6	938,4	-56,4	13.207,6	
	05.	13.088,1	1,5	13.089,6	5.821,2	4.914,6	203,5	10.939,3	2,2	1.275,9	928,3	-56,2	13.089,6	
	06.	13.050,5	1,9	13.052,4	5.834,8	5.226,8	204,8	11.266,4	1,8	881,4	961,4	-58,5	13.052,4	
	07.	13.268,6	1,6	13.270,2	5.908,5	5.313,9	215,9	11.438,3	1,8	893,2	995,5	-58,7	13.270,2	
	08.	13.341,1	1,6	13.342,8	5.992,6	5.369,4	216,1	11.578,1	1,9	856,6	964,4	-58,2	13.342,8	
	09.	13.371,7	2,1	13.373,8	6.033,0	5.314,8	219,4	11.567,2	2,2	876,4	985,8	-57,8	13.373,8	
	10.	13.437,4	1,5	13.438,9	6.045,1	5.335,2	230,0	11.610,2	1,7	874,0	1.010,5	-57,5	13.438,9	
	11.	13.547,5	1,6	13.549,1	6.102,9	5.612,5	229,9	11.945,3	1,9	685,1	974,2	-57,4	13.549,1	
	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	

Napomena:

Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u rezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolažanje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valutti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH
 - na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Reserve	Strana aktiva	AKTIVA						Ukupno
				Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9	
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3	
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9	
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4	
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7	
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3	
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5	
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7	
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7	
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1	
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9	
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8	
2020.	01.	6.490,0	4.605,3	2.528,5	496,8	8.801,7	141,9	9.868,3	32.932,5	
	02.	6.451,5	4.679,4	2.627,5	491,4	8.840,1	143,3	9.918,1	33.151,2	
	03.	6.192,3	4.410,6	2.644,2	486,9	8.876,1	147,4	9.938,2	32.695,7	
	04.	6.099,7	4.392,6	2.791,1	481,1	8.794,7	147,8	9.844,8	32.551,9	
	05.	5.890,8	4.531,4	2.865,6	477,7	8.772,8	143,0	9.837,5	32.518,8	
	06.	6.284,1	4.114,4	2.896,7	548,3	8.776,3	195,6	9.886,3	32.701,6	
	07.	6.306,9	4.093,2	2.978,7	548,7	8.763,0	163,1	9.930,3	32.783,9	
	08.	6.479,8	4.166,6	2.958,6	553,6	8.657,3	160,1	9.945,3	32.921,3	
	09.	6.468,5	4.183,6	3.069,7	550,4	8.660,5	154,0	9.967,8	33.054,6	
	10.	6.472,3	4.319,1	3.090,6	531,3	8.651,7	151,9	9.980,3	33.197,2	
	11.	6.811,0	4.418,1	3.089,1	534,1	8.651,8	143,2	9.973,2	33.620,4	
	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8	

Napomena:

Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002. godine), NBRS (do decembra 1998. godine) i NBBiH (do novembra 2002. godine). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Reserve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Bilans stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po stranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

Od januara 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA											
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Krediti	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12	
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3	
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9	
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4	
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7	
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3	
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5	
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7	
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7	
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1	
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9	
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8	
	01.	1.906,0	8.746,3	2.519,4	3.047,9	7.597,0	8,0	534,6	2.975,3	4.126,6	1.471,5	32.932,5	
	02.	1.984,9	8.805,0	2.477,6	3.112,7	7.614,9	7,9	544,1	2.940,3	4.148,9	1.515,0	33.151,2	
	03.	1.965,1	8.603,7	2.564,2	3.023,2	7.476,0	7,9	535,8	2.875,0	4.149,0	1.495,6	32.695,7	
	04.	1.963,5	8.591,9	2.544,3	2.987,9	7.324,3	8,0	545,0	2.941,1	4.155,4	1.490,5	32.551,9	
	05.	1.957,8	8.563,8	2.622,8	2.954,0	7.311,4	8,0	560,3	2.870,7	4.184,1	1.485,9	32.518,8	
	06.	2.181,2	8.749,9	2.617,3	2.995,8	7.283,6	8,0	576,5	2.515,7	4.200,1	1.573,6	32.701,6	
	07.	2.117,3	8.914,0	2.652,6	2.979,5	7.301,0	8,0	588,5	2.398,6	4.239,9	1.584,4	32.783,9	
	08.	2.053,8	9.210,6	2.713,5	2.975,5	7.282,0	4,9	594,8	2.312,8	4.275,0	1.498,4	32.921,3	
	09.	2.074,8	9.260,1	2.766,2	2.984,9	7.263,8	4,9	599,6	2.300,5	4.272,7	1.527,0	33.054,6	
	10.	2.051,9	9.408,0	2.813,4	2.986,4	7.265,8	4,9	609,9	2.256,6	4.303,5	1.496,9	33.197,2	
	11.	2.275,6	9.539,3	2.920,3	3.012,5	7.174,8	0,0	604,6	2.249,3	4.305,0	1.539,0	33.620,4	
	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8	

Napomena:

Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvo, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke takođe obuhvataju i ograničene depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
 u procentima, na godišnjem nivou

Stanovništvo																	
Kamatne stope na kredite u KM																	
Godina	Period	Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produženi kredit)*			
		Stambeni krediti			Ostali krediti			Stambeni krediti			Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderisani mjesечni prosjeci																	
2015.	12.	5.495	7,163	7,236	6,819	5,609	6,163	6,081	5,822	7,616	7,163	7,436	12,367	14,706	12,740
2016.	12.	4,921	5,708	4,456	5,397	6,986	6,214	5,156	5,981	5,330	5,277	7,584	6,714	6,450	12,346	14,688	11,680
2017.	12.	3,844	3,319	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
2018.	12.	3,454	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
	01.	3,610	4,010	5,805	5,576	3,534	3,590	3,865	3,785	6,041	5,458	5,952	12,102	14,701	10,375
	02.	3,631	3,399	3,150	3,629	5,766	5,717	3,574	3,796	3,896	3,983	6,002	5,237	5,879	12,149	14,706	10,378
	03.	3,473	3,684	5,800	5,583	3,527	3,535	3,664	3,753	6,119	5,251	5,847	12,211	14,696	10,397
	04.	3,495	5,748	5,380	3,716	...	4,169	4,270	5,796	5,530	5,709	12,217	14,668	10,347
	05.	3,393	5,665	5,674	3,764	...	4,215	4,033	5,542	5,910	6,051	12,236	14,698	10,303
	06.	3,857	3,523	3,809	4,100	5,677	5,601	3,880	3,692	3,787	4,115	5,273	5,509	5,823	12,264	14,447	10,268
	07.	3,835	...	3,527	3,755	5,847	5,663	3,858	4,123	3,827	3,490	5,852	5,414	6,276	11,512	13,375	10,186
	08.	3,645	4,083	...	3,645	5,999	5,551	3,921	4,518	3,872	3,485	6,270	5,844	6,445	11,583	13,784	10,005
	09.	3,808	...	3,387	3,945	6,083	5,836	3,726	4,472	3,900	3,517	5,945	5,739	6,595	12,273	13,725	9,994
	10.	3,863	3,893	3,364	3,999	5,945	5,883	3,589	3,751	3,885	3,548	6,188	5,839	6,268	12,263	13,732	9,939
	11.	3,678	3,787	...	3,969	5,788	5,747	3,591	3,689	3,895	3,772	5,820	5,950	6,229	12,098	13,721	9,875
	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
Iznosi kredita (novi poslovi)																	
- u hiljadama KM -																	
2015.	12.	818	373	34.379	18.377	10.486	432	990	4.021	112.780	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325
2016.	12.	2.046	424	1.118	1.825	55.519	23.435	10.141	961	1.275	5.159	70.540	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127
2017.	12.	1.416	445	49.832	14.785	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786
2018.	12.	2.597	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	85.550	55.624
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	79.533	55.217
2020.	12.	3.468	-	-	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	112.952	48.920
	01.	812	341	44.999	23.756	14.861	334	2.789	6.353	37.101	7.786	20.901	538.630	76.675	53.588
	02.	1.926	278	885	990	58.715	36.159	17.465	155	2.356	7.640	52.727	11.828	35.580	529.994	75.392	52.929
	03.	1.727	313	46.992	25.625	15.388	527	2.222	5.760	50.277	8.870	27.085	530.474	73.462	51.903
	04.	893	14.168	7.541	9.410	...	2.773	5.983	25.423	2.886	6.901	502.821	71.257	49.777
	05.	809	29.189	18.120	14.541	...	2.532	8.255	25.480	6.070	22.175	511.494	70.287	49.139
	06.	2.386	266	359	937	58.257	31.135	15.225	513	4.175	9.701	46.350	11.487	22.921	523.944	95.273	49.190
	07.	1.944	-	250	540	72.052	25.687	19.449	538	2.352	11.849	62.591	12.430	17.154	541.557	94.527	49.004
	08.	2.679	1.028	-	435	59.324	22.480	21.468	276	2.853	9.815	53.621	10.579	13.333	565.642	113.622	50.608
	09.	1.737	-	651	1.257	49.097	27.107	15.862	403	2.194	8.881	48.892	14.213	15.325	566.664	113.541	50.301
	10.	2.186	412	471	1.073	47.039	30.424	17.815	348	3.333	8.867	49.234	9.843	27.399	565.455	112.869	50.534
	11.	2.147	743	-	796	35.095	18.671	20.508	675	2.713	10.459	36.174	5.216	21.489	564.334	112.267	49.276
	12.	3.468	-	-	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	112.952	48.920

Napomena:

*Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne karitete s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodbu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u procentima, na godišnjem nivou

Nefinansijska preduzeća														
Godina	Period	Kamatne stope na kredite u KM					Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom							
		Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Revolving krediti i prekoračenja*						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderisani mjesечni prosjeci														
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2020.	01.	4,045	3,990	2,768	...	4,221	4,464	5,160	4,367	3,350	...	3,990	3,130	3,166
	02.	3,797	4,221	2,614	2,222	4,179	4,109	4,380	3,985	3,400	...	3,643	3,014	3,139
	03.	3,735	4,210	2,974	2,665	4,026	3,975	4,879	3,865	3,277	4,398	3,163	3,014	2,940
	04.	3,867	4,303	2,805	2,582	4,062	4,239	4,210	4,042	3,235	2,999	2,966
	05.	3,845	4,046	2,391	2,320	4,004	4,331	4,301	3,243	2,612	4,417	2,641	3,013	2,996
	06.	4,000	4,485	2,652	2,680	4,303	4,489	4,784	3,783	3,612	3,961	3,166	3,058	3,001
	07.	3,833	3,891	2,992	2,329	4,256	4,697	4,689	3,533	2,834	3,907	3,692	3,010	3,035
	08.	3,662	4,395	2,933	2,436	4,718	4,309	5,206	3,565	...	3,388	3,555	3,041	3,139
	09.	3,696	4,073	2,950	2,799	4,295	4,163	5,104	4,397	2,851	3,736	3,810	3,071	3,149
	10.	3,816	4,226	2,957	2,760	4,256	4,254	4,261	4,369	2,957	4,894	4,375	3,067	3,131
	11.	3,517	4,074	2,689	2,283	4,284	4,567	4,174	3,681	2,841	3,024	3,101
	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
Iznosi kredita (novi poslovi)														
													- u hiljadama KM -	
2015.	12.	50.117	14.157	56.173	42.450	17.594	13.003	6.571	30.490	19.323	14.047	35.546	1.667.461	534.778
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2020.	01.	29.705	9.303	28.386	...	6.424	3.347	1.043	11.334	3.100	...	14.792	2.630.696	666.601
	02.	40.983	13.415	44.667	69.911	7.693	9.719	1.311	23.252	7.580	...	25.072	2.562.770	378.590
	03.	53.930	13.172	67.567	25.386	3.242	7.626	2.785	15.499	3.850	7.741	46.514	2.583.159	385.311
	04.	52.786	5.948	47.032	47.740	14.935	8.045	2.854	27.214	16.000	2.559.463	381.498
	05.	43.894	10.784	37.153	22.848	13.398	12.771	3.499	30.790	3.806	5.815	34.449	2.543.971	371.556
	06.	42.751	12.834	48.821	40.751	14.011	11.245	4.667	19.807	4.826	13.276	40.424	2.652.107	369.516
	07.	42.308	18.590	49.848	27.391	12.442	6.047	2.997	28.821	3.866	10.694	47.192	2.673.723	360.478
	08.	31.003	5.302	42.859	30.007	8.371	5.665	1.800	20.410	...	2.629	25.576	2.705.595	292.888
	09.	42.008	14.882	52.620	64.939	5.583	7.113	2.279	16.559	2.820	2.490	53.523	2.768.328	358.492
	10.	45.849	12.264	48.814	31.150	10.489	7.015	3.015	23.575	6.468	5.903	38.361	2.755.700	348.399
	11.	47.844	12.306	49.386	18.704	8.682	8.222	1.003	21.027	4.001	-	-	2.749.461	331.379
	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675

Napomena:

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljuvanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća
 u procentima, na godišnjem nivou

Stanovništvo													
Godina	Period	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klausulom					Depoziti u EUR			Depoziti u stranoj valuti			
		S dogovorenim dospijećem			S dogovorenim dospijećem								
		Do 1 godine	Preko 1 do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Do 1 godine	Preko 1 do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	S dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonočni)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Ponderisani mjesecni prosjeci													
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129	0,966	0,061		
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057		
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046		
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042		
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040		
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035		
2020.	01.	0,226	0,879	1,227	0,064	0,358	0,983	1,430	0,053	0,623	0,038		
	02.	0,290	0,821	1,385	0,071	0,529	1,202	1,180	0,053	0,527	0,040		
	03.	0,381	1,022	1,264	0,071	0,308	0,913	1,295	0,052	0,451	0,040		
	04.	0,416	0,981	1,141	0,071	0,418	0,897	1,379	0,052	0,253	0,040		
	05.	0,391	0,967	1,179	0,071	0,470	0,894	1,096	0,052	0,797	0,039		
	06.	0,488	0,827	1,323	0,076	0,581	1,057	1,175	0,050	0,505	0,038		
	07.	0,431	0,673	0,966	0,073	0,377	0,989	1,316	0,053	0,623	0,038		
	08.	0,291	0,764	1,057	0,071	0,335	1,042	1,237	0,048	0,479	0,038		
	09.	0,306	0,851	1,201	0,071	0,294	1,042	1,258	0,049	0,296	0,038		
	10.	0,485	0,801	1,117	0,071	0,299	0,968	1,203	0,048	0,443	0,036		
	11.	0,234	0,955	0,967	0,071	0,277	1,133	1,138	0,048	0,860	0,036		
	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035		
Iznos depozita (novi poslovi)													
2015.	12.	15.246	29.802	27.103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921.532	7.180	233.901		
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142		
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026		
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831		
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752		
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081		
2020.	01.	8.575	20.289	24.730	4.590.846	11.702	38.613	47.156	1.673.742	3.170	349.840		
	02.	7.877	22.482	31.084	4.715.874	39.704	49.767	30.230	1.672.173	1.353	346.685		
	03.	8.143	19.370	22.126	4.542.921	9.313	25.388	24.837	1.630.633	3.683	334.430		
	04.	8.503	12.844	13.753	4.619.674	12.964	17.442	26.436	1.647.110	1.343	344.706		
	05.	7.329	17.872	26.633	4.646.327	8.709	25.874	24.964	1.656.805	4.591	341.584		
	06.	9.957	13.057	21.828	4.627.582	13.160	37.250	31.222	1.758.451	5.086	342.649		
	07.	12.946	9.914	17.246	4.586.427	12.767	35.961	35.677	1.692.880	3.203	341.552		
	08.	8.255	11.065	14.355	4.735.948	11.860	33.565	27.389	1.866.710	3.483	337.464		
	09.	9.562	14.978	20.628	4.784.493	9.318	40.993	56.306	1.879.790	3.046	348.911		
	10.	13.138	13.205	20.060	4.872.967	10.223	33.783	46.193	1.912.653	1.683	363.388		
	11.	5.094	12.385	12.851	4.946.754	8.736	50.253	49.861	1.891.316	2.417	359.592		
	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081		

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR.

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća
 u procentima, na godišnjem nivou

Nefinansijska preduzeća											
Godina	Period	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom						Depoziti u EUR			Depoziti u stranoj valuti
		S dogovorenim dospijećem			S dogovorenim dospijećem						
		Do 1 godine	Preko 1 do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Do 1 godine	Preko 1 do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Ponderisani mjesecni prosjeci											
2015.	12.	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	...	0,097	0,057	
2016.	12.	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048	
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033	
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043	
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028	
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025	
2020.	01.	0,432	0,926	1,290	0,031	0,024	0,033	
	02.	0,369	0,493	1,603	0,026	...	0,815	...	0,018	0,033	
	03.	0,688	0,799	...	0,033	...	1,239	...	0,019	0,026	
	04.	0,421	1,023	...	0,029	0,013	0,022	
	05.	0,455	1,212	1,526	0,029	...	1,079	...	0,021	0,021	
	06.	0,406	0,601	1,190	0,031	1,041	0,454	1,746	0,010	0,021	
	07.	0,776	1,015	1,294	0,032	0,727	0,994	1,598	0,014	0,020	
	08.	0,956	1,199	...	0,031	0,353	1,068	1,834	0,021	0,020	
	09.	0,586	0,221	1,259	0,028	...	1,432	1,302	0,020	0,021	
	10.	0,284	0,502	1,008	0,027	0,241	0,888	1,900	0,033	0,029	
	11.	0,592	0,630	1,092	0,028	0,222	0,978	1,704	0,028	0,027	
	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025	
Iznos depozita (novi poslovi)											- u hiljadama KM -
2015.	12.	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10.252	...	475.393	63.119	
2016.	12.	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169	
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421	
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148	
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536	
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453	
2019.	01.	13.926	42.857	5.348	3.423.232	726.107	79.567	
	02.	1.698	598	5.814	3.284.794	...	2.152	...	698.557	75.015	
	03.	22.927	31.450	...	2.985.306	...	6.962	...	719.569	96.078	
	04.	25.540	11.192	...	3.220.977	724.733	73.683	
	05.	5.786	15.223	3.502	3.189.436	...	2.466	...	749.371	84.396	
	06.	14.292	576	5.954	3.233.023	7.227	1.519	15.560	866.464	97.017	
	07.	17.392	7.018	527	3.198.946	908	3.935	10.041	800.293	126.871	
	08.	25.465	5.794	-	3.342.907	482	5.592	14.187	826.224	119.548	
	09.	12.894	792	11.746	3.410.982	-	7.539	1.198	922.911	100.609	
	10.	4.231	924	2.170	3.622.582	1.573	12.178	5.290	909.298	131.638	
	11.	4.721	4.693	2.351	3.728.894	4.768	7.393	519	974.754	129.805	
	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453	

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).
 Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.
 Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2020.	01.	12.484,0	11.306,5	23.790,5	4.434,3	15.893,7	20.327,9
	02.	12.515,1	11.453,8	23.968,9	4.448,8	15.988,9	20.437,7
	03.	12.268,9	11.337,3	23.606,2	4.468,9	16.021,6	20.490,5
	04.	12.223,0	11.147,9	23.370,8	4.442,4	15.862,1	20.304,5
	05.	12.269,9	11.098,8	23.368,7	4.452,2	15.807,9	20.260,2
	06.	12.703,8	11.082,9	23.786,7	4.492,4	15.903,6	20.396,0
	07.	12.851,0	11.072,4	23.923,4	4.488,1	15.943,1	20.431,2
	08.	13.107,0	11.087,3	24.194,3	4.427,1	15.914,4	20.341,5
	09.	13.216,8	11.093,0	24.309,8	4.441,6	15.927,8	20.369,4
	10.	13.390,8	11.094,7	24.485,5	4.396,8	16.010,9	20.407,7
	11.	13.856,7	11.025,8	24.882,5	4.380,4	16.020,7	20.401,1
	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valutu.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA												
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13	
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9	
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1	
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9	
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9	
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8	
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7	
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6	
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1	
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5	
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6	
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5	
2020.	01.	116,5	900,8	776,5	428,6	200,9	290,4	686,0	3.414,7	360,2	5.284,2	25,2	12.484,0	
	02.	126,6	944,2	773,6	444,0	161,7	275,4	778,2	3.284,2	357,5	5.346,1	23,7	12.515,1	
	03.	126,9	812,0	788,3	466,3	162,1	261,2	789,1	3.277,5	364,4	5.197,0	24,2	12.268,9	
	04.	152,5	752,4	768,9	438,0	181,9	252,4	843,1	3.150,5	360,7	5.299,5	23,2	12.223,0	
	05.	145,4	800,0	745,1	415,1	137,8	279,8	745,0	3.291,8	367,5	5.324,1	18,0	12.269,9	
	06.	124,6	1.080,6	713,3	433,3	131,4	304,7	640,8	3.517,1	370,8	5.368,5	18,7	12.703,8	
	07.	102,6	1.044,1	740,7	437,5	137,7	267,4	730,7	3.532,6	394,3	5.444,4	19,0	12.851,0	
	08.	129,8	929,9	910,0	450,0	123,2	287,3	705,4	3.636,5	398,2	5.516,2	20,5	13.107,0	
	09.	119,0	945,3	906,2	441,6	126,1	285,7	708,6	3.697,7	402,7	5.563,2	20,6	13.216,8	
	10.	156,1	883,3	880,1	437,9	130,0	285,6	722,8	3.831,6	395,9	5.629,3	38,3	13.390,8	
	11.	152,5	1.081,0	851,5	414,0	163,6	294,7	831,3	3.946,0	396,6	5.689,0	36,6	13.856,7	
	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5	

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicijom domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
 - na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAČIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2020.	01.	30,1	604,9	89,6	44,3	26,6	853,1	841,8	657,7	102,2	8.024,1	32,2	11.306,5
	02.	89,5	615,2	111,4	47,3	21,6	876,9	857,8	647,5	100,3	8.053,0	33,4	11.453,8
	03.	128,6	687,4	101,4	39,4	22,0	890,3	857,7	584,9	99,6	7.893,7	32,2	11.337,3
	04.	128,4	676,6	79,2	39,2	30,5	856,8	844,9	584,9	97,7	7.776,4	33,2	11.147,9
	05.	88,4	719,4	63,9	34,2	25,6	841,7	851,7	573,5	100,1	7.767,4	32,9	11.098,8
	06.	88,6	682,2	62,9	37,0	32,7	815,8	847,4	623,0	105,2	7.757,5	30,7	11.082,9
	07.	88,4	670,5	62,6	33,0	33,0	833,1	816,6	635,4	102,3	7.758,2	39,4	11.072,4
	08.	88,1	711,6	61,7	33,3	30,1	801,5	815,7	657,0	99,9	7.756,3	32,0	11.087,3
	09.	87,2	724,6	61,0	32,3	32,5	776,1	822,9	652,8	97,6	7.773,2	32,8	11.093,0
	10.	86,0	719,5	60,1	29,5	37,0	791,8	798,1	671,9	95,5	7.778,6	26,7	11.094,7
	11.	86,1	717,7	58,7	26,4	34,8	795,8	695,7	688,9	92,5	7.793,6	35,6	11.025,8
	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2020.	01.	0,0	17,2	0,1	13,1	2,2	44,2	99,3	3.409,8	6,9	840,4	1,1	4.434,3
	02.	0,0	17,4	0,5	12,3	2,7	44,7	95,4	3.429,2	8,3	837,1	1,3	4.448,8
	03.	0,0	16,5	0,5	11,9	3,3	39,9	98,2	3.450,7	7,9	839,0	1,1	4.468,9
	04.	0,0	17,5	0,4	13,7	3,8	35,8	92,9	3.460,5	8,9	807,7	1,1	4.442,4
	05.	0,0	20,7	0,5	14,3	4,4	30,0	93,9	3.452,2	11,6	823,3	1,4	4.452,2
	06.	0,0	18,0	0,1	11,7	4,6	37,0	91,4	3.479,3	12,1	836,9	1,3	4.492,4
	07.	0,0	13,8	0,3	12,6	5,2	37,1	91,9	3.470,6	12,7	842,4	1,3	4.488,1
	08.	0,0	17,1	0,4	12,6	5,7	35,3	102,5	3.393,7	12,6	845,9	1,2	4.427,1
	09.	0,0	17,1	0,6	13,3	6,0	34,4	111,9	3.400,6	12,1	844,4	1,1	4.441,6
	10.	0,0	17,1	0,6	12,3	5,2	37,6	99,3	3.376,9	11,6	834,9	1,3	4.396,8
	11.	0,0	17,4	1,0	17,7	5,4	31,1	102,9	3.358,8	10,9	833,5	1,7	4.380,4
	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1

Napomena:

Do 2006. godine ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Vidi napomenu na strani 179

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
	01.	0,0	393,5	164,1	301,7	196,2	90,2	385,7	5.355,5	13,3	8.992,9	0,7	15.893,7
	02.	0,0	388,2	162,6	305,6	224,6	90,8	384,2	5.375,5	13,1	9.043,6	0,6	15.988,9
	03.	0,0	383,0	155,7	315,8	222,9	99,5	376,9	5.391,2	12,9	9.063,0	0,7	16.021,6
	04.	0,0	378,7	152,4	315,4	221,4	103,7	376,5	5.300,8	13,2	8.999,3	0,7	15.862,1
	05.	0,0	373,9	150,6	313,2	221,3	105,0	372,0	5.286,1	13,0	8.972,2	0,7	15.807,9
	06.	0,0	373,8	143,3	330,5	219,9	110,4	444,5	5.261,6	11,3	9.007,6	0,7	15.903,6
	07.	0,0	382,0	138,7	329,9	218,6	117,1	445,2	5.257,6	10,0	9.043,3	0,7	15.943,1
	08.	0,0	375,6	137,3	336,5	216,1	115,6	439,4	5.228,8	10,3	9.054,0	0,7	15.914,4
	09.	0,0	370,6	141,2	346,5	213,8	110,5	426,9	5.227,2	9,9	9.080,5	0,7	15.927,8
	10.	0,0	411,1	148,4	356,4	210,1	105,2	420,3	5.245,6	9,9	9.103,1	0,7	16.010,9
	11.	11,6	406,1	147,0	355,9	207,3	101,9	419,6	5.264,7	10,0	9.095,9	0,7	16.020,7
	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3

Napomena:

Do 2006. godine ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 179

T19: Kupovina i prodaja KM

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2020.	01.	639.026	844.308	-205.282	11.177.489
	02.	826.631	863.514	-36.883	11.140.606
	03.	998.579	915.552	83.027	11.223.633
	04.	664.826	652.487	12.339	11.235.972
	05.	654.761	759.414	-104.653	11.131.319
	06.	1.342.472	959.434	383.038	11.514.357
	07.	988.186	805.887	182.299	11.696.656
	08.	908.232	801.304	106.928	11.803.585
	09.	987.579	977.448	10.131	11.813.715
	10.	967.306	928.807	38.499	11.852.214
	11.	1.108.933	759.972	348.961	12.201.175
	12.	1.257.930	916.430	341.501	12.542.676

T20: Prosječne obavezne rezerve

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2020.	01.	27.014.743	2.701.474	5.744.921	3.043.447
	02.	27.228.745	2.722.875	5.645.575	2.922.701
	03.	27.190.309	2.719.031	5.366.186	2.647.155
	04.	26.744.903	2.674.490	5.110.349	2.435.859
	05.	26.576.794	2.657.679	5.000.595	2.342.916
	06.	26.835.873	2.683.587	5.279.947	2.596.360
	07.	26.703.009	2.670.301	5.328.314	2.658.013
	08.	26.773.288	2.677.329	5.394.600	2.717.271
	09.	26.909.158	2.690.916	5.438.573	2.747.657
	10.	26.995.796	2.699.580	5.380.750	2.681.170
	11.	27.103.451	2.710.345	5.469.907	2.759.562
	12.	27.326.008	2.732.601	5.757.292	3.024.691

Napomena:

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10% .

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu baci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih poena, ili minimum nula;
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. avgusta 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. februara 2011. godine stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. jula 2010. godine stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promjenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite,dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve ostala nepromjenjena.

Od 1. maja 2009. godine stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. godine stopa naknade se utvrđuje:- na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezne rezerve po stopi 0.50%,- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2009. godine stopa obavezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 11. oktobra 2008. godine stopa obavezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2008. godine stopa obavezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu
- u milionima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		Br. transakcija	Iznos	Br. transakcija	Iznos	Br. transakcija	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2020.	01.	83.697	8.242	3.304.329	1.381	3.388.026	9.623
	02.	85.116	7.468	3.495.519	1.445	3.580.635	8.914
	03.	89.986	6.968	3.339.918	1.472	3.429.904	8.440
	04.	76.656	6.101	3.023.572	1.302	3.100.228	7.403
	05.	75.891	5.575	3.158.000	1.292	3.233.891	6.867
	06.	87.382	7.723	3.783.692	1.523	3.871.074	9.246
	07.	94.242	7.671	3.942.184	1.618	4.036.426	9.289
	08.	86.002	6.868	3.483.997	1.463	3.569.999	8.330
	09.	93.257	7.230	3.759.842	1.598	3.853.099	8.828
	10.	98.240	7.266	3.832.059	1.618	3.930.299	8.884
	11.	90.997	7.371	3.505.921	1.510	3.596.918	8.881
	12.	110.557	8.625	4.073.350	1.803	4.183.907	10.428

T22: Platni bilans Bosne i Hercegovine

- u milionima KM -

Period	TEKUĆI RAČUN					Ukupno	KAPITALNI RAČUN	FINANSIJSKI RAČUN	NETO GREŠKE I PROPUSTI
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak	5=1+2+3+4				
1	2	3	4	5=1+2+3+4	6	7	8 = 7 - (5+6)		
2010.	-7.186	1.713	413	3.529	-1.531	389	-957	184	
2011.	-7.827	1.593	211	3.540	-2.483	357	-2.039	88	
2012.	-7.779	1.631	205	3.676	-2.266	334	-1.806	127	
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	-1.425	337	-909	179	
2014.	-7.874	1.698	224	3.969	-1.983	442	-1.428	113	
2015.	-7.176	1.951	195	3.573	-1.458	364	-885	209	
2016.	-7.089	2.118	41	3.507	-1.424	300	-817	306	
2017.	-7.417	2.329	-263	3.831	-1.520	342	-898	281	
2018.	-7.521	2.592	-199	4.010	-1.118	311	-893	-86	
2019.	-7.965	2.770	-21	4.130	-1.087	298	-592	197	
2020.	-6.329	1.358	113	3.768	-1.090	310	-583	197	
2014. Q1	-1.733	393	81	833	-427	76	-472	-122	
Q2	-1.912	402	-86	989	-607	85	-367	155	
Q3	-2.135	513	68	1.071	-483	153	-172	158	
Q4	-2.094	390	161	1.076	-466	128	-417	-78	
2015. Q1	-1.560	371	53	880	-257	100	-276	-119	
Q2	-1.876	512	-35	901	-498	99	-286	114	
Q3	-1.934	649	-17	891	-410	83	-209	118	
Q4	-1.805	418	194	901	-293	82	-114	96	
2016. Q1	-1.543	416	31	745	-351	70	-361	-80	
Q2	-1.866	563	-27	904	-425	77	-203	145	
Q3	-1.796	646	14	927	-210	78	54	185	
Q4	-1.885	493	23	931	-438	75	-307	56	
2017. Q1	-1.610	455	15	844	-296	82	-333	-119	
Q2	-1.984	614	-189	1.005	-555	86	-259	210	
Q3	-1.884	727	-127	993	-291	88	14	218	
Q4	-1.938	533	38	988	-378	86	-320	-28	
2018. Q1	-1.681	440	-19	894	-366	72	-515	-220	
Q2	-1.902	698	-86	1.076	-214	76	-95	44	
Q3	-2.015	865	-81	1.046	-185	85	-62	38	
Q4	-1.923	590	-13	993	-352	79	-222	52	
2019. Q1	-1.872	508	31	911	-422	73	-396	-47	
Q2	-2.082	820	-101	1.075	-288	75	-290	-77	
Q3	-1.987	871	-5	1.058	-63	75	179	166	
Q4	-2.025	570	54	1.086	-314	75	-84	155	
2020. Q1	-1.660	372	46	929	-313	66	-371	-124	
Q2	-1.432	302	-10	900	-240	64	-270	-94	
Q3	-1.633	336	8	955	-334	84	-32	218	
Q4	-1.604	348	69	984	-203	96	90	198	

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6) Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Platni bilans BiH: Tekući i kapitalni račun

- u milionima KM -

TEKUĆI RAČUN										KAPITALNI RAČUN				
Period	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Saldo	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 = 1+3+5+7	10 = 2+4+6+8	11 = 9-10	12	13	14 = 12 - 13
2010.	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	12.200	13.731	-1.531	389	0	389
2011.	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	13.157	15.640	-2.483	357	0	357
2012.	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	13.311	15.577	-2.266	334	0	334
2013.	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	13.873	15.297	-1.425	337	0	337
2014.	6.847	14.721	2.452	754	955	731	4.267	298	14.521	16.504	-1.983	442	0	442
2015.	7.196	14.372	2.962	1.012	929	734	3.909	336	14.997	16.454	-1.458	364	0	364
2016.	7.700	14.789	3.168	1.051	929	889	3.852	345	15.649	17.073	-1.424	300	0	300
2017.	9.341	16.758	3.484	1.154	969	1.233	4.192	362	17.986	19.506	-1.520	342	0	342
2018.	10.418	17.940	3.802	1.209	1.026	1.226	4.404	394	19.651	20.769	-1.118	311	0	311
2019.	10.179	18.145	4.107	1.337	1.133	1.154	4.543	412	19.961	21.048	-1.087	298	0	298
2020.	9.403	15.733	2.242	884	699	586	4.201	433	16.545	17.635	-1.090	311	0	310
2014. Q1	1.546	3.279	525	132	225	144	903	70	3.198	3.625	-427	76	0	76
Q2	1.698	3.610	586	184	238	324	1.060	71	3.582	4.189	-607	85	0	85
Q3	1.792	3.927	790	277	258	190	1.151	80	3.990	4.473	-483	153	0	153
Q4	1.811	3.905	551	161	235	73	1.153	76	3.750	4.216	-466	128	0	128
2015. Q1	1.666	3.227	566	194	239	186	949	69	3.420	3.677	-257	100	0	100
Q2	1.803	3.679	755	243	219	254	989	88	3.766	4.264	-498	99	0	99
Q3	1.870	3.804	1.009	360	250	266	979	88	4.107	4.518	-410	83	0	83
Q4	1.858	3.663	632	214	222	28	992	91	3.704	3.996	-293	82	0	82
2016. Q1	1.657	3.200	616	200	221	190	830	85	3.324	3.675	-351	70	0	70
Q2	1.950	3.816	793	230	223	250	988	84	3.955	4.380	-425	77	0	77
Q3	1.985	3.781	1.040	394	256	242	1.011	84	4.292	4.501	-210	78	0	78
Q4	2.107	3.992	719	227	229	206	1.023	91	4.078	4.516	-438	75	0	75
2017. Q1	2.043	3.653	662	206	235	220	935	90	3.874	4.170	-296	82	0	82
Q2	2.302	4.287	885	272	240	429	1.092	87	4.520	5.074	-555	86	0	86
Q3	2.491	4.375	1.160	433	257	384	1.086	92	4.994	5.285	-291	88	0	88
Q4	2.505	4.442	776	243	238	199	1.080	92	4.598	4.977	-378	86	0	86
2018. Q1	2.390	4.072	683	243	252	270	986	92	4.311	4.677	-366	72	0	72
Q2	2.672	4.574	973	276	251	337	1.172	96	5.068	5.282	-214	76	0	76
Q3	2.692	4.707	1.309	444	259	340	1.140	94	5.400	5.586	-185	85	0	85
Q4	2.664	4.587	837	246	265	277	1.106	113	4.871	5.224	-352	79	0	79
2019. Q1	2.368	4.241	757	249	283	252	1.003	91	4.411	4.833	-422	73	0	73
Q2	2.694	4.775	1.136	317	260	361	1.174	99	5.263	5.551	-288	75	0	75
Q3	2.585	4.572	1.359	487	269	275	1.164	106	5.377	5.440	-63	75	0	75
Q4	2.532	4.557	855	284	321	267	1.202	116	4.910	5.224	-314	75	0	75
2020. Q1	2.340	4.000	611	239	233	187	1.029	100	4.214	4.526	-313	66	0	66
Q2	2.042	3.474	459	157	145	155	996	96	3.642	3.882	-240	64	0	64
Q3	2.383	4.016	595	259	159	150	1.073	118	4.210	4.544	-334	84	0	84
Q4	2.638	4.242	577	229	162	93	1.103	119	4.480	4.683	-203	96	0	96

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba/ pod statistika.

T24: Platni bilans BiH: Finansijski račun

- u milionima KM -

Period	FINANSIJSKI RAČUN					
	Direktne investicije	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ostale investicije	Rezervna aktiva	Ukupno
1	2	3	4	5	6 = 1+ ... + 5	
2010.	-532	173	0	-857	258	-957
2011.	-674	46	0	-1.378	-33	-2.039
2012.	-506	19	0	-1.391	73	-1.806
2013.	-342	144	0	-1.420	709	-909
2014.	-784	107	0	-1.463	712	-1.428
2015.	-509	110	0	-1.366	881	-885
2016.	-550	167	1	-1.365	930	-817
2017.	-717	157	1	-1.473	1.136	-898
2018.	-992	256	-5	-1.265	1.114	-893
2019.	-693	216	-1	-1.048	935	-592
2020.	-645	40	0	-1.221	1.244	-583
2014. Q1	-250	13	0	-75	-161	-472
Q2	-230	31	0	-330	163	-367
Q3	-116	-20	0	-661	625	-172
Q4	-189	83	0	-396	85	-417
2015. Q1	-105	-14	0	-106	-52	-276
Q2	-210	-44	0	-245	213	-286
Q3	-105	77	0	-558	378	-209
Q4	-89	91	0	-458	342	-114
2016. Q1	-172	1	0	-128	-62	-361
Q2	-59	47	0	-343	152	-203
Q3	-123	80	0	-595	692	54
Q4	-197	39	0	-298	148	-307
2017. Q1	-317	66	1	175	-257	-333
Q2	-118	22	0	-422	260	-259
Q3	-155	64	0	-642	747	14
Q4	-128	5	0	-583	386	-320
2018. Q1	-329	-19	0	-470	304	-515
Q2	-188	23	-1	-163	233	-95
Q3	-314	82	-1	-384	555	-62
Q4	-160	169	-3	-249	22	-222
2019. Q1	-265	64	0	30	-225	-396
Q2	-394	111	0	-500	492	-290
Q3	-86	14	-1	-131	382	179
Q4	52	27	0	-448	286	-84
2020. Q1	-243	-29	0	46	-145	-371
Q2	-151	27	0	-667	520	-270
Q3	-97	-1	-1	-255	322	-32
Q4	-155	43	1	-344	546	90

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T25: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade

- u hiljadama KM -

Kreditor	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	693.718	515.617	648.016	909.078	918.240	756.735	578.320	126.057	704.376
Međunarodne i regionalne organizacije	620.692	425.697	549.724	785.931	773.242	596.376	416.168	103.145	519.313
Evropska investicijska banka	51.583	59.051	79.346	88.995	98.079	100.344	96.765	21.963	118.727
Evropska banka za obnovu i razvoj	112.436	121.045	112.893	89.765	117.528	118.638	113.253	6.060	119.313
Svjetska banka - IDA	56.489	67.968	104.563	142.855	130.584	144.276	120.654	41.804	162.458
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	43.490	51.235	52.836	52.520	52.785	64.732	51.864	19.050	70.914
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	3.086	4.112	4.740	5.306	5.390	5.817	6.706	1.460	8.166
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	2.902	3.784	4.113	4.241	4.033	4.157	3.457	692	4.149
MMF	338.799	106.677	179.498	390.523	353.116	127.129	0	8.601	8.601
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	11.907	11.824	11.735	11.726	11.726	31.284	23.470	3.516	26.986
Vlada i vladine agencije	73.026	89.919	98.293	123.147	144.997	160.359	162.152	22.911	185.063
Pariski klub ¹⁾	33.811	38.344	40.906	43.055	46.256	50.203	46.712	6.713	53.425
Saudijski fond za razvoj	4.505	6.698	7.818	9.680	9.895	10.380	8.522	1.886	10.408
Ostala bilateralna ²⁾	34.710	44.877	49.568	70.411	88.846	99.776	106.918	14.312	121.230
Privatni kreditori	67.177	65.706	75.090	74.155	37.079	36.897	36.377	314	36.691
Londonski klub ¹⁾	67.177	65.706	75.090	74.155	37.079	36.897	36.377	314	36.691
Ukupno	760.895	581.323	723.106	983.233	955.319	793.632	614.697	126.371	741.067

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH

1)Dug nastao prije 1992. godine.

2)Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka.

T26: Ukupan dug opće vlade (Mastriški dug)

-na kraju perioda, u milionima KM -

UKUPAN DUG OPĆE VLADE BiH (Mastriški dug)

Godina 1	Ukupno 2=3+4	VANJSKI DUG		Mastriški dug 5
		Javni kreditori 3	Privatni kreditori 4	
2010.	6.291,0	5.601,2	689,9	7.657,6
2011.	6.663,1	6.014,6	648,5	8.605,0
2012.	7.211,8	6.598,6	613,2	9.576,6
2013.	7.563,0	6.995,1	567,9	10.069,5
2014.	8.442,3	7.928,6	513,7	11.381,0
2015.	8.692,6	8.238,5	454,1	11.982,1
2016.	8.872,5	8.504,4	368,1	12.094,8
2017.	8.147,0	7.870,1	276,9	11.325,8
2018.	8.198,1	7.935,6	262,6	11.424,6
2019.*	8.140,1	7.933,6	206,5	11.561,2
2020.**	8.686,8	8.538,2	148,6	12.502,9

Izvor: Izvještaj o stanju vanjskog duga Ministarstva finansija i trezora BiH, Baza podataka o HOV i kreditima CBBiH – Statistika vladinih finansija i finansijskih računa i Monetarna i finansijska statistika.

**Podaci za 2020. godinu privremeni

* Podaci za 2019. godinu su revidirani

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljaju na nekonsolidovanoj osnovi u skladu sa zahtjevima EUROSTATA-a.

T27: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Bruto devizne rezerve					Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
				Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2020.	01.	269,1	5,1	328,3	2.934,6	0,0	8.943,3	12.480,3	12.477,8	11.619,9	857,9
	02.	269,9	3,0	328,2	3.084,8	0,0	8.778,9	12.464,7	12.462,5	11.579,6	883,0
	03.	267,5	3,0	139,8	3.360,9	0,0	8.689,5	12.460,6	12.458,7	11.661,5	797,3
	04.	288,0	4,7	127,6	3.445,1	0,0	9.313,3	13.178,5	13.175,9	12.323,0	853,0
	05.	292,1	3,1	129,4	3.341,0	0,0	9.294,7	13.060,3	13.058,1	12.215,3	842,8
	06.	297,7	3,1	135,6	3.270,3	0,0	9.316,1	13.022,7	13.020,9	12.147,7	873,2
	07.	314,9	3,0	138,0	3.464,6	0,0	9.320,3	13.240,8	13.238,9	12.331,5	907,4
	08.	309,9	0,5	137,8	3.571,1	0,0	9.294,1	13.313,3	13.311,4	12.434,7	876,8
	09.	302,1	0,5	137,8	3.524,0	0,0	9.379,6	13.343,9	13.341,7	12.443,6	898,1
	10.	302,7	3,5	137,8	3.745,0	0,0	9.220,5	13.409,5	13.407,9	12.484,2	923,7
	11.	279,7	0,9	137,8	3.575,6	0,0	9.525,8	13.519,7	13.517,8	12.630,4	887,4
	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. godine po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T28: BiH - izvoz po zemljama destinacije

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2010.		1.085.936	1.070.626	862.022	894.775	611.744	470.584	81.662	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	963.546	1.001.879	706.818	619.042	150.054	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	939.241	710.002	653.304	654.764	182.874	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	1.003.294	766.745	686.503	687.565	174.625	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.632	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.474	314.249	293.098	2.787.605	10.515.296
2020.	01.	140.985	107.503	84.756	90.825	71.886	77.789	33.029	22.141	227.356	856.270
	02.	149.502	121.264	89.989	91.294	88.020	88.510	27.954	34.913	231.564	923.011
	03.	135.778	123.903	62.824	88.438	81.087	83.594	19.236	32.023	221.378	848.261
	04.	112.808	109.722	53.771	79.734	58.964	73.166	12.983	23.413	171.914	696.474
	05.	115.187	105.717	72.464	77.652	61.992	79.244	21.152	19.275	184.121	736.804
	06.	133.116	113.843	95.333	96.074	71.874	86.124	21.117	23.681	246.942	888.104
	07.	137.286	107.570	104.111	101.349	80.244	86.370	19.847	19.842	218.437	875.055
	08.	124.107	101.435	59.981	93.251	72.247	81.094	21.129	20.169	201.807	775.220
	09.	150.665	114.064	95.010	108.121	93.100	91.424	33.804	24.465	266.523	977.175
	10.	154.027	124.912	103.632	108.103	96.165	91.590	42.948	22.075	276.173	1.019.625
	11.	151.406	115.086	102.095	99.616	92.620	91.871	27.224	22.198	261.307	963.423
	12.	125.768	117.888	91.217	117.611	85.879	74.698	33.826	28.903	280.083	955.873

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018.g). U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: BiH - uvoz po zemljama porijekla

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
2010.		1.424.980	1.210.391	1.429.477	2.058.946	655.539	808.852	1.189.105	379.083	489.083	3.447.593	13.616.238
2011.		1.648.403	1.381.687	1.465.645	2.226.507	774.881	828.564	1.635.091	450.110	491.679	4.067.045	15.525.428
2012.		1.725.796	1.429.362	1.431.534	2.202.545	816.377	803.360	1.493.885	449.381	504.094	4.044.863	15.252.942
2013.		1.734.842	1.482.256	1.485.608	1.956.353	914.082	754.344	1.505.995	493.202	519.291	3.990.634	15.169.793
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.765	1.949.079	1.895.712	1.523.367	1.355.872	840.875	359.086	896.725	682.570	5.308.199	16.886.250
2020.	01.	149.996	154.266	133.595	120.799	103.998	61.197	31.890	56.900	47.202	376.949	1.236.794
	02.	199.161	185.885	158.717	130.004	130.966	74.565	38.579	79.250	57.499	513.023	1.567.650
	03.	192.218	152.472	154.766	140.875	92.871	74.548	34.944	82.041	63.250	495.153	1.483.138
	04.	135.100	112.724	142.422	100.489	87.770	57.726	32.077	55.911	49.406	359.802	1.133.427
	05.	139.002	156.241	135.489	104.026	100.679	58.781	26.650	55.218	48.682	358.430	1.183.197
	06.	176.045	167.764	162.576	124.406	115.329	64.601	23.579	76.139	53.522	452.626	1.416.588
	07.	179.037	190.165	164.516	149.570	130.679	78.335	23.828	80.796	59.788	454.578	1.511.292
	08.	167.761	130.970	164.395	123.529	115.047	59.080	23.957	65.068	50.955	406.210	1.306.971
	09.	177.793	163.168	177.342	141.353	121.786	76.603	22.211	83.310	61.522	458.052	1.483.140
	10.	191.452	191.765	173.339	136.548	121.421	85.879	22.833	87.126	65.451	524.973	1.600.786
	11.	181.382	171.092	153.335	121.079	120.066	73.815	32.672	81.628	62.960	447.573	1.445.602
	12.	185.816	172.567	175.220	130.692	115.261	75.746	45.865	93.339	62.332	460.828	1.517.666

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018.godine). U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T 30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima

- u milionima KM -

Grupa proizvoda	Izvoz robe					Uvoz robe				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupno	9.418,1	11.055,4	11.900,3	11.492,6	10.515,3	16.161,0	18.185,6	19.274,0	19.498,6	16.886,3
Životinje i proizvodi životinjskog porijekla	171,8	173,0	170,7	149,6	166,0	488,1	509,7	544,5	587,1	528,8
Proizvodi biljnog porijekla	264,7	302,4	224,4	218,9	254,6	765,6	816,0	757,8	762,2	768,1
Masti i ulja životinjskog porijekla i biljnog porijekla	142,5	170,2	113,9	124,0	108,3	206,5	262,5	207,3	185,9	148,5
Prehrambene prerađevine	355,3	363,5	319,3	307,0	328,0	1.489,8	1.536,8	1.576,2	1.658,4	1.603,8
Proizvodi mineralnog porijekla	748,9	1.051,1	1.299,6	1.070,1	870,2	2.036,4	2.749,0	2.979,4	2.882,3	1.747,2
Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	772,3	958,3	991,9	936,5	783,0	1.594,0	1.680,9	1.786,5	1.752,5	1.681,8
Plastične mase, guma i kaučuk	319,1	359,1	415,2	499,9	521,3	1.075,0	1.179,0	1.254,9	1.311,9	1.237,9
Koža i krvno	155,6	197,8	191,7	143,9	91,6	465,8	488,9	448,9	377,4	285,9
Drvni i proizvodi od drveta	729,1	783,8	801,7	756,3	718,3	237,1	258,1	291,3	315,8	285,4
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	241,2	279,1	324,7	281,4	291,5	405,4	409,6	454,3	452,0	411,4
Tekstil i tekstilni proizvodi	507,4	565,8	627,2	636,5	600,3	1.103,2	1.192,6	1.232,5	1.236,2	1.124,7
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	673,4	707,6	757,0	765,9	650,8	330,1	336,7	343,0	370,7	301,9
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	65,6	81,4	89,8	144,2	118,4	340,3	352,5	383,4	397,7	355,6
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, dragi i poludragi kamenje	12,3	11,4	12,2	21,5	35,4	14,3	17,2	18,4	30,9	35,3
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.571,1	1.975,8	2.289,4	2.100,1	1.740,0	1.574,4	1.955,0	2.203,2	2.152,7	1.997,9
Mašine, aparati, mehanički i električni uređaji	1.046,3	1.290,1	1.437,1	1.590,2	1.582,7	2.243,9	2.526,1	2.664,2	2.758,6	2.516,5
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	319,7	334,6	370,8	381,3	332,5	1.160,6	1.258,6	1.354,6	1.468,1	1.088,8
Satovi, mjerni, muzički i medicinski instrumenti	25,1	29,9	31,7	34,8	32,7	220,8	222,9	290,6	285,9	317,5
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	171,2	193,9	205,1	212,8	162,2	10,4	14,1	12,4	14,6	11,0
Razni proizvodi	1.125,2	1.226,7	1.227,1	1.114,8	1.127,4	399,0	419,1	469,8	495,0	436,1
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,4	0,3	0,5	0,4	0,4
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	3,0	0,1	0,0	0,0	0,0	2,1	1,7

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Podaci su klasifikovani prema Harmonizovanom sistemu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	1	1	100
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2020.	01.	1,955830	26,279657	0,077513	0,585676	1,610655	1,815112	0,297118	2,302497	1,760392	0,254269	1,663573
	02.	1,955830	26,243698	0,078077	0,580170	1,628638	1,835891	0,295843	2,327277	1,792315	0,256328	1,663504
	03.	1,955830	25,862361	0,074014	0,567939	1,644355	1,846850	0,279727	2,194793	1,770131	0,252223	1,663610
	04.	1,955830	25,748551	0,071812	0,548246	1,668842	1,854896	0,263592	2,233081	1,801671	0,254603	1,663619
	05.	1,955830	25,819834	0,071776	0,557195	1,676773	1,850228	0,258844	2,210637	1,795166	0,252837	1,663244
	06.	1,955830	25,843408	0,073279	0,562969	1,615352	1,825449	0,254617	2,176043	1,737783	0,245269	1,663322
	07.	1,955830	25,959218	0,073674	0,556174	1,601932	1,827950	0,249369	2,161270	1,712728	0,244123	1,663329
	08.	1,955830	26,058817	0,074744	0,561274	1,562030	1,816554	0,228075	2,171777	1,653798	0,238487	1,663319
	09.	1,955830	25,936518	0,073265	0,543138	1,570128	1,813521	0,220043	2,151155	1,657624	0,243219	1,663341
	10.	1,955830	25,822827	0,071908	0,540024	1,578348	1,820424	0,209445	2,154326	1,661116	0,246911	1,663397
	11.	1,955830	25,857787	0,073772	0,543073	1,584313	1,814952	0,206866	2,181138	1,653100	0,250272	1,663496
	12.	1,955830	25,934905	0,074334	0,545274	1,548943	1,807718	0,208306	2,157914	1,607823	0,245813	1,663429

T32: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Institucije BiH	Federacija Bosne i Hercegovine	Republika Srpska	Distrikt Brčko	Konsolidovani prihodi	Institucije BiH	Federacija Bosne i Hercegovine	Republika Srpska	Distrikt Brčko	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2010.	1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9	
2011.	968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7	
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9	
2013.	1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2	
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3	
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9	
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8	
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0	
2018.	1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5	
2019.	1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2	
2014.	Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
	Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
	Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
	Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015.	Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
	Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
	Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
	Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda
- u milionima KM -

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidovani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2	
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1	
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7	
2013.	5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8	
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8	
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1	
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5	
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7	
2018.	7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6	
2019.	8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6	
2014.	Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
	Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
	Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
	Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015.	Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
	Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
	Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
	Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoputeve. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidovani prihodi	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2010.	1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7	
2011.	1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3	
2012.	1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5	
2013.	1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5	
2014.	1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8	
2015.	1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6	
2016.	1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7	
2017.	1.876,9	3.538,4	2.108,4	8.150,9	1.394,8	3.423,3	1.970,4	7.164,3	353,6	633,1	
2018.	2.008,2	3.815,7	2.292,5	8.833,6	1.552,7	3.660,1	2.075,7	7.660,0	426,4	747,2	
2019.	1.878,3	4.069,5	2.473,2	9.217,5	1.493,6	3.953,0	2.274,3	8.120,3	564,8	532,5	
2014.	Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
	Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
	Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
	Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7	33,2	-91,3
2015.	Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
	Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
	Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
	Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016.	Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
	Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
	Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
	Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017.	Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
	Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
	Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9
	Q4	699,1	933,5	475,1	1.851,2	434,1	885,8	632,2	1.863,6	57,3	-69,7
2018.	Q1	414,4	884,7	531,6	1.762,1	273,2	866,2	428,7	1.499,4	6,4	256,2
	Q2	465,1	947,8	589,1	1.914,6	366,7	910,3	493,8	1.683,3	15,8	215,4
	Q3	478,4	933,5	629,2	1.951,8	341,4	902,7	496,9	1.651,7	32,1	268,0
	Q4	650,3	1.029,9	542,6	2.138,2	571,3	961,8	656,3	2.104,9	82,4	-49,1
2019.	Q1	412,7	947,2	612,9	1.899,1	267,8	937,0	469,4	1.600,5	-4,7	303,3
	Q2	459,2	1.017,7	605,2	1.990,1	351,5	986,1	525,1	1.770,8	35,9	183,5
	Q3	491,1	1.010,4	678,4	2.079,8	379,3	987,6	533,9	1.800,7	21,0	258,1
	Q4	515,3	1.072,8	576,8	2.080,5	495,1	1.020,8	745,9	2.177,5	79,4	-176,4
2020.	Q1	895,0	408,3	614,8	1.906,0	809,3	427,7	470,4	1.695,3	7,3	203,4
	Q2	823,9	388,3	482,2	1.674,2	882,4	426,8	545,2	1.834,2	28,6	-188,6
	Q3	971,5	444,0	757,0	1.963,7	1.233,7	431,2	568,7	2.024,8	29,7	-90,8

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava finansija, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti u FBiH, JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T35: Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidovani prihodi	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidovani Rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.	1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.	1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.	1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.	2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2017.	2.713,7	780,7	4.141,8	2.422,3	746,2	3.696,0	268,7	177,1
2018.	2.839,4	774,2	4.364,6	2.700,8	720,0	3.983,4	337,4	43,9
2019.	2.963,6	834,5	4.584,0	2.775,6	728,5	4.097,6	376,0	110,3
2014.	Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7
	Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0
	Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4
	Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9
2015.	Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0
	Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2
	Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4
	Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3
	Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5
	Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3
2017.	Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0
	Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4
	Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2
	Q4	704,9	216,0	887,8	734,3	204,9	906,1	64,1
2018.	Q1	665,5	170,8	816,9	585,9	161,9	728,4	8,8
	Q2	719,3	185,4	884,1	637,6	167,4	784,4	33,4
	Q3	699,7	182,4	861,7	682,5	172,8	835,0	37,2
	Q4	754,9	230,4	960,8	794,8	213,1	983,4	80,0
2019.	Q1	677,6	192,4	845,3	666,6	164,9	806,8	26,1
	Q2	724,1	204,3	902,3	643,5	172,7	789,9	30,6
	Q3	743,8	210,1	924,2	677,1	176,2	823,5	46,3
	Q4	818,1	222,2	1015,2	788,5	209,1	972,4	95,4
2020.	Q1	687,2	201,3	862,8	722,0	181,0	877,3	29,2
	Q2	716,2	198,0	887,0	957,7	160,0	1.090,5	56,3
	Q3	780,2	249,8	970,8	801,3	191,6	933,7	46,4
								-9,3

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne strane, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača
 - u milionima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	88,7	96,6	115,0	20,8	87,2	141,9	37,2	0,4	42,3	5,3	316,3	951,7
2019.	60,7	-2,8	117,2	14,2	16,1	211,9	20,4	16,6	-19,5	-3,8	267,9	699,0
Jan - Sep 2020.	90,0	17,2	104,2	29,9	42,7	-14,5	58,0	10,8	-8,0	41,3	115,6	487,3

Napomena:

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T37: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti
 - u milionima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemiskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno	
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	30,8	8,0	135,8	33,4	12,3	66,9	38,7	98,1	8,3	7,2	140,7	19,8	351,7	951,7
2019.	-7,0	13,4	201,6	27,9	5,2	-14,8	4,0	92,1	11,7	-17,2	154,1	12,5	215,4	699,0
Jan - Sep 2020.	1,1	0,2	n/a	15,5	-2,2	-0,6	18,3	63,8	12,1	-12,3	175,9	47,3	168,3	487,3

Napomena:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004.-2012. godine možete naći na web stranici.

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanie.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim investicijama, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T38: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog ulagača
 u milionima KM

Zemlja	31.12.2017.			31.12.2018.			31.12.2019.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.385,7	231,5	2.617,2	2.432,1	240,0	2.672,1	2.486,0	236,8	2.722,8
Belgija	4,7	0,7	5,4	5,7	0,5	6,2	5,7	0,6	6,3
Crna Gora	17,8	3,1	20,9	11,2	3,1	14,2	12,0	2,6	14,6
Češka	20,3	3,5	23,8	23,3	0,3	23,7	20,9	1,2	22,1
Danska	12,2	9,7	21,9	16,2	5,8	22,0	21,4	6,3	27,7
Francuska	8,6	100,8	109,4	8,4	12,8	21,3	8,2	12,8	21,0
Holandija	499,3	194,7	694,0	545,6	323,3	868,8	486,2	333,8	820,1
Hrvatska	2.038,2	299,5	2.337,8	2.156,5	164,1	2.320,6	2.282,2	152,2	2.434,4
Irska	-2,7	13,7	11,0	-3,1	13,9	10,8	-3,6	14,3	10,7
Italija	499,3	104,7	604,0	532,3	101,8	634,1	549,9	92,9	642,7
Kanada	-0,6	2,7	2,1	-0,4	2,9	2,4	0,1	2,9	3,0
Kipar	117,5	6,8	124,3	121,6	7,1	128,6	136,5	5,0	141,4
Kuvajt	153,6	70,2	223,9	154,1	78,2	232,3	160,6	81,4	242,0
Lihtenštajn	-5,3	1,0	-4,3	-5,3	1,0	-4,4	-6,5	1,0	-5,5
Litvanija	2,0	-0,0	2,0	2,2	-0,0	2,2	2,4	-0,0	2,4
Luksemburg	145,8	159,1	304,9	160,5	187,9	348,3	157,4	218,0	375,4
Mađarska	28,1	6,0	34,1	30,1	1,7	31,8	36,2	1,5	37,6
Malezija	-34,0	17,9	-16,2	8,0	24,6	32,6	9,6	26,1	35,7
Norveška	6,3	4,4	10,7	7,0	3,9	10,9	4,5	3,6	8,1
Njemačka	503,8	112,8	616,7	532,0	148,4	680,4	571,6	180,6	752,2
Poljska	18,4	4,3	22,7	25,0	5,7	30,7	31,1	10,0	41,1
Rusija	-687,3	1.366,2	678,9	-569,4	1.273,4	704,0	-549,6	1.364,9	815,2
Saudijска Arabija	195,4	70,8	266,2	204,3	71,7	276,0	222,0	72,0	293,9
Slovačka	0,1	20,7	20,8	0,7	21,0	21,7	0,8	20,9	21,7
Slovenija	924,1	134,7	1.058,8	952,6	145,1	1.097,7	938,6	145,2	1.083,8
Srbija	1.796,9	234,8	2.031,7	1.784,2	221,0	2.005,2	1.779,7	218,6	1.998,3
Španija	28,0	0,0	28,0	29,6	0,0	29,6	27,5	0,0	27,5
Švicarska	422,2	47,7	469,9	427,2	51,2	478,4	379,2	77,8	457,0
Švedska	31,9	38,4	70,3	40,6	36,2	76,8	40,4	36,3	76,7
Turska	396,4	19,1	415,5	422,3	-14,0	408,3	431,2	-26,3	404,9
Ujedinjeni Arapski Emirati	170,9	32,7	203,7	176,0	37,4	213,4	186,2	37,6	223,8
Sjedinjene Američke Države	55,3	15,9	71,3	46,6	15,5	62,1	26,5	11,1	37,6
Velika Britanija	436,5	13,2	449,7	458,9	65,9	524,8	510,5	84,6	595,1
Ostale zemlje	326,8	91,0	417,8	442,6	101,1	543,7	529,0	101,5	630,5
Ukupno	10.516,6	3.432,4	13.949,0	11.178,9	3.352,5	14.531,4	11.494,3	3.527,7	15.021,9

T39: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milionima KM -

Godina	Aktiva													
	Direktne investicije				Ostala ulaganja									
Neto MIP	Ukupno aktiva	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala aktiva			
1	2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14	
2010.	-13.628,7	12.244,8	451,8	256,9	194,9	449,7	0,0	4.885,6	3.360,0	173,8	1.076,8	275,0	6.457,7	
2011.	-14.737,9	11.963,8	441,4	274,8	166,5	438,9	0,0	4.659,9	3.151,4	71,0	1.156,0	281,5	6.423,6	
2012.	-15.177,8	12.320,7	560,1	297,3	262,8	466,3	0,0	4.785,7	2.984,7	329,1	1.177,4	294,5	6.508,6	
2013.	-15.100,8	13.466,5	695,1	290,9	404,2	532,2	0,0	5.170,9	3.287,7	333,9	1.181,4	367,8	7.068,3	
2014.	-15.509,2	13.983,2	708,5	298,8	409,7	569,1	0,0	4.880,0	2.982,0	311,4	1.200,6	386,1	7.825,6	
2015.	-15.692,5	14.597,1	878,1	361,7	516,4	582,1	0,1	4.530,5	2.870,2	231,8	1.025,8	402,7	8.606,3	
2016.	-15.282,2	15.816,2	932,6	370,3	562,4	673,9	1,6	4.676,9	3.126,9	157,7	990,3	402,0	9.531,1	
2017.	-14.544,9	17.045,0	1.156,8	427,1	729,6	764,4	0,2	4.509,3	3.191,0	176,0	942,9	199,3	10.614,3	
2018.	-14.193,2	19.189,4	1.123,1	469,1	654,0	1.017,9	0,3	5.422,3	3.953,9	255,4	1.021,2	191,8	11.625,7	
2019.	-13.197,8	20.889,5	1.104,6	603,7	500,9	1.202,8	1,2	5.983,2	4.351,2	215,3	1.198,5	218,1	12.597,8	
2020.	-12.082,7	21.985,2	1.084,9	634,4	450,6	1.208,1	0,1	5.823,3	4.323,3	239,1	1.045,9	215,1	13.868,8	
2016.	Q1	-15.734,4	14.489,1	944,1	367,3	576,9	582,3	0,6	4.368,8	2.709,2	247,5	1.027,6	384,4	8.593,3
	Q2	-15.778,1	14.665,4	945,1	367,2	577,9	593,1	1,0	4.353,5	2.741,9	204,8	1.018,4	388,3	8.772,7
	Q3	-15.580,8	15.280,4	989,6	379,2	610,4	670,1	1,7	4.173,8	2.616,6	187,2	998,4	371,6	9.445,3
	Q4	-15.282,2	15.816,2	932,6	370,3	562,4	673,9	1,6	4.676,9	3.126,9	157,7	990,3	402,0	9.531,1
2017.	Q1	-15.563,3	15.647,2	1.011,9	379,2	632,7	743,6	0,3	4.650,2	3.099,9	150,7	974,0	425,7	9.241,2
	Q2	-15.324,5	15.975,7	1.053,7	381,2	672,5	726,0	0,2	4.680,4	3.132,6	166,8	964,8	416,2	9.515,5
	Q3	-14.716,3	16.818,2	1.141,4	432,2	709,2	787,9	1,8	4.631,2	3.299,2	162,8	954,8	214,4	10.256,0
	Q4	-14.544,9	17.045,0	1.156,8	427,1	729,6	764,4	0,2	4.509,3	3.191,0	176,0	942,9	199,3	10.614,3
2018.	Q1	-14.885,1	17.205,1	1.146,5	430,4	716,2	745,1	0,3	4.426,3	3.067,9	207,0	959,9	191,5	10.886,9
	Q2	-14.812,3	18.044,4	1.146,3	432,9	713,4	789,7	3,1	5.003,0	3.598,8	227,7	979,9	196,6	11.102,3
	Q3	-14.429,1	18.726,6	1.136,1	431,1	705,0	879,8	3,2	5.143,8	3.724,3	227,2	1.000,1	192,3	11.563,7
	Q4	-14.193,2	19.189,4	1.123,1	469,1	654,0	1.017,9	0,3	5.422,3	3.953,9	255,4	1.021,2	191,8	11.625,7
2019.	Q1	-14.281,6	19.362,7	1.110,1	481,0	629,1	1.083,2	1,4	5.694,3	4.186,4	241,4	1.069,9	196,6	11.473,8
	Q2	-14.344,4	19.760,5	1.121,8	528,2	593,7	1.177,8	1,4	5.437,4	3.939,0	192,3	1.113,0	193,1	12.022,2
	Q3	-13.567,7	20.612,7	1.084,3	544,5	539,9	1.192,8	1,4	5.880,6	4.405,8	120,3	1.150,0	204,6	12.453,4
	Q4	-13.197,8	20.889,5	1.104,6	603,7	500,9	1.202,8	1,2	5.983,2	4.351,2	215,3	1.198,5	218,1	12.597,8
2020.	Q1	-13.063,0	20.644,3	1.099,0	610,7	488,2	1.178,6	0,7	5.904,8	4.283,4	253,6	1.169,0	198,8	12.461,3
	Q2	-13.196,7	20.903,9	1.088,5	611,6	476,9	1.187,9	0,2	5.603,9	4.026,4	270,0	1.118,3	189,3	13.023,5
	Q3	-12.373,3	21.259,8	1.089,6	629,8	459,8	1.186,9	0,4	5.638,2	4.122,6	249,2	1.071,1	195,3	13.344,7
	Q4	-12.082,7	21.985,2	1.084,9	634,4	450,6	1.208,1	0,1	5.823,3	4.323,3	239,1	1.045,9	215,1	13.868,8

Napomena:

Međunarodna investiciona pozicija (MIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6). Pored redovne revizije podatka, koja podrazumijeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci od 2007. godine. Skraćena verzija primjenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T39: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

- u milionima KM -

Ukupno pasiva	Pasiva										
	Direktne investicije					Ostala ulaganja					
	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala pasiva	
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25	
25.873,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	15.123,3	2.618,9	10.043,5	1.969,0	491,9	
26.701,7	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	15.091,2	2.135,8	10.371,8	2.093,3	490,3	
27.498,5	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	15.472,0	2.052,6	10.758,4	2.179,1	481,9	
28.567,3	12.231,2	8.871,6	3.359,6	543,7	0,0	15.792,5	1.933,9	11.113,0	2.230,8	514,8	
29.492,3	12.252,8	8.449,4	3.803,4	473,5	0,0	16.766,0	1.653,0	12.309,9	2.284,0	519,1	
30.289,6	13.062,8	9.515,7	3.547,1	348,6	0,0	16.878,2	1.594,7	12.631,8	2.118,6	533,2	
31.098,4	13.382,2	9.698,2	3.684,0	298,9	1,5	17.415,7	1.488,8	13.073,7	2.341,2	512,1	
31.589,9	14.166,0	10.516,6	3.649,3	239,7	0,1	17.184,1	1.554,3	12.889,5	2.242,7	497,5	
33.382,6	14.742,7	11.178,9	3.563,8	245,9	0,2	18.393,8	2.750,9	12.665,5	2.434,9	542,5	
34.087,3	15.210,5	11.494,3	3.716,2	193,8	0,7	18.682,3	2.826,4	12.766,8	2.550,3	538,8	
34.067,9	15.191,9	11.711,5	3.480,4	149,5	2,3	18.724,1	2.015,0	13.606,4	2.570,3	532,4	
30.223,5	13.338,0	9.751,0	3.586,9	355,8	0,6	16.529,1	1.325,2	12.494,6	2.191,3	518,0	
30.443,6	13.344,3	9.671,5	3.672,8	320,8	1,2	16.777,2	1.342,0	12.609,5	2.245,0	580,7	
30.861,3	13.499,3	9.850,8	3.648,5	319,3	1,8	17.041,0	1.207,3	13.042,6	2.282,2	508,9	
31.098,4	13.382,2	9.698,2	3.684,0	298,9	1,5	17.415,7	1.488,8	13.073,7	2.341,2	512,1	
31.210,5	13.872,8	10.066,7	3.806,2	319,2	0,0	17.018,4	1.227,4	12.977,6	2.306,6	506,9	
31.300,2	13.937,5	10.235,6	3.701,9	287,1	0,3	17.075,4	1.385,9	12.831,3	2.284,3	573,9	
31.534,5	14.206,5	10.486,1	3.720,4	287,7	0,1	17.040,3	1.311,9	12.961,4	2.269,3	497,8	
31.589,9	14.166,0	10.516,6	3.649,3	239,7	0,1	17.184,1	1.554,3	12.889,5	2.242,7	497,5	
32.090,3	14.472,8	10.699,9	3.772,8	259,4	0,0	17.358,1	1.408,5	13.146,3	2.293,7	509,6	
32.856,7	14.576,2	10.885,2	3.691,0	283,4	0,0	17.997,1	1.809,3	13.265,8	2.341,2	580,8	
33.155,7	14.788,9	11.123,9	3.665,0	285,7	0,0	18.081,1	2.493,7	12.643,2	2.387,0	557,1	
33.382,6	14.742,7	11.178,9	3.563,8	245,9	0,2	18.393,8	2.750,9	12.665,5	2.434,9	542,5	
33.644,3	14.963,3	11.252,9	3.710,4	261,3	0,0	18.419,7	2.513,5	12.876,1	2.465,2	564,9	
34.104,9	15.283,3	11.550,6	3.732,7	253,4	0,6	18.567,6	2.695,0	12.741,2	2.493,1	638,3	
34.180,4	15.319,2	11.571,4	3.747,8	240,3	0,4	18.620,5	2.649,7	12.872,2	2.522,7	575,9	
34.087,3	15.210,5	11.494,3	3.716,2	193,8	0,7	18.682,3	2.826,4	12.766,8	2.550,3	538,8	
33.707,3	14.990,3	11.490,9	3.499,5	205,0	1,1	18.510,9	2.582,5	12.801,1	2.572,5	554,8	
34.100,6	15.212,4	11.535,4	3.677,0	181,6	1,4	18.705,2	2.217,7	13.393,2	2.543,8	550,5	
33.633,1	15.026,1	11.555,9	3.470,1	177,8	0,7	18.428,6	2.008,3	13.358,7	2.536,2	525,3	
34.067,9	15.191,9	11.711,5	3.480,4	149,5	2,3	18.724,1	2.015,0	13.606,4	2.570,3	532,4	

Napomena:

Međunarodna investiciona pozicija (MIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6). Pored redovne revizije podatka, koja podrazumijeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci od 2007. godine. Skraćena verzija primjenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T40: Realni i nominalni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	NEER	REER
2010.		97,65	105,54
2011.		98,34	106,22
2012.		98,51	105,08
2013.		99,82	103,90
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,19	98,89
2017.		101,90	98,32
2018.		103,59	99,01
2019.		103,67	97,67
2020.		105,41	97,06
2020.	01.	103,52	97,71
	02.	103,43	97,42
	03.	104,62	98,15
	04.	104,94	96,86
	05.	104,95	96,12
	06.	105,21	96,04
	07.	105,48	95,96
	08.	106,12	96,59
	09.	106,48	96,95
	10.	106,76	97,64
	11.	106,64	97,84
	12.	106,78	97,48

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH.
<http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=bs>

T41: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

	Gotovina izvan banaka	Povećanje opticaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
2007.	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008.	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009.	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010.	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011.	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012.	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013.	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014.	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015.	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016.	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017.	3.647.731.766	7,2%	4.319.359.766	671.628.000
2018.	3.977.239.343	9,0%	4.750.614.343	773.375.000
2019.	4.330.110.823	8,9%	5.199.915.823	869.805.000
2020.	5.043.622.750	16,5%	6.172.456.750	1.128.834.000

SPISAK TABELA:

T01: Glavni ekonomski indikatori	133
T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)	134
T03: Indeks industrijske proizvodnje	135
T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)	136
T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije	137
T06: Monetarni agregati	138
T07: Monetarni pregled	139
T08: Bilans stanja CBBiH	141
T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH	142
T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu	144
T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima	145
T12: Kamatne stope na depozite stanovništva	146
T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća	147
T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka	148
T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka	149
T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka	150
T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka	151
T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka	152
T19: Kupovina i prodaja KM	153
T20: Prosječne obavezne rezerve	154
T21: Transakcije u platnom prometu	155
T22: Platni bilans Bosne i Hercegovine	156
T23: Platni bilans BiH: Tekući i kapitalni račun	157
T24: Platni bilans BiH: Finansijski račun	158
T25: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade	159
T26: Ukupan dug opšte vlade (Mastriški dug)	160
T27: Devizne rezerve CBBiH	161
T28: BiH izvoz po zemljama destinacije	162
T29: BiH Uvoz po zemljama porijekla	163
T30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima	164
T31: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM	165
T32: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade	166
T33: Vladine finansije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda	167
T34: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade	168
T35: Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade	169
T36: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača	170
T37: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti	171
T38: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog ulagača	172
T39: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)	173
T40: Realni i nominalni efektivni kurs KM	175
T41: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	176

PUBLIKACIJE I WEB - SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBiH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu. Web-stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...) te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci objavljaju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljaju se podaci koji se inače objavljaju na web-stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

NAPOMENA

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vlasti entiteta, fiksnu aktivanu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U novembru 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 miliona KM i smanjenja sljedećih stavki: potraživanja od privatnih preduzeća za 260 miliona KM, strane pasive za 101 milion KM i ostalih stavki (neto) za 95 miliona KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvještajima banaka Federacije BiH i prenosa novčanih tokova u decembarskim podacima za 2011. godinu došlo je do sljedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 miliona KM, povećanja ostale aktive za 10 miliona KM, na strani pasive: smanjenja obaveza prema nerezidentima u iznosu od 624 miliona KM, povećanja rezervisanja za kreditne gubitke za 472 miliona KM i povećanja ostale pasive za sedam miliona KM.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u junu 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 miliona KM potraživanja po osnovu vrijednosnih papira od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U decembru 2010. godine ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za period od avgusta 2009. godine, kada je greška nastala, do maja 2010. godine. Navedena ispravka se odrazila na porast strane aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklassifikaciju finansijskih instrumenata u okviru strane aktive za period januar - avgust 2010. godine u iznosu od oko 40 miliona KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovu kredita reklassifikovana su u potraživanja od nerezidenata po osnovu vrijednosnih papira, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne strane aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske, jedna banka je izvršila reklassifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za period septembar 2008. - novembar 2010. godine tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 miliona KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivi, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, banke iz RS-a su u podacima za decembar 2010. godine izvršile primjenu navedene regulative prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans. Ispravka se odrazila na strani aktive, na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM, a na strani pasive na porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala.

SKRAĆENICE:

AAA	Finansijski instrumenti s kreditnim rejtingom AAA (eng. triple A)
ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
ATM	Bankomat
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (eng. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
bh.	Bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	ISO kod zemlje za Bosnu i Hercegovinu
BIS	Banka za međunarodna poravnjanja (eng. Bank for International Settlements)
BLSE	Banjalučka berza ad. Banjaluka (eng. Banja Luka Stock Exchange)
b.p.	Bazni poen
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
cca	Približno, oko
CEFTA	Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	Trgovačka klauzula koja zahtijeva od prodavca da plati troškove prevoza i osiguranja robe
COVID-19	Koronavirusna bolest 2019 (engl. Coronavirus disease 2019)
CPI	Indeks potrošačkih cijena (eng. Consumer Price Index)
CRK	Centralni registar kredita
CU	Centralni ured
DB	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EC	Evropska komisija
ECB	Evropska centralna banka
EDP	Procedura prekomjernog deficitia (eng. excessive deficit procedure)
EFSE DF	Evropski fond za jugoistočnu Evropu – Development Facility
EIB	Evropska investicijska banka
EONIA	Jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ERP	Program ekonomskih reformi za 2018.-2020.godinu
ESA 2010	Evropski standardni računi (eng. European Standard Accounts, ESA 2010)
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EU	Evropska unija
EUR	Valuta zone EUR
EURIBOR	Međubankarska kamatna stopa na evropskom tržištu novca
EUROSTAT	Statistički zavod Evropske unije
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Centralna banka Sjedinjenih Američkih Država (eng. Federal Reserves)
FFR	Referentna kamatna stopa Centralne banke Sjedinjenih Američkih Država (eng. Fed Fund Rate)
FINRA	Projekat reforme finansijskog sektora (eng. Financial Sector Reform Activity)
FOB	Franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i trškove utovara

FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
Fond PIO	Fond penzijsko-invalidskog osiguranja Republike Srpske
FZ PIO	Federalni zavod penziono-invalidskog osiguranja
GEO6	Šesti nivo geografskog razdvajanja (eng. 6th level of geographical breakdown)
GFS	Statistika vladinih finansija
GIIS	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (eng. Graduate Institute of International Studies)
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (njem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GJ	Glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine
HICP	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (eng. Harmonised Index of Consumer Prices)
HRMIS	Informacioni sistem za upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management Information System)
IPA	Program instrumenta za predpristupnu pomoć (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance- Programme)
ISMS	Upravljanje sigurnosti informacija (eng. Information Security Management)
IT	Informacione tehnologije
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
Koridor Vc	Koridor pet ce
LTRO	Operacije dugoročnog refinansiranja (eng. Longer-term Refinancing Operations)
MFT BiH	Ministarstvo finansija i trezora BiH
MIP	Makroekonomski indikatori neravnoteža
MKO	Mikrokreditne organizacije
MMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
Ø	Projek
OFID	Fond za međunarodni razvoj (eng. Fund for International Development)
OR	Obavezna rezerva
p.p.	Procencki poen
PEPP	Program hitne kupovine zbog pandemije
PELTRO	Pandemijske hitne operacije dugotrajnog refinansiranja (eng. pandemic emergency longer-term refinancing operations)
PDV	Porez na dodatu vrijednost
POS	Terminali na mjestu prodaje (eng. point of sale)
PPnKS	Prosječna ponderisana neto kamatna stopa
PSPP	Program kupovine javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
QMS	Sistem upravljanja kvalitetom (eng. Quality Management System)
REER	Realni efektivni devizni kurs
RR	Račun rezervi kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sistem bruto poravnjanja u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska berza d.d. Sarajevo (eng. Sarajevo Stock Exchange)
SBA/Stand by arrangement	Kreditni aranžman u slučaju potrebe
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)

SECO	Državni sekretarijat za ekonomski poslovi (State Secretariat for Economic Affairs)
SIMS	Sustav praćenja sigurnosnih informacija (eng.Safety Information Monitoring System)
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinansiranja (eng.Targeted longer-term refinancing operations)
UGIR	Ured glavnog internog revizora
UIO	Uprava za indirektno oporezivanje
UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj
USAID	Američka agencija za međunarodnu saradnju
USD	Valuta Sjedinjenih Američkih Država
UV	Upravno vijeće
VP	Vrijednosni papiri
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

DVOSLOVNE OZNAKE ZA ZEMLJE:

AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
BG	Bugarska
DE	Njemačka
EU	Evropska unija
HR	Hrvatska
IT	Italija
ME	Crna Gora
MK	Sjeverna Makedonija
PL	Poljska
RO	Rumunija
RS	Srbija
SL	Slovenija
UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
US	Sjedinjene Američke Države

IZDAVAČ
Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel. + 387 33 278 100, 663 630
Fax +387 33 278 188
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača

ISSN 1840-0027

A standard linear barcode is positioned vertically. It consists of vertical black bars of varying widths on a white background. Below the barcode, the numbers "9 771840 002004" are printed in a small, black, sans-serif font.